

FÅGLAR

I UPPLAND

NR 2 2020

Upplands Ornitologiska Förening (UOF) – Upplands fågelskådare är en ideell förening vars främsta syften är att ...

- främja utforskandet och skyddet av Upplands fågelfauna
- väcka och underhålla intresset för fågelfaunan och fågelmiljön
- skapa kontakt mellan föreningens medlemmar

Styrelse

Ordförande	Jan Wärnbäck
Sekreterare	Gunnar Ehrenroth
Kassör	Patrick Fritzon
Ledamot	Nina Janelm
Ledamot	Barbro de Jonge
Ledamot	Martin Molin
Ledamot	Samuel Persson
Ledamot	Kenneth Pless
Ledamot	Per-Åke Södersten
Ledamot	Lynx Beverskog
Revisor	Nils-Olof Jerling
Revisor	Ulrik Lötberg
Revisorssuppleant	Thomas Johansson
Revisorssuppleant	Benny Åhr

Adress till UOF

Medlems-/
prenumerationsfrågor
Upplands Ornitologiska
Förening,
Box 59, 751 03 Uppsala
Tel: 073-067 3145
Schmidt)
e-post: medlem@uof.nu
www.uof.nu

Fåglar i Uppland (FiU)

utges av UOF Upplands
fågelskådare och utkommer
med fyra nummer per år.
FiUs främsta syften är att ...

- publicera material om fåglar och fågellokaler i Uppland
- vara länk mellan UOFs funktionärer och UOFs övriga medlemmar
- vara debattforum för UOFs medlemmar

(Peter
Adress till FiU
Fåglar i Uppland
Box 59, 751 03 Uppsala
fiu@uof.nu

Redaktion

Bill Douhan
Yngve Hareland
Mats Hörmark
Anita Janelm
Peter Schmidt
Åsa Steinholtz
Mats Ittonen (layout)

Ansvarig utgivare

Jan Wärnbäck
Högby 53, 755 98 Uppsala
Tel: 073-654 88 76

© Fåglar i Uppland 2020

samt resp illustratör/fotograf
ISSN 0349-3911
Fyris-Tryck AB, Uppsala

Omslag

Wilsonbeckasin (*Gallinago
delicata*)
av Gunnar Ehrenroth

Regionala rapportkommittén (Rrk)

- samlar in, registrerar och bedömer fågelobservationer från rapportområdet
- sammanställer en årsrapport för publicering i Fåglar i Uppland och i Fågelåret (SOF)
- tar initiativ till inventeringar och andra undersökningar om fåglarna i Uppland

Kontaktperson: Magnus Liljehors,
e-post: magnus.liljefors@gmail.com

Fågelskyddsgruppen

- verkar för skydd av betydelsefulla fågelområden
- genomför olika fågelinventeringar
- bidrar med kunskap och idéer till myndigheter och organisationer

Ansvarig: Mikael Malmaeus, tel: 073-078 97 31

Småfågelskådarna

UOFs verksamhet för fågelintresserade barn i åldrarna 6–12 år.
Ta kontakt med Petter Haldén på petter.halden@gmail.com om du vill veta mer.

Rapphönan Uppland

Ett regionalt nätverk för fågelintresserade tjejer. För mer info, gå in på Facebooksidan med samma namn, eller kontakta Barbro de Jonge på barbro.dejounge@gmail.com.

Bli medlem i UOF!

För att bli medlem i föreningen och få vår tidskrift Fåglar i Uppland hem i brevlådan sätter du in 170 kr på plusgirokonto 22 87 04-3. Familje-/stödmedlem kostar 30 kr utan FIU. Glöm inte att skriva namn och adress och att det gäller medlemskap!

Ordföranden har ordet

ORDFÖRANDE OCH
ANSVARIG UTGIVARE

Jan Wärnbäck

Högby 53

755 98 Uppsala

Tel: 073-654 88 76

Det finns en slags trygghet att följa naturen genom fåglarna. När hela världen stänger ner och det inte går att vare sig träffas eller umgås så som vi vant oss vid så har detta inte gällt fåglarna. Fåglarna har inte haft några restriktioner vare sig för resande eller umgänge. Våren och sommaren har fortskridit på samma sätt som förra året och året innan det och innan det. I allt det onormala har, åtminstone för mig, möjligheten att följa fåglarnas ankomst varit det normala. Att dessutom sitta hemma och jobba har gjort det lättare att vara ute en stund på morgonen eller att inmundiga lunchen utomhus. Det blir en slags bonus-fågelskådning som möjliggjort att följa fåglarnas ankomst på ett sätt som annars inte brukar vara lika lätt. Jag vet när den första rödhaken kom för jag satt vid samma frukostbord vid ungefär samma tidpunkt som dagarna innan, den sjungande bofinken eller årets första röststjört i trädgården och ormvråkarna som spelflyger över skogen.

Samtidigt har jag fått en annan insikt. Det är en övermäktig uppgift att försöka hinna med och uppleva våren i den utsträckning jag skulle vilja. Det finns bara ett begränsat antal morgontimmar. Ska man dessutom vara uppe på kvällarna för att lyssna på de arter, kornknarr, vaktel med mera, som är mest aktiva då blir det lätt jobbigt. Någon gång måste man också sova – tyvärr. Men kontentan blir ändå att från ett fågelskådarperspektiv har fåglarna och naturen funnits där som något normalt i allt det onormala och begränsande som denna pandemi har inneburit.

Från redaktionen

Här kommer 2019 års sammanställning av fågelåret inom Upplands rapportområde. Lite senare än vanligt, men en diger sammanställning tar sin tid. 2019 års höjdpunkt är förstas Wilsonbeckasinen, ett första fynd för Sverige, som dök upp på ett hygge längs Knyppplanvägen den 13 april. Minst 800 personer har sett fågeln. Den dök även upp under några dagar 2020, men det får ni läsa om i rapportnumret för 2020! Hjälstaviken hyser fler och fler gäss, under 2019 har totalt 75 000 individer rastat i viken i första hand av sädgås, grågås och vitkindad gås. Det finns mycket intressant att läsa i rapportnumret. Det är bara att börja läsa, sedan är man fast bland arterna och siffrorna! I övrigt kan man läsa om årets naturvårdspris till Bengt Legnell för hans arbete med backsvalor samt ta del av höstens exkursionsprogram.

UOF:S NATURVÅRDSPRIS till Bengt Legnell

PÅ GRUND AV det kortade årsmötet delades inget naturvårdspris ut vid årsmötet. Istället skedde detta i samband med den backsvaleexkursion som genomfördes i slutet på maj. Ett synnerligen lämpligt tillfälle då årets pristagare Bengt Legnell fick

priset för sitt arbete med just backsvalor. Med häckningsbranten i fonden lästes nedan motivering upp och en fågelakvarell av Peter Elfman överräcktes till applåder från närvarande exkursionsdeltagare. Pristagaren var både överraskad och glad.

Bengt Legnell (t.v.) och ordförande Jan Wärnbäck.
FOTO: ANNIKA LINDBERG

Styrelsens motivering lyder:

*Naturvårdspriset 2020 tilldelas Bengt Legnell för det arbete han gjort inte bara för att öka kunskapen om den spillra av backsvalor som finns kvar i landskapet utan också etablera kontakter med länsstyrelse, kommuner, täktope-
ratorer och markägare.*

Backsvalan är en av de arter i Upplands som minskat mest de senaste årtiondena. I takt med att sandtäckter lagts ned har artens häckmiljöer försvunnit. Det är därför av stor vikt att vi kan arbeta tillsammans i både aktiva täkter och inom ramen för de återställningar som finns för att i så stor utsträckning som möjligt säkra de sista kvarvarande kolonierna. Bengt har varit instrumentell i detta arbete och lagt ner mycket tid och engagemang för att säkerställa bra relationer med en mängd aktörer. Men också för att kunna följa artens utveckling de senaste åren.

För detta arbete tilldelas Bengt Legnell UOFs naturvårdspris 2020.

Upplands fågelrapport 2019

Debora Arlt (DA), Lars Bern (LB), Kalle Brinell (KB), Bill Douhan (BD), Fredrik Friberg (FF), Ragnar Hall, Yngve Hareland (YH), Magnus Liljefors (ML), Johan Södercrantz, Peter Schmidt (PS), Martin Tjernberg (MT) & Pekka Westin (PW).

Den nedan följande årsrapporten för 2019 är den 52:a som presenteras av rapportkommittén för Uppland (Rrk). Den bygger som vanligt på det som under året rapporterats i Artportalen från rapportområdet. Antalet rapporterade fynd har under några år legat kring en kvarts miljon, men steg nu ytterligare till drygt 303 000 för 2019. Målsättningen med årsrapporten är att redovisa vad som hänt i fågelvärlden i Upplands rapportområde under året. Här presenteras fakta om ett stort antal arter, till exempel antal fynd, anmärkningsvärda antal, häckningar och lokaler för iakttagelser.

EN AV RRK:S huvuduppgifter är att i möjligaste mån bedöma huruvida de observationer som rapporteras i Artportalen kan anses vara rätt artbestämda eller inte. Det är ett grannliga åliggande som vi

försöker ta på största allvar, men det är inte alltid så lätt då vi ofta har små möjligheter att avgöra detta. När det gäller riktigt ovanliga arter krävs det att en raritetsrapport bifogas fyndet för att det skall behandlas. Rapporten

Wilsonbeckasin (*Gallinago delicata*) fotograferad
23 april 2019, en ny art för Sverige!
FOTO: ANNIKA RASTÉN

Stäpphök (*Circus macrourus*) 12 april 2019. FOTO: YNGVE HARELAND

skall bedömas och godkännas för att fyndet skall bli godkänt. Rrk har också möjlighet att kräva in beskrivning av mindre ovanliga arter och omständigheter kring fynden då observationen avviker från det normala. Det kan vara ovanligt tidiga/sena observationer (till exempel träddiplärka i mars) eller anmärkningsvärda antal. Eftersom Rrk ofta inte har någon kännedom om vilken kunskap om fåglar de som rapporterar observationer i Artportalen har, är det svårt för oss att avgöra huruvida artbestämningen är riktig eller inte i många av de fynd som rapporteras.

Vad kan man då sammanfattningsvis säga om fågelåret 2019? Från häckningssynpunkt rymde det, som vanligt, såväl positiva som negativa inslag. Till det förra kan nämnas att smådopping konstaterades häcka på sju lokaler och att ängshök registrerades som häckande på tre (två lyckade häckningar). Sveriges största koloni av skräntärna, den i Björns skärgård, håller ställningarna som sådan med i år 135 häckande par. Två säkra häckningar av lappuggla under året och fynd på många andra lokaler under häckningstid talar för att än fler häckningar kan ha ägt

rum. Mer oväntat var att en häckning av alfågel hittades i ytterskärgården, men det var säkerligen bara en tillfällig förekomst. Fortfarande ingen säker häckning av vare sig röd glada eller pilgrimsfalk, även om det med stor sannolikhet finns något revir av den förstnämnda. Antalet rapporterade fynd av röd glada var för övrigt rekordmånga. Det gäller även brun glada, en art som inte heller den kan uteslutas som framtida häckfågel i Uppland. Arter som istället, av allt att döma, har en fortsatt negativ trend är bland annat gråspett, råka och ortolansparv.

Om vi utifrån rapporteringen skall försöka oss på att bedöma hur många arter som sannolikt häckade i rapportområdet under 2019 hamnar vi på samma antal som för de två föregående åren, det vill säga 180 arter. Det är dock inte ett antal som vi med säkerhet kan säga är riktigt, men det ligger tveklöst nära sanningen. I detta antal ingår bland annat alfågel, stjärtand, lappuggla och varfågel, men (ännu) inte röd glada och brandkronad kungsfågel.

Att lyssna efter nattaktiva arter under försommaren är en populär aktivitet bland

Aftonfalk (*Falco vespertinus*) 6 juni 2019. FOTO: YNGVE HARELAND

rapportområdets fågelintresserade och från årets nattsångarrundor kan följande totalsummor sjungande/spelande redovisas: vaktel 193, rördrom 85, småfläckig sumphöna 103, kornknarr 181, gräshoppsångare 460, flodsångare 29, vassångare 24, busksångare 23, trastsångare 23 och nattskärria 107. Sammanfattningsvis ett ganska bra år med rekordmånga individer av såväl småfläckig sumphöna som vassångare. Antalet för den förstnämnda är särskilt anmärkningsvärt då vi för två år sedan kunde redovisa endast tre småfläckiga i rapportområdet! Även antalen för rördrom och nattskärria ligger nära rådande rekord.

Exempel på andra företeelser under året som kan vara värda att uppmärksamma var de många aftonfalkarna under såväl vår som höst, fortsatt många stäpphökar även detta år och den anmärkningsvärt goda tillgången på fjällpipare under hösten. Från sträcket längs kusten under andra halvåret kan nämnas att ovanligt många individer av både fjällabb (16) och tretåig mås (40) registrerades. Alla vet att Hjälstaviken hyser mängder av rastande gäss under hösten, men ansamlingen av som flest

upp mot totalt 75 000 individer av i första hand sädgås, grågås och vitkindade gäss slår alla tidigare rekord. Året avslutades med relativt många hökugglor (ett 30-tal) och en stor invasion av tallbit.

Till Artportalen har under året 281 arter rapporterats från rapportområdet (235 redovisas i denna rapport). Det är åter ett stort antal och en följd av att många ovanliga arter har observerats. Till denna kategori kan bland annat följande arter föras: rödhalsad gås (1), praktejder (1), amerikansk knölsvärta (1 – samma som tidigare år), svartnäbbad islom (2), vitnäbbad islom (3), svarthalsad dopping (2), stäpphök (23), wilsonbeckasin (1 – ny art för landet!), svarthuvad mås (3), vittrut (2), kaspisk trut (1), storlabb (2), härfågel (6), aftonfalk (69!), rödhuvad törnskata (1), pungmes (4), brunsångare (1), kungsfågelsångare (6), bergtajgasångare (3), brandkronad kungsfågel (5), tajgablåstjärt (1), svarthakad buskskvätta (2), citronärila (2), större piplärka (2), sibirisk piplärka (1), gulhämpling (2), rostsparv (1 – samma som året innan) samt dvärgsparv (1).

HÄRMED PRESENTERAS DEN 52:e samlade fågelrapporten för Upplands rapportområde.

Årsrapporten för 2019 bygger på i storleksordningen 303 000 datalagda observationer från drygt ett tusental personer. I rapporten avhandlas 235 arter. Rrk Uppland använder sig fullt ut av Artportalen.se för allt som har med fågelrapportering och årliga sammanställningar att göra. Vi uppmanar alla att rapportera så noggrant som möjligt. Fåglarna ska rapporteras från den lokal där dessa befinner sig, INTE från den plats där observatören råkar vara! Skapa en ny lokal om det inte finns en redan befintlig som kan användas, alternativt ange riktning och avstånd (i kommentarsfältet) från den existerande om du ändå väljer att begagna dig av denna. Det kan också vara på sin plats att nämna att vi i Rrk ofta har stora svårigheter att sätta "rätt" namn, d.v.s. upptäckare, efter gjorda observationer. Vi uppmanar därför den/de som har upptäckt en mer ovanlig art att i samband med rapporteringen av fyndet nämna i kommentaren vem som var först med att observera fågeln. Var det inte du som hittade fågeln, men du vet vem det var, skriv namnet på upptäckaren i kommentarsfältet!

Observationer som larmas i BirdAlarm och eBird, överförs inte till Artportalen! De som använder sig av dessa larmsystem MÅSTE skriva in fyndet i Artportalen om observatören anser det vara av sådant intresse att det bör publiceras.

Fågelrapporten avser som vanligt arter observerade i Upplands rapportområde. När Uppland nämns i löpande text avses emellertid landskapet i sin helhet, d.v.s. inklusive Upplandsdelen av Stockholms rapportområde. Rapportområdets gränser framgår av karta.

I anslutning till artnamnet för mer ovanliga arter uppges fyra antal, t.ex. [1; 2H+≥92; 14; 2]. De två första anger antalet observerade exemplar i landskapet Uppland före 1970 respektive under perioden 1970–1999. Därpå följande antal anger antal observerade exemplar i landskapet 2000–2018, och den sista siffran som anger antalet i Upplands

Karta över Upplands rapportområde

rapportområde (= Uppland exklusive Stockholmsdelen av landskapet) 2019. Antalet säkra häckningar redovisas med (H). Till höger om artnamnet finns för vissa arter en bokstavskombination angiven. Den visar att arten är rödlistad och vilken hotkategori den tillhör (NT = Nära hotad, VU = Sårbar, EN = Starkt hotad, CR = Akut hotad och RE = Försvunnen) enligt den senaste versionen (publicerad 2020).

Något som i rapporten redovisas för vissa arter är antalet individdagar. Det är för arter där det utifrån rapporteringen är omöjligt att beräkna hur många olika individer som har registrerats under en viss tidsperiod, men där istället antalet individdagar kan vara ett sätt att få en ungefärlig uppfattning om hur frekvent arten har varit under året, eller del av det, jämfört med tidigare år. Det redovisade antalet individdagar för en art under en specifik period är totalsumman av det högsta antalet individer av arten som någon har rapporterat/dag från var och en av de lokaler där arten har registrerats. Även om detta antal i hög grad påverkas av variationer i vårt sätt att "skåda fågel", och hur många som rapporterar, tror vi att värdet ändå kanske kan ge en fingervisning om hur respektive art varierar över tid.

Om vädret 2019

Stormen Alfrida inledde januari, härjade i tre dygn och lämnade tusentals hushåll utan el. Träd föll i mängd, tak slets av och vid Örskär uppmättes 38,5 m/s, högsta vindstyrkan i landet! Dygnsmedeltemperaturen på -3,4° var något över det normala medan nederbörden på 37 mm var helt normal. Månadens varmaste dag inföll faktiskt på nyårsdagen med +5,7°. Början av februari var kall men den ovanligt milda avslutningen med en maxtemperatur på +10,9° medförde en medeltemperatur på fem grader över det normala. Nederbörden var 50 procent mer än normalt och snödjupet i Uppsala (Kåbo) var 37 cm. Rejåla köldknäppar och mycket nederbörd men även milda dagar och meteorologisk vår den 19 mars summerades för Uppsalas del. Totalt 52 mm nederbörd, mest som snö, innebar nästan dubbelt så mycket som normalt. Min- respektive maxtemperaturen landade på -14° respektive +14,8°. April med blott 1,6 mm nederbörd blev den torraste sedan 1813 och kanske hade den blivit rekordvarm om inte perioden den 9–13 varit månadens kallaste. Dock bjöd påsken tio dagar senare på sommarvärme med +22° som varmaste.

Maj inledde med snöblandat regn och någon minusgrad, repade sig efterhand med +27° som topp den 21 men hade därmed tagit ut sig och lät drygt hälften av månadens nederbörd (55 mm) falla under följande dagar, medeltemperaturen blev helt normal med +10,5°. Därpå följde den varmaste juni sedan 1936 med strålande sol och skogsbrandsrisk. Några regnskurar då och då med totalt 35 mm medförde ingen ihållande värmebölja trots att maxtemperaturen nådde +29,9° på nationaldagen. Juli hukade i skuggan av juni, blev en grad svalare och nästan dubbelt så blöt. Jämfört med sig själv var dock månaden helt normal. Tretton natteremperaturer under +10° under första halvan var osedvanligt många och värmen med över +30° den 25–28 förmådde inte väga upp den svala inledningen. Inte heller augusti kunde matcha juni trots den sena värmeperioden den 24–28 med toppnoteringen +28,3°, regnskurar om dagarna gav totalt 62 mm, vilket var klart mindre än på andra håll i Sverige. Söndagen den 1 september värmdes med +27,2°, högst denna månad sedan 1968. Sedan gick det sakta men säkert mot höst, vilken inföll den 22. Temperaturöverskottet blev till sist endast 0,6°. Ingen rejäl höststorm svepte bort löven och grundvattenmagasinen hade behövt mycket mer än 44 mm påfyllning för att nivåerna skulle stiga det minsta. Oktober blev höstbetonad med normal temperatur och med knappt 50 % mer nederbörd än medelvärde. Regnigast var det i mitten av månaden men på morgonen den 30 oktober föll säsongens första snö över Örskär. Då hade det fyra dygn i rad varit minusgrader nattetid. Sett till vindarna blev det en lugn månad. Moln, dis och dimma dominerade i november som blev en av de solfattigaste under de senaste 30 åren. Många dagar präglades av regn, som dock den 29 övergick till ett snötäcke på 13 cm. De små grundvattenmagasinen kluckade dock glatt på en nu normal nivå. Höj- och lågtryck gjorde december ovanligt varm och blöt. Av månadens dagar bjöd 25 på regn eller snö och de 85 mm som föll var mer än dubbelt så mycket som medelvärdet. Temperaturen sjönk aldrig under noll grader under 16 av dagarna. Soltimmarna var endast cirka 20 och på julafton regnade det. Året avslutades med en "värmebölja", ty den 30 uppmättes +9,8°!

Mats Edholm

Prutgås *Branta bernicla*

I likhet med tidigare år har få fynd rapporterats från våren. Endast en rapport har inkommit, dock gällande ett för våra trakter anmärkningsvärt stort antal för att vara denna årstid: cirka 500 ex i en flock mot N-NO Svenska Högarna 19/5 (Raul Vicente, Caroline Sjöström). Observationen gjordes under en period med ihållande vind från OSO. Säkerligen var det vindavdrift som gjorde att denna flock passerade norr om den för arten normala, mer sydliga, banan genom södra Sverige.

Från hösten kan följande rapporter avseende tresiffriga antal sträckande nämnas. Den 3/10 inräknades 150 ex mot SO Skutskär (Per Andersson) och samma dag 193 ex mot S Rönnskärs udde (Jacob Rudhe). Något senare, 15–21/10, inföll flera dagar med vind från SO och då registrerades sammanlagt minst 539 ex sträckande längs kusten med i huvudsak sydlig flygriktning. Tresiffriga antal var då 127 ex Skvallerhamnsudden, Arholma 15/10 (Torbjörn Ebenhard, Robert Bünsow); 116 ex

Rönnskärs udde 16/10 (Bo Granberg) och 243 ex. samma lokal 18/10 (Bill Douhan).

LB

Röd Halsad gås *Branta ruficollis* [0; 3; 5; 1]

En individ observerades vid Hjälstaviken redan 16/2 (Eric Salomonsson, Marcus Ehrenfried m fl). Tidigare fynd i rapportområdet har gjorts dels i maj och dels i augusti–oktober, det vill säga för arten normal sträcktid. Dessa individer har oftast kommit på avvägar under flyttningen. En observation i februari antyder något annat, till exempel att det rör sig om en parkfågel på rymmen.

LB

Kanadagås *Branta canadensis*

Maxantalet som rapporterats rasta i rapportområdet under våren var cirka 1 250 ex omkring 24/3, vilket tangerar den högsta noteringen under de närmast föregående fem åren. De största flockarna som noterades under denna årstid var cirka 300 ex Övre Föret

Grågås (*Anser anser*). FOTO: GÖRAN HAGLUND

14/3 (August Thomasson); cirka 170 ex Ullfors, Tierpslätten 20/3 (Curt Johnsson) och cirka 200 ex Hjälstaviken 24/3 (Per Eriksson).

Under hösten sågs, som vanligt, betydligt fler kanadagäss, som flest: cirka 250 ex Lövstaslätten 14/8 (Jan Wärnbäck); cirka 700 ex Övre Föret 14/9 (Marianne & Anders Sundqvist); cirka 520 ex Dalbyviken 6/10 (Yngve Hareland); cirka 250 ex Österlövsta 25/10 (Torbjörn Ebenhard); cirka 600 ex Ledskär 25/11 (Nils-Olof Jerling, Fredrik von Euler) och cirka 240 ex Aspudden, Tämnaren 27/10 (Hakon Kampe-Persson). Till detta kan läggas 617 ex mot SV över Lövstaslätten under morgonen 20/8 (August Thomasson). Den beräknade hösttoppen blev cirka 1 490 ex kring 10/10, ett gott stycke under medelvärdet för de närmaste fem föregående åren (= cirka 2 500 ex).

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

I likhet med tidigare år rastade arten extremt koncentrerat i Hjälstaviken. Som flest räknades där under våren cirka 1 200 ex 14–27/4 (Martin Tjernberg, Mats Brisegård m fl) medan vårtoppen i rapportområdet samtidigt inte sträckte sig till mer än cirka 1 280 ex kring 19/4. I övrigt kan nämnas 36 ex Väddö kyrka 9/4 (Ronny Carlsson) och 39 ex Trångan, Rådmansö 14/5 (Roland Sjölander).

Häckningar följs upp endast sporadiskt. Sammanlagt har 21 häckande par rapporterats, alla vid kusten (5 par med ungvullar och 16 ruvande par). Häckningsframgången för de ruvande paren är inte känd. Under tidigare år har dock många misslyckade häckningar noterats på grund av bopredation.

Under hösten rastade än större antal med som flest rekordmånga, cirka 20 000 ex, vid Hjälstaviken 26/9–20/10 (Berndt Söderlund, Pekka Westin m fl), ett stycke över den tidigare högsta noteringen för lokalen (= cirka 17 000 ex 2017). I rapportområdet som helhet summerades maxantalet rastande under hösten till cirka 20 600 ex kring 20/10. Utanför Hjälstaoområdet noterades rastande med som flest 320 ex Alasjön 17/10 (Robert Bünsow);

90 ex. Brosjön 19/10 (Claes-Göran Gabrielson); 330 ex Ledskär 23/10 (Yngve Hareland, Martin Tjernberg) och 110 ex Revelstasjön 26/10 (Hakon Kampe-Persson).

I samband med kraftig vind från nordost registrerades företrädesvis i början av oktober sydsträckande fåglar vid kusten, med som flest cirka 500 ex Svenska Högarna 3/10 (Bill Douhan) och 622 ex Rönnskärs udde samma dag (Jacob Rudhe). Mot slutet av månaden rastade tresiffriga antal på ett par lokaler i inlandet, cirka 250 ex Viksta 27/10 (Robert Bünsow, Nils-Olof Jerling) och cirka 100 ex Stavby, Alunda 28/10 (Mats Edholm, Brita Tibell), även detta i samband med rådande vind från nordost.

LB

[Stripgås *Anser indicus*]

En stripgås sågs vid Ledskär 10–14/6 (Owe Rosengren, Patrick Fritzson m fl) och, möjligen samma individ, vid Kallerö 30/6 (Teet Sirotkin). Från hösten rapporteras 1 ex Hjälstaviken 12/9–4/10 (Anita Janelm m fl) och ytterligare 1 ex 26/9 (Berndt Söderlund).

LB

[Snögås *Anser caerulescens*]

En individ (vit fas) gästade Hjälstaviken 4–20/10 (Anna Helena Lindahl m fl).

LB

Grågås *Anser anser*

Årets första grågäss anlande i mitten av februari och uppträdandet följde sedan ett för senare år välkänt mönster. Tidigt i mars började rastplatserna besättas på allvar och som flest har följande antal bokförts under våren på de mest välfrekventerade lokalerna: 380 ex Övre Föret 14/3 (August Thomasson); cirka 1 800 ex Hjälstaviken 19/3 (Pekka Westin); cirka 500 ex Vendelsjön 19/3 (Annika Rastén); cirka 500 ex Hosjön 23/3 (Tomas Kjelson, Benny Åhr); cirka 600 ex Ledskär 30/3 (Per Andersson) och 325 ex Dalbyviken 30/3 (Pekka Westin). Vårtoppen utvecklades dagarna kring 22/3 då cirka 4 500 ex rapporteras från rapportområdet. Jämfört med tidigare år

under 2000-talet, var grågässen något tidiga och maxantalet rastande låg strax över medel.

Sammanlagt 176 häckande par har rapporterats (173 med ungpullar och tre ruvande). Detta är, som vanligt, bara en mindre del av alla häckande par i rapportområdet. Fler fanns inte minst i skärgården, men också i våra sjöar och andra sötvattensamlingar. Som vanligt var dock uppföljningen i Hjälstaviken god och här räknades 83 par med respektive ungpull (Pekka Westin). Detta får betraktas som ett bra resultat (medel för perioden 1990–2018 = 54 kullar, maxantal = 153 kullar) och är en grandios uppräckning från fjolårets dystra bottennivå på ynka tre kullar.

Kulmen i antal rastande under hösten inföll, som vanligt, kring mitten av september och har beräknats till cirka 30 250 ex kring 21/9 i rapportområdet (exklusive Tämna, där bevakning saknades så gott som helt). Störst antal som rapporterats från de främsta rastlokalerna är: cirka 2 500 ex Vendelsjön 7–14/9 (Kenneth Pless, Anssi Laurila); cirka 1 000 ex Kallrigafjärden 14/9 (Leif & Kersti Östman); 1 268 ex Övre Föret 16/9 (August Thomasson); cirka 22 000 ex Hjälstaviken 17/9 (Pekka Westin); cirka 4 200 ex Ledskär 25/9 (Kalle Brinell); cirka 1 000 ex Kärven 29/9 (Tomas Kjelsson, Benny Åhr) och cirka 1200 ex Skedviken 18/10 (Bill Douhan).

LB

Sädgås *Anser fabalis* NT

Sädgässen började anlända tidigt, redan i mitten av februari, och även sträcktoppen blev tidig. Störst antal rastande under våren, cirka 25 700 ex, rapporteras från dagarna kring 11/3, vilket nosar på rekordet (= cirka 26 100 ex år 2007). Även datum för toppdagen ligger nära rekordet (= 7/3 såväl 2014 som 2015). En mild, tidig vår orsakade denna tidiga passage. Drygt 60 000 sädgäss beräknas ha rastat i Mellansverige under våren.

De största ansamlingarna av rastande som rapporterats är: cirka 4 700 ex Landsberga 28/2 (Pekka Westin); cirka 4 000 ex Vendelsjön 1/3 (Kenneth Pless); 2 980 ex Revelstasjön 2/3 (Kalle Källebrink, Eva Jo-

hansson); cirka 2 000 ex Giresta 9/3 (Håkan Markstedt); cirka 9 000 ex Hjälstaviken 11/3 (Pekka Westin); cirka 7 000 ex Fjärdhundra 14/3 (Kalle Källebrink, Eva Johansson) och cirka 2 400 ex Vigelshus, Tärna 17/3 (Kalle Källebrink).

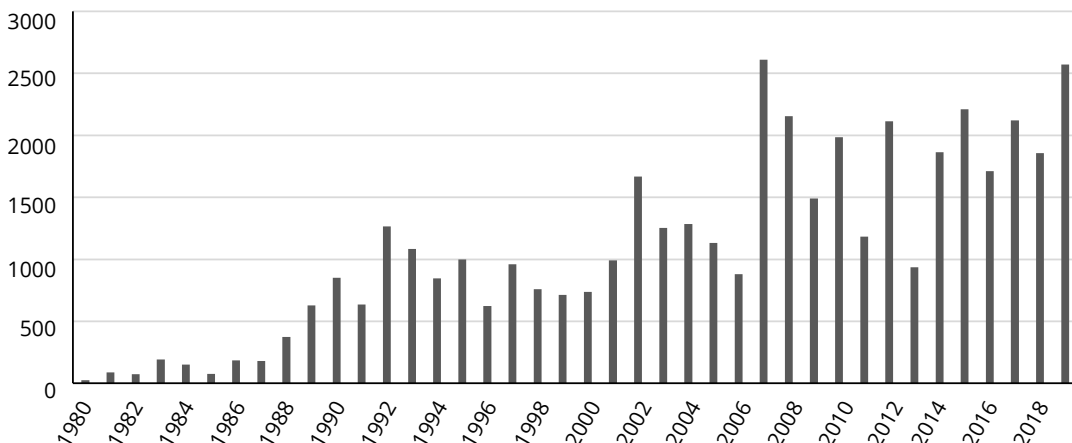
Även hösten bjöd på stora mängder sädgäss, till och med ett pråktigt rekord. Hösttoppen höjde sig till mäktiga 39 700 ex dagarna kring 27/9, vilket får det tidigare rekordet att blekna (= 29 300 ex 2015). Koncentrationen av gäss var, som vanligt under denna årstid, stor vid Hjälstaviken. Här rastade som flest cirka 37 200 ex 27/9 (Pekka Westin), rekord för lokalen och motsvarade cirka 94 % av hösttoppen. Tillsammans med andra talrika gåsararter vid Hjälstaviken under dessa sena septembardagar, grågäss och vitkindade gäss, bör det sammanlagda antalet rastade gäss här ha varit drygt 75 000 ex (Pekka Westin).

Under de närmast föregående åren har cirka 70 000 sädgäss rastat i södra Sverige under oktober. Det betyder att minst hälften av dessa bör ha satt sin fot i Uppland under höstflyttningen 2019. Förutom vid Hjälstaviken noterades större mängder enligt följande: cirka 3 000 ex Vendelsjön 12/10 (Anssi Laurila); cirka 3 000 ex Fjärdhundraslätten 12 och 19/10 (Yngve Hareland, Martin Tjernberg); 6 085 ex Revelstasjön 26/10 (Hakon Kampe-Persson); 1 650 ex på fälten SO Tämna 27/10 (Hakon Kampe-Persson); cirka 1 400 ex Simansbo, Simtuna 21/11 (Kalle Källebrink, Eva Johansson) och cirka 2 100 ex Altuna kyrka 26/11 (Kalle Källebrink).

LB

Tundrasädgås *Anser fabalis rossicus*

I vanlig ordning följde tundrasädgäss med i de större flockarna av skogssädgäss under vårflyttningen. Som mest räknades cirka 300 ex Vendelsjön 28/2 (Kalle Brinell); cirka 600 ex Läbyträsk, Vänge 14/3 (Ulrik Lötberg, Sofia Almkvist); cirka 500 ex Rogarna, Tierpslätten 23/3 (Kalle Brinell) och 120 ex Hjälstaviken 10/4 (Martin Tjernberg). Maxantalet rastande i rapportområdet under våren bedömdes till cirka 780 ex kring 14/3,

Maximalt antal rastande sädgäss i Upplands rapportområde vårarna 1980–2019.

vilket är den näst högsta noteringen under denna årstid (max = cirka 1 100 ex 2016).

Tundrasädgäsen var mer sparsamt förekommande under hösten. Som mest noterades 30 ex Vendelsjön 12/10 (Anssi Laurila); 74 ex Övre Föret 22/10 (August Thomasson m fl) och 60 ex Altuna kyrka 26/11 (Kalle Källebrink).

Rapporteringen av underarten är osäker på grund av tidsödande spaning och identifiering i stora flockar av sädgäss. Bevakningen är därför mycket ojämn och underrapporteringen sannolikt stor. Det gör tyvärr att det är svårt, för att inte säga omöjligt, att med säkerhet beräkna sträcktoppar och analysera sträckförlopp. Allmänt har rapporteringen ökat kraftigt under senare år, vilket återspeglar ett ökat kunnande och intresse bland skådare, men även ett ökat antal rastande tundrasädgäss. Under oktober har det under de senaste åren räknats närmare 9000 tundrasädgäss i södra Sverige.

LB

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

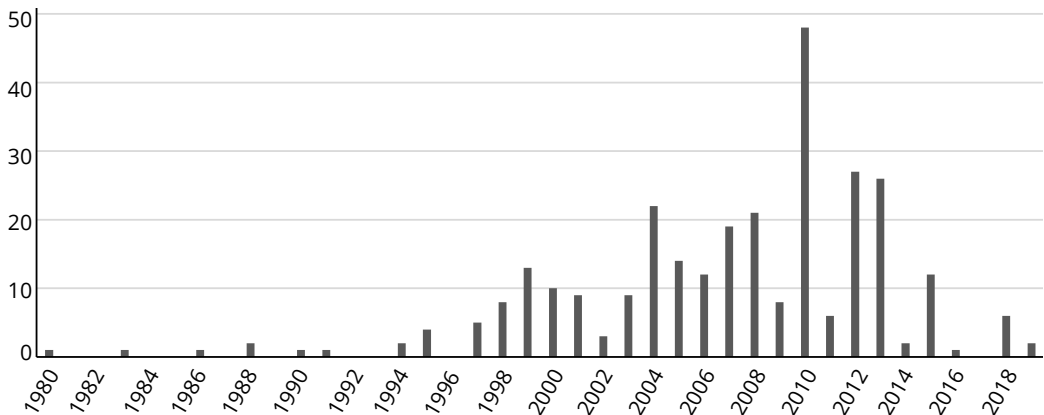
De första spetsbergsgässen anlände tidigt, redan i februari, men sträcktoppen inföll först i slutet av mars, kring 24/3, då cirka 670 ex rastade i rapportområdet. Detta är relativt sent (cirka 13 dagar senare jämfört med den skogshäckande tajgasädgäsen) och

en följd av att arten, liksom bläsgäsen, häckar på tundran. Noteringen är den näst högsta under våren (rekord = cirka 810 ex 2016). De största ansamlingarna var: 80 ex Fjärdhundra 2/3 (Kalle Källebrink, Eva Johansson); 70 ex Biskopskulla 14/3 (Kalle Källebrink, Eva Johansson); 54 ex Vigelshus, Tärna 19/3 (Kalle Källebrink); 260 ex Tierpslätten 24/3 (Kalle Brinell); 204 ex Ledskär 24/3 (Kalle Brinell) och 55 ex Kyrksjön, Tegelsmora 27/3 (Oskar Johansson).

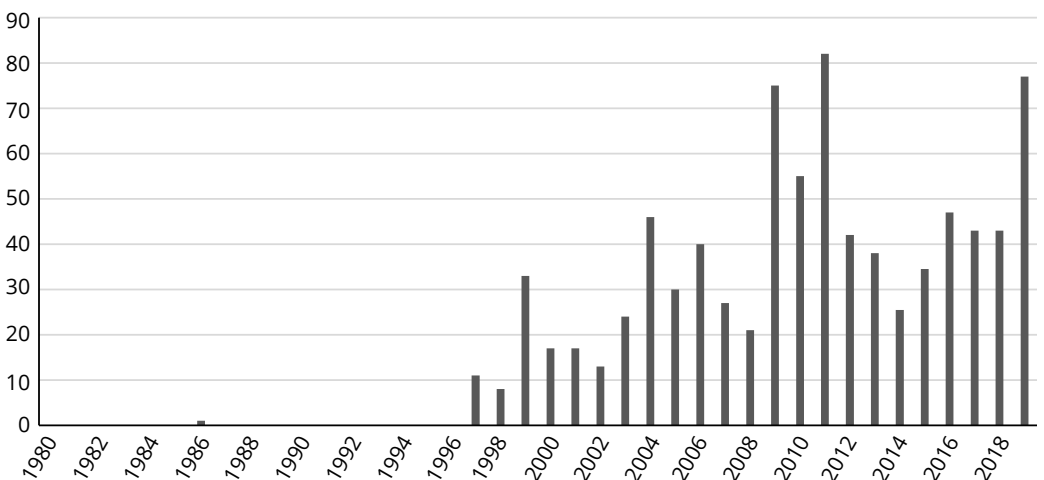
Dagarna efter vårens sträcktopp registrerades under perioden 24/3–2/4 cirka 500 ex på sträck, i huvudsak mot NO, företrädesvis vid Fågelsundet (Kalle Brinell) men även vid Örskärssund (Claes Hansson). Det närmaste målet för dessa gäss var troligen rastplatserna vid Björneborg i Finland.

Maxantalet rastande under hösten var minst 325 ex kring 23/9, samtliga vid Hjälstaviken. Andra tresiffriga antal som rapporterats är 105 ex Fjärdhundra 19/10 (Martin Tjernberg) och som flest 160 ex vid Revelstasjön 26/10–27/11 (Hakon Kampe-Persson m fl).

En halsmärkt individ sågs vid Hjälstaviken 26/9–13/10 och därefter i Fjärdhundra 26–27/11 (Anita Janelm, Kalle Källebrink m fl). Detta återspeglar sannolikt en flyttningsrörelse från Hjälstaviken till Fjärdhundra, inte att den flyger till Fjärdhundra endast för att beta men övernattar i Hjälstaviken. Gäss som

Maximalt antal rastande fjällgäss i Upplands rapportområde vårarna 1980–2019

Maximalt antal rastande fjällgäss i Upplands rapportområde höstarna 1980–2019

betar i Fjärdhundraområdet övernattar troligast i Revelstasjön. Gåsen märktes i Finland i april 2018 och representerar en ny sträckväg (noterad sedan cirka 2016) från Sverige genom Finland. Flera tusen spetsbergsgäss rastar numera under senvåren på rastplatser i norra Finland. De individer som sågs sträcka mot nordost vid Upplandskusten under denna vår (se ovan) är exempel på denna sträckväg.

LB

Fjällgås *Anser erythropus* CR

Från våren rapporteras fjällgäss vid följande tillfällen: 1 2K Ledskär 22/3 (Kalle Brinell,

Nils-Olof Jerling); 1 ad (märkt) Vendelsjön 9/4 (David Hammarberg); 2 ex Aspås, Tämnaren 17/4 (Lars Gustavsson) och 1 par Hjälstaviken 20/4 (gnm Niklas Liljebäck). Ingen skådare såg paret vid Hjälstaviken! En av individerna bar dock sändare vilket gör att vi ändå vet, genom Niklas Liljebäck, att de rastade här kortvarigt under kvällen. Paret anlände hit från Svartåmyningen, men lämnade Hjälstaviken under sen kväll, mellanlandade kort i Hudiksvall och ankom till Alnön, utanför Sundsvall, morgonen därpå.

Under hösten sågs, som tidigare år, betydligt fler fjällgäss enligt följande: vid Hjal-

staviken 19/8–20/10, som flest 64 ex (varav minst 6 1K) 8/9 (Martin Tjernberg m fl); 10 ex (4 ad + 6 1K) Vendelsjön 3–13/9 (Annika Rastén m fl) och 3 1K Övre Föret 27/8–11/9 (August Thomasson m fl). Såväl märkta som omärkta individer sågs. Slutligen observerades en fjällgås på Fjärdhundraslätten 25/10 (Bengt Ottosson).

Det maximala antalet rastande fjällgäss under hösten bedöms ha varit 77 ex 8/9. Det är strax under rekordet (= 82 ex 2011). Den häckande populationen har, efter några svaga år, åter närmast sig den förhållandevis stora numerär den hade omkring 2011, vilket således återspeglas i rapporterna från rapportområdet.

Bläsgås *Anser albifrons*

Enstaka bläsgäss anlände redan i mitten av februari, men maxantalet rastande under våren noterades först kring 6/4 då rekordmånga, cirka 1 190 ex, inräknades. Det tidigare rekordet var bara drygt hälften så högt (= cirka 650 ex 2016). Trenden med relativt stora mängder rastande under denna årstid håller således i sig. Den förhållandevis sena sträcktoppen är typisk för en tundrahäckare som bläsgås (och spetsbergsgås, se ovan) och ligger hela 26 dagar efter tajgasädgåsen, den skogshäckande kusinen. Några större flockar sågs i traditionella gåsmarker: 505 ex Hjälstaviken 27/3 (Pekka Westin); 160 ex Skedviken 6/4 (Bo Granberg); cirka 100 ex Hosjön 6/4 (Tomas Kjelsson, Benny Åhr); cirka 100 ex Åbylund, Tämnaren 6/4 (Ingvar Torsson) och 230 ex Vendelsjön 13/4 (Anssi Laurila).

Hösten bjöd i stället på relativt få rastande bläsgäss, som flest cirka 245 ex i rapportområdet kring 23/10. De största ansamlingarna var: 60 ex Loskälva, Lohärad 17/10 (Mikael Johansson); 40 ex Vendelsjön 19/10 (Kenneth Pless); 58 ex Ledskär 23/10 (Martin Tjernberg m fl); 65 ex Hjälstaviken 24/10 (Yngve Hareland); 41 ex Revelstasjön 26/10 (Hakon Kempe-Persson) och 62 ex Övre Föret 27/10 (August Thomasson, Fredrik Sundberg).

LB

[Svart svan *Cygnus atratus*]

Två fynd av denna parkrymning. Det började med att 1 ex hittades på Kungsängen, Uppsala morgonen 20/3 (Samuel Öhlin), efter ett kort besök vid Övre Föret (Eva Mattsson) parerade den sedan vid Villinge, Danmark där den under dagen kunde beskådas tillsammans med såväl sångsvan som mindre dito av ett stort antal skådare. Dagen därpå sågs rimligtvis samma individ vid Gimo där den uppehöll sig fram till 24/3. Arten sågs i rapportområdet även under hösten då en individ sågs sträcka mot väster över Övre Föret 28/10 (Fredrik Sundberg). Samma fågel som under våren?

YH

Knölsvan *Cygnus olor*

Tresiffriga antal har även detta år rapporterats från några lokaler längs kusten (ingen i inlandet). Inledningsvis inräknades som flest 145 ex i Björns skärgård, räknade från Rödhäll, 1–12/1 (Martin Amcoff m fl), men också så många som cirka 400 ex i/vid Biotestsjön, Forsmark 11/2 (Lars-Gunnar Bråvander). Det dröjde sedan till början av juni innan ansamlingar av denna storlek åter sågs, nu med 115 ex Ledskär 2/6 (Anssi Laurila). Här fanns sedan som flest 145 ex fram till 15/6 (Berndt Söderlund m fl). Lövstabusken brukar hysa stora antal knölsvanar under sommaren, så även detta år. Från perioden 26/7–21/8 rapporteras som flest cirka 330 ex spridda i Lövstabusken (räknade från Källarberget) 8/8 (Martin Amcoff). Vid samma tid inräknades cirka 100 ad Röder, Blidö 3/8 (Dag Lanerfeldt). Därefter dröjde det fram till början av september innan tresiffriga antal åter inräknades. Under perioden 3/9–20/11 finns många rapporter om dylika antal vid Ledskär, som flest cirka 320 ex 29/9 (Berndt Söderlund m fl). Avslutningsvis kan en notering om 115 ex Kallrigafjärden 6/12 (Martin Amcoff) nämnas.

YH

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Från våren har cirka 45 ex rapporterats under perioden 28/2–26/4 (28/5). Summan är i

paritet med motsvarande för våren 2018, men det första fyndet – 1 ad Landsbergaslätten 28/2 (Pekka Westin m fl) – var nära en månad tidigare jämfört med då. Som vanligt bara enstaka individer eller några få tillsammans med som flest 6 ad Yttergrans kyrka 18–20/3 (Mats Brisegård m fl). Sist denna vår, en dryg månad senare än övriga vårfynd, var 1 ex Söderängen, Västerlövsta 28/5 (Björn Jerner).

Inte heller något nytt under solen vad gäller artens närvaro i rapportområdet under hösten. Således betydligt färre observerade, endast 7 ex, under oktober och november. Årets sista var 3 ex Stora Väsby, Almunge 24–28/11 (Tomas Kjellsson m fl).

YH

Sångsvan *Cygnus cygnus*

En följd av senare års milda vintrar är att sydsträckande sångsvanar numera rapporteras in i januari, vanligtvis i samband med tillfälliga köldknäppar. Sist ut denna vinter var 5 ex mot S Torstuna kyrka 30/1 (Robert Bünsow). Därefter följde en månad med få rapporter om relativt låga antal innan vårflyttningen smög igång under den sista veckan i februari. Nordsträcket kulminerade under andra halvan av mars, men i slutet av månaden fanns fortfarande många rastande kvar i rapportområdet, som flest (≥ 300) enligt följande: cirka 500 ex Landsbergaslätten 20/3 (Tommy Lindell, Carin Staav); cirka 380 ex Ledskär 21/3 (Kalle Brinell) samt cirka 1 100 ex Tierpslätten 22/3 (Kalle Brinell). Dagarna efter dessa toppnoteringar på rastlokalerna noterades större antal på sträck vid Fågelsundet med tre dagssummor större än 300 under perioden 23–29/3, som flest 913 ex 3/3 (Kalle Brinell, Johan Södercrantz).

Antalet rapporterade häckningar i rapportområdet var detta år 42, det vill säga i nivå med vad som brukar rapporteras under senare år (= cirka 40). Uppsala var den kommun som hade flest, tolv, häckningar.

Höstofflyttningen kom igång på allvar mot slutet av oktober då 289 sågs sträcka över mot SV vid Övre Föret 29/10 (August Thomasson, Fredrik Sundberg). Från Ledskär rapporteras

fler än 200 rastande ett flertal dagar 2–30/11, som flest 352 ex 15/11 (Björn Wester, Bo Hallman) och 310 ex 30/11 (Johan Södercrantz). Avslutningsvis kan ett större antal sträckande från slutet av december nämnas: 273 ex mot SV Örsten, Singö 27/12 (Fredrik Bondestam).

YH

[Nilgås *Alopochen aegyptiaca*]

1 ex rastade i Hjalstaviken 22–24/3 (Hasse Ivarsson m fl). Det tredje fyndet av arten i rapportområdet.

YH

Gravand *Tadorna tadorna*

Årets första gravänder observerades på tre lokaler den 29/3: 1 ex sträckande Fågelsundet (Kalle Brinell, Martin Amcoff); 1 hane Ledskär (Agneta Looberger m fl) samt 1 hane Olofslund, Lagga (Nils-Olof Jerling). Under de därpå två följande dagarna observerades arten på ytterligare tre lokaler (Singö, Hargsviken och Gräsö). Efter denna rivstart rapporterades arten näst intill dagligen från rapportområdet 5/4–1/5, nästan uteslutande från kustlokaler och i de flesta fall vid Ledskär. Inlandsfynd är ovanliga. Ytterligare fynd rapporteras i avtagande antal från kusten under maj och juni, men ingen säkerställd häckning har bokförts. Från sommaren rapporteras dock par i mer eller mindre lämplig häckningsbiotop från kusten enligt följande: 1 par Björns skärgård 30/5 (Johan Södercrantz, Per Andersson); 1 par Svartlöga, Blidö 2/6 (Jesper Norrby); 2 par Gillöga, Blidö 5/6 (Roine Karlsson, Bill Douhan); 1 par Röder, Blidö 7/6 (Magnus Liljefors) och 1 par Fågeln, Björns skärgård 11/6 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund). Även om ingen säker häckning har konstaterats kan enstaka givetvis förekomma, inte minst vid Björn. Huruvida de 16 gravänder som sågs i flock vid Ledskär 23/7 (Nils-Olof Jerling) var resultat av häckning/häckningar i närheten är okänt, men således inte uteslutet.

Några rapporter om fynd av årsungar finns från sensommaren och förhösten: 1 1K Hjal-

staviken 12–13/8 (Yngve Hareland m fl) samt 2 1K Ledskär 29/8–5/9 (Per-Erik Holmlund m fl). Sist ut för året blev ytterligare 1 ex vid Hjälstaviken 9/9 (Jan Rosenfeld).

YH

[Rostand *Tadorna ferruginea*]

Knappt två månader efter fyndet av nilgås i Hjälstaviken var det åter dags för en exotisk gäst på samma lokal, nämligen 1 rostand 16–17/5 (Bo Bengtsson, Tom Sandström m fl). Hur exotisk låter vi dock vara osagt. Huruvida den kommit hit på naturlig väg eller om det var en parkanka är således okänt.

YH

[Mandarinand *Aix galericulata*]

Summa 14 mandarinänder har under året rapporterats i rapportområdet med, som vanligt, Enköping som artens huvudsakliga tillhåll. Årets första observation härifrån var ett par som, av beteendet att döma, sökte boplatz på taket (!) till en villa (kan arten häcka i en skorsten?). Ytterligare observationer av som flest två par rapporteras fram till mitten av juli (Bengt Ottosson m fl). Häckning kunde sedan konstaterats i och med att en hona och två årsungar sågs i det närlägnade Dyarna 19/7 (Bodil Bernström). Under oktober sågs sedan som flest 10 ex vid värmeverket i Enköping (Bengt Ottosson m fl). Sammanfattningsvis ett förlopp som påminner om tidigare års.

Andra observationer detta år var: 1 hane Husbydammarna, Lena 12–14/4 (Richard Brahmstaedt, Tomas Thierfelder); 1 hane Hågaån, Uppsala 19/4 (Zackarias Svensson, Josefin Högström och 1 par Lövestabruk 5/5–27/10 (Sebastian Agerberg m fl). Vid herrgården i Lövestabruk häckade ett par 2018.

YH

Årta *Anas querquedula* EN

Årets första årta var tidig: 1 hane Frötuna viltvatten, Rasbo 30/3 (Samuel Persson, Marta Åkesson). Dagen därpå sågs möjligen samma individ vid Älvgårde, Rasbo (Baltasar Pinheiro, Peter Mattsson) där den var kvar till

7/4. Bortsett från två fynd i mars 2017, finns inga observationer från denna månad publicerade i Artportalen från tidigare år. Första iakttagelsen på någon av de mer välbekanta lokalerna för arten var 1 par Hjälstaviken 6/4 (Ingrid Åkerberg m fl). Därefter rapporteras arten näst intill dagligen från rapportområdet, som flest 7 ex Husbydammarna 9/6 (Tomas Thierfelder).

Endast en säkerställd häckning är rapporterad (dock fler än fjolårets noll), från södra Vendelsjön där 1 hona med 6 pulli sågs 16/6 (Anssi Laurila). Således ingen konstaterad häckning i Hjälstaviken, men här bedöms (baserat på räknade hanar) 7 par ha häckat (Pekka Westin). Från häckningstid finns fynd av arten på ytterligare cirka tio möjliga häckningslokaler där häckning kan ha ägt rum. Vid Ledskär sågs en hona med sju ungfåglar 13/8 (Torbjörn Ebenhard), men det är inte sannolikt att de har sitt ursprung här. Ett försök att utifrån årets rapportering bedöma hur många par som häckade i rapportområdet ger 10–20 par, det vill säga inom samma låga intervall som året innan.

Drygt ett halvår efter årets första observation registrerades årets sista som var ovanligt sen: 1 ex Kyrksjön, Tegelsmora 10/10 (Oskar Jansson). Det finns bara ett senare fynd publicerat i Artportalen (11/10 år 2014).

YH

Skedand *Anas clypeata* NT

Först ut var 1 hona Övre Föret 21/3 (Hans G. Svensson, Fredrik Thunarf). Även om detta datum är ungefär tre veckor tidigare jämfört med primören året innan, är det inte helt unikt med observationer av skedand i denna månad. År våren tidig finns det en chans att finna arten i rapportområdet. Lite större antal under vår och försommar har i första hand rapporterats från Hjälstaviken, som flest: 37 hanar 7/6 (Torbjörn Ebenhard), 45 ad 25/6 (Yngve Hareland) och 40 ex 29/6 (August Thomasson).

Femton säkerställda häckningar har rapporterats, jämfört med cirka tio året innan. Baserat på observerade kullar, antal ungar

och utvecklingsstadium, är fyra säkra häckningar rapporterade från Hjälstaviken, men det verkliga antalet bedöms ha varit cirka 25 (Pekka Westin) Antalet häckande par i rapportområdet uppskattas även detta år till i storleksordningen 200.

Rapporter om större antal rastande under sensommar och höst kommer som vanligt från Ledskär, som flest 35 ex 21/8, och Karlholmsviken, som flest 36 ex 5/9 (Kalle Brinell). Störst antal sträckande under hösten var 27 ex mot S Sennebyhaken 10/9 (Jan Andersson). Årets sista skedand var 1 ex Hjälstaviken 3/11 (Per-Erik Holmlund).

YH

Snattherand *Anas strepera*

Först på plats var 1 hane vid såväl Hjälstaviken (Ulf Nilsson) som Övre Föret 20/3 (Mats Ittonen), ett tämligen normalt första ankomst-datum. Efter detta datum ökade mängden observationer snabbt och arten rapporteras dagligen från rapportområdet fram till mitten av juli. Rapporter om större antal rastande (≥ 50) under första halvåret var: i Hjälstaviken 55 ex 8/4 (Jörgen Sjöström) och 80 ex 14/6 (Martin Tjernberg) samt i Tämnaaren cirka 50 ex 22/4 (Eskil Friberg m fl).

Antalet säkerställda häckningar var som vanligt få även för denna simandart, endast tjugo, medan det i hela rapportområdet även detta år bedöms ha häckat åtminstone 300 par. Antalet häckande par i Hjälstaviken uppskattas till cirka 20 (Pekka Westin).

Rapporter om stora antal (≥ 50) från sensommar och höst var som vanligt fler och antalen ofta större än under första halvåret. Från de fem främsta lokalerna rapporteras som flest: 130 ex Tämnaaren 24/8 (Eskil & Fredrik Friberg); 75 ex Ledskär 5/9 (Kalle Brinell); 132 ex Kyrksjön, Tegelsmora 5/9 (Oskar Jonsson); 90 ex Hjälstaviken 5/9 (Berndt Söderlund) samt 58 ex Kärven 17/9 (Tomas Kjelsson). Avslutningsvis – årets sista snatteränder var 2 ex Karö våtmark, Börstil 3/11 (Johan Wallén, Juno Wallén Ahrné).

YH

Bläsand *Anas penelope* VU

Årets första registrerades på Laggaslätten där 4 ex rastade 18/3 (Sylve Gustafsson m fl). Det var starten för vårflyttningen och därefter finns dagliga observationer rapporterade. Större antal rastande (≥ 50) har observerats under perioden 6/4–7/5 med följande högstanoteringar: cirka 70 ex södra Vendelsjön 7/4 (Anssi Laurila); cirka 80 ex Hjälstaviken 9/4 (Yngve Hareland); cirka 75 ex Björns skärgård 27/4 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund) och cirka 55 ex Ledskär 3/5 (Gudrun Öhman).

Ingen häckning är rapporterad, men det finns som vanligt många fynd av över-somrande individer. Lokaler med många bläsänder under denna årstid var Vendelsjön, Hjälstaviken, Ledskär och Björns skärgård. Flest – 110 ex – inräknades vid Ledskär 5/7 (Jan Karlsson).

Efter två höstar med vardera en dagssumma med femsiffrigt antal på sträck nådde vi denna höst inte ens upp till fyrsiffrigt numerär under en dag. De högsta dagssummorna (≥ 500) var istället: 692 ex Gamla Grisslehamn, Väddö 17/9 (Bo Hellberg m fl) och 545 ex Rönnskärs udde 3/10 (Jacob Rudhe). Störst antal rastande var cirka 650 ex Ledskär 16/9 (Osborne Lindberg). Inga vinterfynd har rapporterats, sist ut var istället 2 ex Hjälstaviken 11/12 (Martin Tjernberg).

YH

Gräsand *Anas platyrhynchos*

I stort sett en repris på föregående år vad gäller stora ansamlingar ($\geq 1\ 000$) av denna art. Endast en rapport och vid samma tid på året, dock på en annan lokal: cirka 1 000 ex Frötuna viltvatten, Rasbo 3/9 (Baltasar Pinheiro).

YH

Stjärtand x gräsand *Anas acuta* x *platyrhynchos*

Tredje året i följd med ett fynd av denna udda hybrid. Denna gång rastade 1 hane i södra Vendelsjön (tidigare Ledskär) 6/4 (Kenneth Pless, Ari Määttä, Bengt Sjösten), men vi

kan nog anta att det var samma fågel som tidigare år.

YH

Stjärtand *Anas acuta* VU

Ett vinterfynd i början av året: 1 hane Gräddö, Rådmansö 8–26/2 (Mark Warren m fl). Det är inte helt ovanligt med observationer av stjärtand under vintern. Enstaka fynd finns från såväl 2017 som 2018. Vårflyttningen startade med 2 ex södra Vendelsjön 17/3 (Torsten Thorsell) och därefter med dagliga fynd även på andra lokaler i sakta ökande antal. I motsats till exempelvis bläsand och kricka rastar stjärtand aldrig i stora antal under våren, sällan fler än 30 ex, och detta år var inget undantag. Högstanoteringarna var 17 ex Hjälstaviken 9/4 (Yngve Hareland) och 20 ex Ledskär 14/4 (Gudrun & Klara Öhman).

En säkerställd häckning finns rapporterad från Björns skärgård där 1 hona med 3 ungar sågs 24/5–20/7 (Ulrik Lötberg, Len-

nart Söderlund).

Som för bläsand blev dagssummorna inräknade på sträck längs kusten under hösten klart mediokra med följande högstanoteringar: 40 ex Svarthamn, Älvkarleby 8/9 (Kalle Brinell, Per Andersson) och 49 ex Rönnskärs udde 3/10 (Jacob Rudhe). Lite högra antal (≥ 100) noterades som rastande Karlholmsviken 25/8–9/9, som flest 560 ex 2/9 (Kalle Brinell m fl), och vid Ledskär där som flest 146 ex bokfördes 9/9 (Kalle Brinell) och cirka 100 ex 10/9 (Romas Kjelson). Inga vinterfynd har rapporterats från slutet av året, 2019 avslutades istället med 2 ex Ledskär 26/10 (Johan Södercrantz, Sara Svedberg) och 1 ex Hjälstaviken samma dag (Jesper & Lars Lundstedt).

YH

Kricka *Anas crecca* VU

Numera görs vinterfynd nästan årligen, tre finns från detta års början: 1 hane Övre Föret (kvar sedan december) 1/1–27/2

(Göran Frisk, Kristina Nygren Frisk m fl); 1 hane Vånsjöbro, Härnevi 11–12/1 (Pekka Westin, Martin Tjernberg) och 1 ex Gillöga, Blidö 24/1 (Ulrik Lötberg, Anders Eriksson).

Vårflyttningen började lite trevande med 1 par Nedre Föret 9/3 (Jan Illes, Lars Hillström), men tog fart en vecka senare. Lite större antal (≥ 200) rastande under våren har rapporterats från tre lokaler 28/3–2/5 med följande maxnoteringar: cirka 370 ex södra Vendelsjön 11/4 (Kalle Brinell); cirka 400 ex Hjälstaviken 13 och 17/4 (Yngve Hareland, Pekka Westin) och cirka 300 ex Ledskär 21/4 (Olle Thyrestam m fl).

Som vanligt fanns det mängder av rastande krickor i Hjälstaviken under sommaren med fler än 500 rapporterade från perioden 10/7–23/8, som flest cirka 2 300 ex 21/8 (Pekka Westin m fl). Stora antal (≥ 500) noterades här åter 1/9–17/10 med cirka 770 ex 1/9 (Svante Söderholm m fl) som maxantal. Andra lokaler med stora numerär under sensommar och höst var Ledskär 19/8–16/9 med som flest cirka 1 040 ex 21/8 (Kalle Brinell m fl) samt Karlholmsviken med som flest cirka 600 ex 2/9 (Kalle Brinell).

Året avslutades med nya vinterfynd i början av december: 2 par Övre Föret 1–2/12 och 1 par kvar till 17/12 (August Thomasson m fl).

YH

Brunand *Aythya ferina* EN

Vardera ett vinterfynd finns från årets början respektive slut: 1 hona Blidösund, Blidö 18/1 (Anders Eriksson m fl) och 2 hanar Ledskär 26/12 (Kalle Brinell). Rapporterade häckningar är sedan flera år tillbaka mycket fåtaliga, detta år bara noterad på en lokal, Sörsjön (Tämnaren), där 2 par med respektive ungvall sågs 5/6 (Ulrik Lötberg, Patrik Olofsson).

Stora antal är inte längre särskilt stora vilket gör att de två största ändå kan vara värda att nämna: 32 ex Sörsjön 25/5 (Eskil & Fredrik Friberg) och 54 ex Kärven 15/9 (Tomas Kjelsson, Benny Åhr).

FF

Vigg *Aythya fuligula*

Relativt få stora ansamlingar ($\geq 1\ 000$) även detta år, men de fyra som rapporterats är dock som vanligt från kusten i början av året: cirka 3 000 ex Rävsnäs 12/1 (Ulrik Lötberg, Mikael Malmaeus); cirka 4 500 ex Blidösund, Blidö 18/1 (Ulrik Lötberg m fl); cirka 1 500 ex Gräddö, Rådmansö 10/2 (Håkan Markstedt m fl) och cirka 1 100 ex Biotestsjön, Forsmark 18/2 (Lars-Gunnar Bråvander).

Endast tre kända inlandshäckningar, vardera 1 par i Kärven (Tomas Kjelsson), Dalkarskärret (Ragnar Hall) och Hjälstaviken (Pekka Westin).

FF

Bergand *Aythya marila* EN

Enstaka, eller några få, individer har rapporterats från ett flertal lokaler längs kusten under vintermånaderna, flest – 5 ex – sågs vid Fågelsundet på årets första dag (Martin Amcoff m fl). En säkerställd häckning, den första sedan 2015, har rapporterats: 1 hona med 6 ungar Röder, Blidö 5/8 (Dag Lanerfeldt).

I brist på vindar från ost/sydost blir det normalt inga stora antal bergänder på sträck längs kusten så långt norrut som i Uppland. Från 2019 finns faktiskt bara två noteringar uppgående till tvåsiffriga antal: 32 ex mot S Rönnskärs udde 3/10 (Jacob Rudhe) och 13 ex mot S Understen, Singö 12/10 (Fredrik Bondestam).

FF

Praktejder *Somateria spectabilis* [?; 83; 33; 1]

Ett fynd även detta år av denna inte längre årligen observerade art i rapportområdet: 1 ad hane Svartklubben, Singö 7/4 (Fredrik Bondestam). Praktejder var tidigare, från 1970-talet fram till åren efter millennieskiftet, en näst intill årlig besökare vid kusten.

FF

Ejder *Somateria mollissima* EN

Antalet rapporter om fyrsiffriga antal av denna tidigare så vanliga art är få. Det är med möda som ansamlingar av denna storlek

har uppnåtts under året. Från våren finns två kända: cirka 1 050 ex utanför Gamla Grisslehamn, Väddö 30/3 (Torbjörn Ebenhard) och som flest cirka 1 500 ex Svenska Högarna 30/4 (Kalle Brinell, Magnus Liljefors). Lite senare, från mitten av maj, samlas fortfarande ruggande hanar i ytterskärgården, men inte i närheten av tidigare numerär. Flest denna försommar var cirka 3 000 ex Gillöga, Blidö 5/6 (Roine Karlsson m fl) och cirka 2 500 ex Tjärven, Rådmansö 7/6 (Roine Karlsson). En större ansamling fanns även vid Röder i början av augusti, nämligen cirka 2 000 ex 6/8 (Dag Lanerfeldt). Ovan nämnda ansamlingar kan tyckas vara stora, men vi behöver bara gå tillbaka till slutet av 1900-talet för att finna femsiffriga antal i rapporteringen, i första hand ruggande hanar kring Svenska Högarna i månadskiftet maj/juni.

Inlandsfynd är ovanliga och rapporteras inte ens årligen. Från 2019 finns dock två observationer: 6 ex Ekoln 16/4 (August Thomasson) och 1 hane Vårhäll, Tämna-

ren 22/4 (Eskil Friberg m fl).

FF

Svärta *Melanitta fusca* VU

Svärta övervintrar fåtaligt längs kusten och vanligtvis i bara små antal. En lite större flock, och klart störst, var 45 ex Djursten, Gräsö 6/1 (Wilhelm Dietrichson m fl). I samband med vårflyttningen gjordes en del observationer av arten i inlandet enligt följande: flera observationer vid Ekoln 3/4–1/5, som flest 6 ex 1/5 (Jocce Ekström, Peter Schmidt); 2 ex mot NO Vårhäll, Tämna- 22/4 (Eskil Friberg m fl) samt vid Vendelsjön 1 ex 22/4 (Bernt Thorssell m fl) och 2 ex mot NO 23/5 (Anssi Laurila). Ett inlandsfynd finns även från hösten: 6 ex Erken, Estuna 3–11/11 (Mikael Johansson, David Edling).

Från våren har stora antal (≥ 200) bara rapporterats från Svenska Högarna, dels som rastande med som flest cirka 300 ex 5/6 (Bill Douhan) och dels som sträckande med cirka 600 ex mot N 30/4 (Magnus Liljefors, Kalle

Brinell). Från hösten finns bara en rapport om större antal och det var 359 ex mot S Rönnskärs udde 3/10 (Jacob Rudhe).

FF

Amerikansk knölsvärta *Melanitta deglandi* [0; 0; 2; 0]

Den amerikanska knölsvärtan från 2017 (sågs även 2018) fanns åter på plats vid Svenska Högarna där den nu sågs först 30/4 (Magnus Liljefors, Kalle Brinell), men sedan ånyo av flera skådare fram till och med 23/5. Därutöver sågs och rapporterades vid ett par tillfällen ytterligare fåglar som inte med säkerhet har kunnat bestämmas. Rrk konstaterar därför att det för 2019 med säkerhet endast rörde sig om en amerikansk knölsvärta vid Svenska Högarna.

FF

Sjööorre *Melanitta nigra*

Helt enligt normen för senare års vintermånader, det vill säga sedd i små antal på flera kustlokaler, som flest 15 ex Fågelsundet såväl 23/2 (Kalle Brinell) som 15/12 (Anssi Laurila). Vårsträcket kom igång i april och i samband med det noterades 693 ex mot N Örskär 19/4 (Petter Haldén), vilket var årstidens högsta dagssumma. Som vanligt observerades arten som rastande i våra insjöar. Flest rapporter kommer från Ekoln där som flest 128 ex inräknades 2/5 (August Thomasson). Hösten brukar bjuda på betydligt högre antal på sydsträck, men denna gång stannade högstanoteringen på 839 ex sträckande Sikhjalma, Hållnäs 20/10 (Johan Södercrantz m fl). För första gången sedan 2013 blev det ett år helt utan fyrsiffriga dagssummor.

FF

Alfågel *Clangula hyemalis* EN (för den övervintrande populationen)

Stora antal övervintrande ($\geq 1\ 000$) rapporteras som vanligt från Rönnskärs udde/Sennebyhaken i båda ändarna av året med som flest cirka 1 500 ex såväl 24/1 (Yngve Hareland m fl) som vid tre tillfällen i oktober–november (Susanne Malm m fl). Mot slutet

av våren brukar det kunna samlas stora flockar på större fjärdar i skärgården och en sådan har rapporterats, cirka 1 500 ex Bromskär, Blidö 20/4 (Thomas & Jan Molander).

I samband med en inventering av häckande kustfåglar stöttes en hona från ett bo innehållande fyra ägg på Inner-Tärnan, Svenska Högarna 5/6 (Bill Douhan). Det är den första säkerställda häckningen av alfågel i rapportområdet och den andra i landskapet. Det är också ett av få häckningsfynd utanför fjällkedjan. Enstaka häckningar förekommer i skärgården. År 2015 rapporterade Bill Douhan: "1 par tillsammans i Gillöga, Blidö 27/5. Hanen spelade och uppvaktade honan som uppträdde som om hon hade bo i närheten. Hon var dock vingskadad och kunde inte flyga. Ingen säker häckning, men häckningsförsök är inte uteslutet." Att honan inte kunde flyga kan ha varit anledningen till att det kanske blev en häckning i Gillöga 2015. Honan som häckade i år på Svenska Högarna kunde dock flyga.

Höststräcket brukar komma igång på allvar mot slutet av september och redan i början av oktober rastar ofta stora antal vid Svenska Högarna. Så även detta år med som flest minst 3 000 ex 8/10 (Anders Eriksson m fl).

FF

Knipa *Bucephala clangula*

Stora ansamlingar ($\geq 1\ 000$) har som vanligt rapporterats från kusten under året. I samband med en inventering av övervintrande sjöfåglar i skärgården noterades cirka 1 475 ex vid Salskären, Blidö 29/1 (Ulrik Lötberg, Claes Kyrk) och på samma sätt, men nu i samband med en inventering av häckande kustfåglar kring Gräsö i juni, inräknades cirka 1 850 hanar vid Fluttu, Gräsö 23/6 (Ulrik Lötberg). Som vanligt finns det flera rapporter om stora ansamlingar i och kring Björns skärgård under hösten. Flest, 3 822 ex, kom inflygande från nordost mot Fågelsundet under ett par morgontimmar 21/9 (Johan Södercrantz). Rimligtvis inget regelrätt sträck, utan bara en förflyttning inom området.

FF

Salskrake *Mergus albellus*

Salskraken har under senare år ökat starkt som övervintrare i främst sydöstra Sverige, men även i vårt rapportområde. Från att tidigare ha varit ovanlig under vintermånaderna, förekommer arten numera regelbundet här och var längs kusten. Fortfarande observeras mest enstaka individer eller smärre antal, men det noteras också lite större flockar (≥ 20), i år: 25 ex Stora Rådmansholmen, Blidö 18/1 (Ulrik Lötberg m fl); 26 ex Gräddö, Rådmansö 10/2 (Micke Johansson); i/vid Biotestsjön, Forsmark 32 ex 11/2 och 47 ex 18/2 (Lars-Gunnar Bråvander) samt 22 ex Kallrigafjärden, Forsmark 6/12 (Martin Amcoff).

Efter ett par år med flera höga noteringar rastande under vår och, framför allt, höst, blev det inga riktigt stora antal rapporterade från 2019. Det högsta som registrerades under våren var 41 ex Kallrigafjärden 24/3 (Lars-Gunnar Bråvander) medan följande toppnoteringar finns från hösten: i Skedviken 93 ex 2/11 och 72 ex 18/11 (Bill Douhan) samt 62 ex Ledskär 15/11 (Martin Amcoff).

De förhållandevis stora variationerna i antal mellan höstarna beror till stor del på bristande bevakning av de bra rastlokalerna, främst Tämnaren och Skedviken.

FF

Storskrake *Mergus merganser*

Endast två rapporter om stora antal ($\geq 1\ 000$) har inkommit, båda från hösten och från klassiska lokaler för detta: cirka 1 800 ex Vårhäll, Tämnaren 1/11 (Nils-Olof Jerling, Sylve Gustafsson) och cirka 2 400 ex Skedviken 2/11 (Kjell-Arne Larsson, Bill Douhan).

FF

Småskrake *Mergus serrator*

Inte heller detta år några rapporter som indikerar häckning i sötvatten och man kan fråga sig om arten fortfarande häckar i sjöar som Mälaren och Erken, tidigare säkra tillhåll för småskrake. I brist på häckningar kan vi istället nämna lite högre antal som rapporterats. Många observerades i Björns skärgård där 210 ex inräknades 27/4 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund). Samma dag sågs för övrigt 36

Hona av storskrake (*Mergus merganser*).FOTO: GÖRAN HAGLUND

ex mot N Ekoln (August Thomasson, Eskil Friberg), ett anmärkningsvärt stort antal för att vara i inlandet. Från hösten kan några stora antal på sträck längs kusten i början av oktober nämnas: 241 ex mot NO Fågelsundet 3/10 (Kalle Brinell, Magnus Liljefors); 526 ex mot S Rönnskärs udde 3/10 (Jacob Rudhe) samt 229 ex mot NO Sikhjälma 5/10 (August Thomasson m fl).

FF

[Rapphöna *Perdix perdix*]

En sammanställning av årets rapporterade raphöns fördelade på kommuner ger följande resultat: Enköping: Från föråret rapporteras fyra kullar (38 ex) på Landsberga- och Rydaslätten 1/1–18/3, därtill en kull (4 ex) mellan Hemsta och Krokby, Vallby (Peter Josefsson). Senare på säsongen noterades 1 par Säva, Gryta 20/4 (Thomas Johansson); på Landsbergaslätten 1 spelande 11/6 (Marcus Teveborg) och 2 ex 25/6 (Bodil Enoksson); 1 ex Långtora kyrka 2/7 (Martin Amcoff) samt 1 ex Ryda Kungsgård 22/8 (Karl-Erik Johansson). Från senhösten fram till nyår påträffades fyra kullar (totalt 33 ex) på Landsberga- och Rydaslätten. Även om förekomsten på Landsbergaslätten har sitt ursprung från utsättningar i Långtora socken, är det mycket som tyder på att nämnda slätt numera har en självreproducerande stam. Uppsala: 4 ex Sundbromark, Bälinge 6–25/1 (Kenneth Pless m fl) och 6 ex Ulva, Uppsala 20/1 (Jacob Angsten). Norrtälje: 5 ex Lindberga, Gottröra 20/1–10/2 (Roland Sjölander m fl) och 2 ex Mälby, Rö 12–27/1 (Malgorzata Surminska m fl). Knivsta: 13 ex Tibble, Vassunda 7/2 (Anders Köling); mellan Krusenberga och Alsike kyrka 2 ex 24/5 (Eskil Friberg), 1 ex 29/6 (Fredrik Friberg), 20 ex 20/8 (Ragnar Hellspong m fl) och 8 ex 1/12 (Fredrik Friberg) samt 1 hane Högby, Lagga 31/5–15/6 (Ulf Karlsson m fl). Håbo: 1 ex Gran, Yttergran 12/8 (Jonas Olsson) och 4 ex Skokloster slott 10/12 (Pekka Westin).

MT

Vaktel *Coturnix coturnix* NT

Årets första spelande rapporteras från Lövstaslätten 10/5 (Yngve Hareland, Henrik Bergendahl) och den sista från Vik, Söderby-Karl 21/8 (Gabriel Ekman), vilket är helt normala ytterlighetsdatum. Sammantaget registrerades totalt 193 spelande fåglar under perioden, det vill säga betydligt fler än fjolårets jämförelsevis låga antal (= 80) och även fler än medelvärdet för perioden 2002–2018 (= 162). De största ansamlingarna hördes vid Sundbromark (7) respektive Vendelsjön (6). Den kommunvisa fördelningen av spelande fåglar var Enköping 66, Uppsala 58, Tierp 25, Norrtälje 14, Heby 8, Knivsta 8, Älvkarleby 5, Östhammar 5 samt Sala (del av) 4. Utöver spelande fåglar sågs arten på Lövstaslätten vid två tillfällen i september, dels 1 ex 13/9 och dels 2 ex 21/9 (Nils-Olof Jerling).

MT

Smålom *Gavia stellata* NT

Som mer eller mindre normalt för senare år sågs arten med enstaka individer, eller några få tillsammans (max 4), längs kusten vid ett flertal tillfällen under vintermånaderna i såväl början som slutet av året. En observation som helt klart avviker från de övriga är 29 ex Rödhäll, Hållnäs 24/12 (Kalle Brinell). Bortsett från 20 sträckande ex Fågelsundet 13/4 (Kalle Brinell, Johan Södercrantz) fanns det inga större antal än dessa rapporterade från första halvåret. Från våren finns tre inlandsfynd noterade: 1 ex mot NV Hov, Rasbo 12/4 (Robert Ekman); 1 ex förbiflygande Långsjön, Björklinge 15/5 (Lynx Beverskog) och 1 ex rastande Ekoln 25/5 (August Thomasson).

Som vanligt finns ingen häckning rapporterad, men man kan undra över observationen av 2 spelande ex Norra Åsjön, Hållnäs 23/6 (Kalle Brinell). I övrigt finns det nio fynd av förbiflygande fåglar från sex kustlokaler under perioden 1/6–15/7, som flest 9 ad Fågelsundet 10/7 (Kalle Brinell).

Från hösten finns det sex rapporter som berättar om större antal på sträck (≥ 50) där observationer från tre dagar sticker ut: 268 ex mot SO Understen, Singö 29/9 (Fredrik

Bondestam) och 81 ex mot SO Arholma samma dag (Eskil & Fredrik Friberg); 126 ex mot NO Fågelsundet 2/10 (Kalle Brinell) samt 73 ex mot NO Fågelsundet 3/10 (Kalle Brinell, Magnus Liljefors) och 57 ex mot S Rönnskärs udde samma dag (Jacob Rudhe).

DA

Storlom *Gavia arctica*

En handfull vinterfynd av 1–2 ex finns från såväl början som slutet av året, som vanligt dock färre fynd jämfört med smålom. Inga stora antal har rapporterats i samband med vårsträcket, flest var istället 40 rastande ex Rödhäll, Hällnäs 1/5 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Som vanligt finns det sorgligt få fynd av häckningar rapporterade. Säkerställda häckningar har registrerats på fyra lokaler och troliga dito på ytterligare nio. Därtill finns det observationer från häckningstid som indikerar häckning på ytterligare ett 40-tal lokaler.

Lite större antal på sträck (≥ 50) under hösten har rapporterats vid två tillfällen: 75 ex mot S Rönnskärs udde 3/10 och 73 ex mot S samma lokal 4/10 (Jacob Rudhe).

DA

Svarnäbbad islom *Gavia immer* [1; 15; 27; 2]

Två godkända fynd under året, båda från slutet av september: 1 ad mot S Björn 22/9 (Curt Johnsson) och 1 ad mot S Understen, Singö 29/9 (Fredrik Bondestam).

DA

Vitnäbbad islom *Gavia adamsii* [3; 55; 74; 3]

Tre fynd detta år, ett fler än i fjol, samtliga från hösten: 1 ad mot SO Arholma 28/9 (Eskil & Fredrik Friberg); 1 ad mot S Mässten, Singö 29/9 (Baltasar Pinheiro) och 1 ex i vinterdräkt mot SO Örskär 5/11 (Mikael Malmaeus).

DA

Obestämd islom *Gavia immer/adamsii*

Även islommar obestämda till art har rapporterats från kusten enligt följande: 1 ad i

sommardräkt mot N Arholma 20/4 (Mats Nordin) samt vid Understen 1 ex mot S 24/8 och 1 ex mot SO 29/9 (Fredrik Bondestam). Därtill noterades 1 ex mot SO Arholma 29/9 (Eskil & Fredrik Friberg) som dock kan ha varit den svartnäbbade som sågs från Understen en timme tidigare.

DA

Smådopping *Tachybaptus ruficollis* NT

Från början av året finns två vinterfynd (januari–februari): 1 ex i Tämnarån vid Västlands kyrka 15–17/1 (Anders Jansson, Kalle Brinell) och 1 ex (samma?) i samma å, men nu i Tierp 27/1–15/2 (Gabriel Tjernberg m fl).

Säkerställda häckningar har registrerats på sju lokaler: 1 par (6 ungar) viltvatten vid Mälby, Väddö 9/4–15/9 (Bo Granberg, Ronny Carlsson); 1 par (2 ungar) viltvatten vid Fixbyle, Fasterna 25/4–11/8 (Roland Sjölander m fl); 1 par (1 unge) viltvatten vid Sandbacken, Söderby-Karl 26/4–17/8 (Lennart Larsson); 1 (kanske 2) par (1 1K) Nyländadammen, Harg 26/4–30/7 (Wilhelm Dietrichson m fl); 1 par (1 unge) viltvatten vid Körlinge, Rasbokil 10/5–23/6 (Mats Edholm m fl); 1 (möjligen 2) par (1+2 ungar) Dalkarlskärret 22/5–1/10 (Lars Gotborn m fl) samt 1 1K viltvatten vid Nogård, Almunge 6/7–31/8 (Susanne Malm).

Därtill har möjliga häckningar (= observerade längre period under häckningstid i till synes lämplig häckningsbiotop) på tre lokaler: 2 spelande ex Stor-Kärret, Dalby 30/3–31/5 (Pekka Westin m fl); 1 spelande ex Ekebydammen, Uppsala 29/4–19/10 (Joakim Djerf m fl) och 1 ex viltvatten vid Larsbo, Österlövsta 2–29/6 (Anssi Laurila). Observationer under kortare tid har rapporterats från ytterligare tre möjliga häckningslokaler enligt följande: 1 spelande ex södra Vendelsjön 4–15/4 (David Hammarberg m fl); 1 ex Jönsbolssjön, Almunge 8–10/5 (Susanne Malm, Tobias Jeppsson) samt 1 spelande ex viltvatten vid Väsbyholm, Bälunge 16–22/6 (Claus Rüdfler m fl).

Sammanfattningsvis minst 7 konstaterade häckningar på lika många lokaler, men även ytterligare 3 möjliga häckningar på andra

lokaler. Det är i nivå med 2017 och 2018, men också fler häckningar jämfört med åren dessförinnan. Fyndbilden visar tydligt vilken stor betydelse anlagda vatten har för arten som häckfågel i rapportområdet.

DA

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Året inleddes med ett vinterfynd, för övrigt årets enda, nämligen 1 ex Skatudden 20/1 (Fredrik Bondestam). Det dröjde sedan fram till början av april innan arten började etablera sig på i flertalet fall från tidigare år kända häckningslokaler. Från häckningstid rapporteras inalles 44 par på 18 lokaler, vilket är i paritet med de närmast föregående åren. Av dessa är 18 säkerställda häckningar (= bobygge, ruvning eller ägg/ungar) rapporterade från sex lokaler, bland annat som flest 11 par Slagsmyren, Morkarla 5/6–2/8 (Lars Bern m fl). Fyra par på tre lokaler har ansetts som troliga häckningar (parning, spel etc.), medan ytterligare i storleksordningen 21 par på nio lokaler har bedömts som möjliga häckningar (observerade på lämplig häckningslokal under häckningstid). Många av de par som här har bedömts som troliga häckningar har med stor sannolikhet häckat, men det finns inga rapporter som berättar hur det gick. Exempel på lokaler med flera par är: som flest 16 ex Nyländadammen, Harg 19/4–16/5 och som flest 9 ex Jontedammen, Hökhuvud 21/4–19/5 (Wilhelm Dietrichsson m fl).

DA

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Säkerställda häckningar (= bobygge, ruvning eller ungar) har rapporterats från 33 lokaler, med minst 5 par på följande: 6 par södra Vendelsjön 19/4–7/8 (Kenneth Pless m fl); 20 par Hjälstaviken 18/5–4/8 (Pekka Westin m fl); 14 par Stomnarö, Länna 21/5 (Bill Douhan); 12 par Fjärdholmen, Länna 21/5 (Bill Douhan) samt 12 par Trutkubbarna, Gräsö 18/7 (Ulrik Lötberg). Därtill inräknades 74 ex i Södersundet, Rådmansö 13/5 (Roine Karlsson), sannolikt här häckande fåglar då lokalen är känd för många häckande par av denna art. I

södra Vendelsjön sågs som flest 14 ungar, men i Hjälstaviken, med sina 20 häckande par, sågs endast en unge tillfälligt. Arten har nu flera år i följd till nästan 100 % misslyckats med häckningarna. Vad beror detta på?

Antalet vinterfynd är fortsatt få. Från 2019 rapporteras arten från vardera tre lokaler under januari–februari respektive december. Bortsett från som flest 5 ex Ekoln, utanför Dalbyviken, 1–14/1 (Niklas Hjort) sågs inte fler än någon enstaka individ på de övriga lokalerna.

DA

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Inga vinterfynd. Årets första sågs istället i samband med att de första anlände från söder i början av april. Inledningsvis observerades de först företrädesvis som rastande vid kusten, men snart började de uppträda på häckningsplatserna. När det gäller häckningar är rapporteringen som vanligt långt från fullständig, men följande är sammanfattningsvis känt. Säkerställda häckningar (= bobygge, ruvning eller ägg/ungar) har rapporterats med minst 35 par fördelade på 18 lokaler, troliga häckningar (= parning, spel etc.) med 3 par på tre lokaler och möjliga häckningar (observerad i lämplig häckningsbiotop under häckningstid) med cirka 45 par på 22 lokaler. Det innebär sammanlagt minst 83 par på totalt 43 lokaler, vilket är i paritet med de närmast föregående åren (2018 = 87 par på 36 lokaler). Av årets 43 lokaler med häckningsindicier är 15 belägna vid kusten och i skärgården (minst 21 par), 24 är konstgjorda vatten i inlandet (57 par), 3 är sjöar (4 par) samt en är avsnörd del av å (Sunnerstaviken = 1 par). Slutligen kan två sena höstfynd nämnas: 1 ex Ugglan, Gräsö 15/11 (Leif & Kersti Östman) och 1 ex Fågelsundet 23/11 (Johan Södercrantz).

DA

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis* [9; 3H+5; 6; 2] EN

Ett fynd av denna i vårt rapportområde så sällan observerade art, nämligen 1 par Ryssviken, Övergran 1–7/5 (Fredrik Johansson m fl).

Senast det begav sig var 2017 då 2 ex rastade i Hjälvstaviken och därförinnan likaledes 2 ex på samma lokal 2009.

DA

Vit stork *Ciconia ciconia* EN

Efter fjolårets rekorduppträdande av ungfåglar från det skånska storkprojektet blev det en återgång till en mer normal förekomst, denna gång fyra fynd, alla från våren och försommaren: 1 ex mot N Hjälvstaviken 29/4 (Bjarne Hallman, Bernt Andersson); 1 ex (samma?) mot N Vendelsjön 30/4 (David Hammarberg); 1 ex Hökhuvud 11/5 (Susanne Ahlman m fl) och 1 ex Tämnrån, Tierp 7–10/6 (Carina Vindeland m fl).

YH

Rördrom *Botaurus stellaris* NT

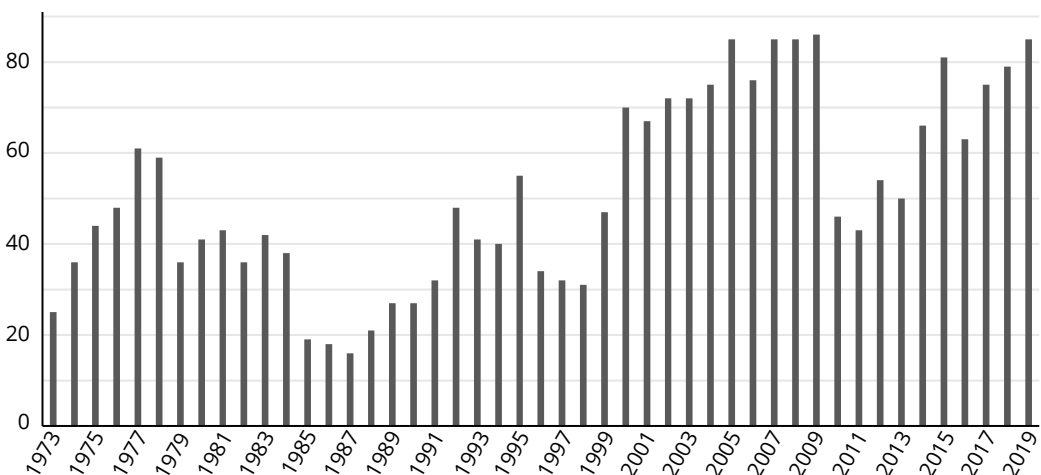
Inga vinterfynd har rapporterats. Årets första rördrom var istället en tutande hane i Hosjön 27/3 (Leif Gustavsson). Denna följdes snart av andra i efterhand allt fler sjöar och Mälärvikar. Arten hördes på ytterligare fyra lokaler innan mars månad var till ända. Årets sista tutande som rapporterats var den som hördes i södra Vendelsjön 14/7 (August Thomasson), ett ovanligt sent datum för detta.

Det är inte helt lätt att bedöma hur många rördrommar som har registrerats i rapportområdet under våren och sommaren. Det är

utifrån rapporteringen i stort sett omöjligt att klara ut hur många individer som hävdade revir stora sjöar som Tämnrån och Vendelsjön eftersom ingen rapportör har tagit på sig att värdera detta. Att många rapportörer dessutom rapporterar spelande rördrom från den plats där de själva befann sig och inte där fågeln i fråga satt gör inte saken lättare. Nåväl, ett försök till utvärdering har resulterat i totalt 85 tutande hanar i rapportområdet 2020. Det är sex fler jämfört med fjolåret och nästan i nivå med rekordåret 2009 då 86 bokfördes. Efter detta år följde en sträng vinter vilket fick till följd att antalet tutande i rapportområdet föll till 46 år 2010. Efterföljande milda vintrar är rimligtvis huvudorsaken till att antalet sedan har stigit nästan utan avbrott sedan 2011.

Flest, minst sju hanar, hördes i Tämnrån och fem registrerades i Vendelsjön. Dessa två sjöar brukar ligga i topp och 2020 var således inget undantag. Därefter följde Hosjön med fyra tutande och Brosjön med tre. Följande tio lokaler hade vardera två tutande hanar: Hjälvstaviken, Lårstaviken, Alstasjön, Alasjön, Ösmaren, Kärven, Söder-Giningen, Norr-Giningen, Dannemorasjön samt Filmsjön. Från ytterligare 46 lokaler – 35 sjöar och 11 Mälärvikar – har vardera en hane rapporterats.

Som vanligt har ingen säkerställd häckning rapporterats, men flygande rördrom har under sommaren setts vid några tillfällen över

Antal tutande rördromshannar i Upplands rapportområde 1973-2019.

vassarna i såväl Vendelsjön som Långsjön (Björklinge), vilket kan indikera pågående häckning.

BD

Gråhäger *Ardea cinerea*

I takt med att vintrarna blir mildare rapporteras allt fler vinterfynd av arten. Från januari–februari finns många observationer av vanligtvis enstaka, eller några få, individer noterade på ett flertal lokaler vid såväl kusten som i inlandet. Flest – 6 ex – observerades vid Biotestsjön 11/2 (Lars-Gunnar Bråvander).

Rapporter om häckningsförekomster har inkommit från sju lokaler enligt följande: cirka 20 par Norrboda, Gräsö 24/3–20/7 (Nicolas Brunicardi m fl); 1 par Kullängen, Rö 7/4 (Malgorzata Surminska); aktiv koloni (28 bon 2018) Nylada, Husby-Sjutolft 16/4 (Martin Tjernberg); 6 par Stenholmen, Gorran 24/4 (Ralf Lundmark); cirka 10 par Rangarnö, Vaddö 19/5 (Bertil Johansson); cirka 10 par Lötaholmen, Rådmansö 3–21/6 (Tryggve Engdahl m fl) samt 17 par Älvkarleby samhälle 7/6 (Per Johan Ulfendahl). Detta ger sammantaget långt under 100 häckande par i rapportområdet. Även om arten kanske har minskat något under senare tid råder det dock inga tvivel om att det finns långt fler häckande par än de som har rapporterats i Artportalen. Många kolonier besöks inte och angivna antal ovan är sannolikt i flera fall för låga.

Året avslutades med vinterfynd även under december, bland annat två som inbegrep tvåsiffrigt antal: 12 ex Dummelgrund, Öregrund 13/12 (Mikael Malmaeus) och 11 ex förbiflygande Skutskärsverken 26/12 (Per Andersson). På Dummelgrund uppehöll sig 10 ex vid samma tidpunkt året innan, tydligen ett populärt ställe för arten!

YH

Ägretthäger *Ardea alba*

Efter fjolårets rekordhög antal rapporterade observationer (574), blev det nu en nedgång till 347. Hur många olika individer som var inblandade är omöjligt att säga då arten ofta är synnerligen rörlig och förflyttar sig mellan

olika lokaler. En grov bedömning av antalet individer hamnar på cirka 15, i fjol cirka 30, det vill säga en halvering, men ändå det näst högsta antalet hittills för rapportområdet.

Årets första observation var 3 ex Kråkvilan, Länna 28/4 (Bernt Axelsson) vilket är lite senare än vad som varit brukligt under senare år (= början av april). Utöver de tre individerna vid Kråkvilan sågs lika många vid Björkarn, Skederid 17/9 (Jocke Söderhäll). Inga större antal har registrerats under året. Årets sista ägretthäger sågs sträcka över Uppsala 6/11 (Christian Ekstedt).

YH

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Vinterfynd rapporteras från ett 15-tal lokaler längs kusten under januari–februari med följande högsta noteringar: cirka 60 ex Biotestsjön 11/2 (Lars-Gunnar Bråvander); 72 ex Bysholmen, Vaddö 16/2 (Ronny Carlsson) och cirka 200 ex Örsten, Singö 21/12 (Tomas Pärt). Vi kan dock inte vara säkra på att alla är övervintrande individer. Det kan till en del vara nyanlända från sydligare trakter.

Häckningar finns i första hand på öar längs kusten och följande förekomster har rapporterats härifrån: I Karlholmsfjärden cirka 800 par Stora Sjalön, 36 par Lilla Sjalön och 76 par på ö söder om Stora Sjalön 21/5 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund). Därtill rapporteras cirka 200 ex och bobygge från Strandskäret, Frötuna 1/4 (Micke Johansson, Micael Söderman). Även detta år är bara en koloni känd från inlandet, nämligen 445 häckande par på Stenholmen, Gorran 24/4 (Ralf Lundmark), en lokal som från tidigare är känd i detta sammanhang. Ytterligare kolonier finns vid kusten, men vi har inga rapporter som ger någon information.

Stora antal ($\geq 1\ 000$) har rapporterats från kusten under sensommaren: cirka 2 100 ex Måssten, Singö 24/8 (Tomas Pärt); cirka 1 000 ex Björn 29–31/8 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund) och cirka 1 400 ex mot S Skatudden (samma fåglar som vid Måssten?) 29/8 (Per-Anders Edin). En stor ansamling i inlandet måste också nämnas, nämligen cirka

Storskarv (*Phalacrocorax carbo*).

FOTO: GÖRAN HAGLUND

500 ex förbiflygande Tämnnaren 24/8 (Eskil & Fredrik Friberg).

Tillägg 2018: 1 094 räknade bon på Själgrundsskallen, Singö (Skärgårdsstiftelsen).

YH

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Årets första fiskgjuse rapporteras från Söderboda, Gräsö 24/3 (Ulf Eriksson). Detta är tidigt och mycket riktigt dröjde det till 3/4 innan nästa fynd gjordes. Därefter rapporteras dock arten dagligen fram till 17/9. Två efterslänrare var 1 ex Mumsarby, Dannemora 21/9 och, framför allt, 1 ex Rumsättra, Riala 31/10 (Carola & Bosse Lidén). Något senare datum för fiskgjuse finns inte registrerat i Artportalen. Sju kullar ringmärktes i Roslagen, totalt 16 ungar. Det ger ett snitt på 2,29 ungar/lyckad häckning. Antalet kända bon i Roslagen har minskat rejält under senare år, till stor del en följd av att arten har minskat.

MT

Bivråk *Pernis apivorus* NT

Årets första var 1 ex Lugnet, Söderby-Karl

11/5 (Roland Sjölander), vilket är ett helt normalt förstadaturn. Från och med 16/5 rapporteras arten sedan näst intill dagligen fram till 26/9 då årets två sista sågs: 1 ex Kyrsta, Ärentuna (Fredrik Lysell, Anton Nyttén) och 1 ex Haggård, Estuna (Mikael Johansson). Det totala antalet individdagar (= summan av antalet observerade individer per dag i rapportområdet under året) blev rekordstort, 506 (tidigare rekord = 482 år 2011), vilket är långt över medeltalet för perioden 2004–2018 (= 360). Den högsta sträcksumman för året blev 10 ex Översävne, Västerlövsta 3/9 (Björn Jerner). Från hösten rapporteras endast fyra individer på insträck över Ålands hav.

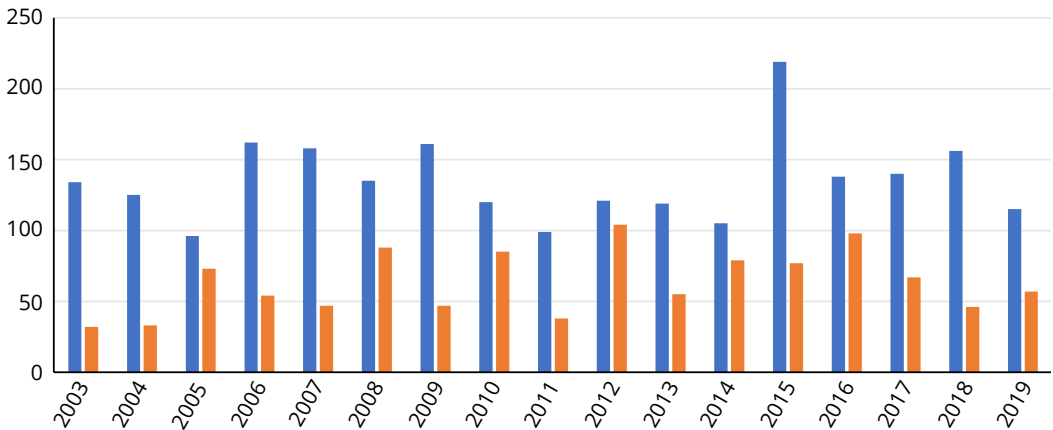
MT

Kungsörn *Aquila chrysaetos* NT

Antalet individdagar under det första halvåret (observationer finns från perioden 1/1–10/5) uppgick till 115, vilket är färre än medelvärdet för åren 2003–2018 (= 136). Fördelas individdagarna på kommuner får vi följande: Enköping 83, Tierp 9, Uppsala 8, Östhammar

En kungsörn (*Aquila chrysaetos*) på sitt andra kalenderår vid Hjalstaviken 18 februari 2019
FOTO: YNGVE HARELAND

Kungsörn – antal individdagar från 2003 till 2019. Första halvåret i blått och andra halvåret i orange.

7, Knivsta 4, Norrtälje 2 och Heby 2. Om vi istället studerar antalet individdagar för hela säsongen (= första höstfyndet 2018 till sista vårfyndet 2019) stannar summan vid 160. Även det är påtagligt lägre än genomsnittet för perioden 2003/04 till 2017/18 (=202).

För det enda kända etablerade paret i landskapet uteblev av allt att döma häckning för tredje året i följd (åtminstone i det kända boet). En adult hane och en betydligt yngre hona sågs dock vid boplatsen. Detta är den

tredje honan i detta revir sedan den första häckningen konstaterades 2000, således en onormalt hög omsättning för denna normalt långlivade art.

Rapporteringen från andra halvåret (observationer finns från perioden 10/7–31/12) resulterade i totalt 57 individdagar, vilket även det är under medelvärdet för åren 2003–2018 (= 65). Två fynd utmärker sig vad gäller datum; 1 ad Vendelsjön 10/7 (Jörgen Sjöström) och 1 ad Ledskär 4/8 (Birgitta Forsling,

Andreas Skånfors). Den kommunvisa fördelningen var: Enköping 36, Tierp 6, Uppsala 6, Östhammar 5, Heby 3 och Älvkarleby 1. Enköping håller således ställningarna som den kommun där det är störst chans att få se kungsrör.

Övrigt: För fjortonde vintern i följd (2019/20) övervintrade samma örn på Kilbyslätten, Alunda (Mats Edholm, Brita Tibell).

MT

Sparvhök *Accipiter nisus*

I samband med vårflyttningen har totalt 233 nordsträckande rapporterats från kusten under perioden 22/3–25/5, vilket är det näst högsta antalet under åren 2004–2018. Flest under en dag var 24 ex Örskär 15/5 (Mikael Malmaeus).

Från hösten rapporteras totalt 323 ex på insträck från öster över Ålands hav under perioden 22/8–15/11. Det är det lägsta antalet sedan åtminstone 2002. Den högsta dagssumman, mediokra 40 ex, passerade Korsnäset, Singö 22/9 (Tomas Pärt). Medelantalet som rapporterats för höstarna 2004–2018 är 1 040 ex, som mest 2 566 ex 2015. En tänkbar orsak till de under senare höstar ofta låga numerären är en allt sämre bevakning av fågelsträcket längs kusten i Norrtälje kommun.

MT

Duvhöök *Accipiter gentilis* NT

Antalet individdagar under året uppgick till 961. Det är den högsta årssumman under perioden 2005–2019 (tidigare som högsta 958 år 2012) och långt över medelvärdet för perioden (= 740, variation 603–958). Av totalantalet härrör 150 från januari–februari (mv= 136, variation 71–189) och 84 från december (mv = 62, variation 44–108). Under höstflyttningen noterades 19 ex på insträck över Ålands hav 2/9–1/11, vilket är över medelvärdet för perioden 2005–2018 (= 14).

Det är känt att antalet häckande par i skogslandskapet har minskat markant under de senaste 30 åren och att detta är orsaken till att arten numera är rödlistad. I gengäld har

duvhöken etablerat sig i flera större städer eller i deras omedelbara närhet, där Stockholm är det mest kända exemplet med 24 revir 2016. Även i Uppsala häckar numera åtminstone ett par i själva staden och ytterligare två par i dess utkanter. Det kan mycket väl vara dessa duvhökar som i stor utsträckning har bidragit till att årets antal individdagar blev så högt, nästan 30 % av totalantalet härrör från den skådartäta Uppsala.

MT

Blå kärrhöök *Circus cyaneus* NT

Endast ett vinterfynd är känt från årets inledning (januari–februari), en adult hane Lagga kyrka och Lunda, Östuna 12/1 (Mats Wilhelm, Lena Douhan Håkansson m fl), vilket innebär totalt två fynd från vintern 2018/19. Från mars finns två iakttagelser: 1 hane Lårstaviken 11/3 (Thomas Johansson) och 1 ad hane Läbyträsk, Vänge 14/3 (Ulrik Lötberg, Sofia Almkvist).

Första dagen i april anses här vara starten på årets vårflyttning (tre fynd) och fram till mitten av maj finns i stort sett dagliga observationer rapporterade. Ytterligare fem iakttagelser finns sedan från andra halvan av maj. Antalet individdagar under vårflyttningen uppgick till 103, vilket är klart lägre än medelvärdet för åren 2003–2018 (= 142, variation = 76–208).

Från sommarmånaderna (juni–juli) har fem fynd bokförts: 1 hona Vendelsjön 1/6 (Ragnar Hall); 1 hona Lövstasläppen 5/6 (Annika Rastén); 1 hona Väsby, Stavby 7/6 (Mats Edholm, Brita Tibell); 1 honf Fjärdhundrasläppen 6/7 (Margareta Ljungdahl) och 1 2K hane Rydasläppen 31/7 (Pekka Westin). De tre första fynden borde kanske istället betraktas som efterslätrande vårflyttare och den sista som ett tidigt höstfynd.

En hona sågs på Fjärdhundrasläppen 1 och 9/8 (Thomas Johansson, Anders Arweström Jansson). Trots de tidiga datumen räknas de här som de första fynden under höstflyttningen. Från och med 11/8 gjordes sedan i stort sett dagliga observationer fram till och med 9/11.

Från slutet av november och början av december finns tre iakttagelser av fåglar på efterkälken, nämligen 1 honf Husbydamarna 21/11 (Esbjörn Olofsson); 1 ad hane Fjärdhundraslättan 24/11–1/12 (Torbjörn Ebenhard m fl) och 1 honf Södra Nånö, Estuna 5–9/12 (Bill Douhan, Magnus Bladlund). Antalet individdagar under hösten (inklusive decemberfynden) uppgick till 435, det vill säga över medelvärdet för åren 2003–2018 (= 387, variation 214–656). Vid kusten har totalt 70 ex registrerats på insträck från öster över Ålands hav 17/9–20/10, som flest 12 ex Korsnäset, Singö 23/9 (Tomas Pärt). Detta är nära medelantalet för åren 2005–2018 (= 73, variation 12–185).

MT

Stäpphök *Circus macrourus* [18; 9; 200; 23]

Från våren finns sju fynd av enstaka individer rapporterade från perioden 12/4–11/5 enligt följande: 1 ad hane Löten, Ledskär 12/4 (Kalle Brinell, Yngve Hareland m fl); 1 3K+ hane Övre Föret 13/4 (Weine Erlandsson, Jocce Ekström); 1 ad hane Råstaberg, Tensta 15/4 (Niklas Westermark, Sören Bevmo); 1 3K+ hane Fågelsta, Östervåla 16/4 (Magnus Klingse); 1 2K Roksörsviken, Gräsö 22/4 (Claes Hansson); 1 2K S Alsike kyrka 5/5 (Eskil & Fredrik Friberg) samt 1 ad hane Åhl, Österunda 11/5 (Bengt Ottosson). Från våren 2018 finns tolv fynd under perioden 12/4–14/5, det vill säga fem fler men under nästan exakt samma tidsperiod.

Inga sommarfynd, men 14 höstfynd har rapporterats från perioden 21/8–30/9 enligt följande: 1 2K hane Långtoraslättan 21/8 (Ulrik Lötberg, Bengt Ottosson); 1 ad hane Hjälstaviken 24/8 (Ulf L Larsson); 1 3K+ hane mot SV Hubby Hammarby, Danmark 28/8 (August Thomasson); 1 ad hane sträckande Skogen, Älvkarleby 29/8 (Tommy Löfgren); 1 2K hane Sundbromark, Bälunge 30/8–3/9 (David Hammarberg, Ingrid Åkerberg m fl); 1 2K+ hane Fjärdhundraslättan 30/8 (Robert Bünsow); 1 ad hane Sparrsätra kyrka 7/9 (Stefan Karlsson); 1 1K Alasjön, Vassunda 8/9

(Robert Bünsow); 1 1K hona Lövstaslättan 9/9 (Nils-Olof Jerling, Susanne Malm m fl); 1 2K hane mot S Sikhjälma, Hållnäs 10/9 (Bo Hellberg m fl); 1 ad hane Hjälstaviken 15/9 (Per Nysten, Mathieu Goguelet m fl); 2 1K Långtoraslättan 15–22/9 (Thomas Johansson, Torbjörn Ebenhard m fl); 1 1K Hubby Hammarby, Danmark 18/9 (Christer Jansson) och 2 1K Ännesta, Dalby 29–30/9 (Anders Paulsrud, Bo Söderström m fl). Lika många fynd som föregående höst och under nästan identiskt samma tidsperiod (då 30/8–28/9).

Sammantaget 23 individer under året innebär ungefär samma antal som under de tre närmast föregående åren (25, 28 respektive 26). Sträckförloppet under vår och höst är kort för denna tropikflyttande fågel, under våren cirka en månad (mitten av april – mitten av maj) och i allmänhet något längre under hösten (mitten av augusti – månadsskiftet september/oktober).

En fundering kring ålder- och könsfördelning. Under våren sågs fem adulta hanar och två 2K-fåglar, under hösten fem adulta hanar, fyra 2K/2K+ hanar och sex årsungar. Varför inga gamla honor? Bestäms de till blå kärnhökar?

MT

Stäpphök x blå kärnhök *Circus macrourus x cyaneus*

1 2K hane Väsby, Lagga 3/5 (Annika Rastén). Utifrån fotografier tagna vid observations-tillfället har RK kategoriserat denna individ som hybrid.

MT

Ängshök *Circus pygargus* EN

I liket med 2018 hittades tre etablerade par som alla, av allt att döma, skred till häckning (vardera ett par i Heby, Uppsala respektive Östhammar kommun). Två av dem var lyckosamma så till vida att flygga ungar sågs (tre respektive minst en). Det tredje paret misslyckades efter att ha lyckats fyra år i följd. För en mer detaljerad redovisning av hur häckningssäsongen förlöpte, hänvisas till FiU nr 4 sidorna 38–40.

Årets första ängshök sågs sträcka förbi Husbydammarna, Lena 27/4 (Martin Amcoff). Nästa fynd är från 5/5 och från och med denna dag rapporteras arten regelbundet från rapportområdet fram till 1/9. Det totala antalet individdagar under året, exklusive observationer som bedöms ha haft samband med de etablerade paren, stannade vid 78. Det är fler än medeltalet för åren 2013–2018 (= 65). Efter 1/9 finns ytterligare tre fynd från denna månad, sist ut var 2 1K Översävne, Västerlövsta 15/9 (Björn Jerner).

MT

Röd glada *Milvus milvus*

Årets första sågs vid Tidsberga, Börje 16–17/2 (Tony Henricsson m fl) och strax efter 1 ex Örsbo, Skuttunge 19/2 (Lynx & Ardea Berverskog). Det dröjde sedan en månad innan arten åter observerades, inledningsvis 1 ex Hjälstaviken 16/3 (Martin Tjernberg). Därefter sågs arten regelbundet i rapportområdet fram till slutet av september, avslutningsvis 1 ex Hjälstaviken 30/9 (Thomas Molander m fl). Sammantaget har 84 fynd rapporterats (87 individdagar) under året vilket ånyo är rekord. Även om fynden är spridda över merparten av rapportområdet, dock inget i Norrtälje kommun och bara ett i Heby, finns det en markant ansamling av fynd mellan Hjälstaviken i väster och Övergran – Häggeby – Håtuna (Stockholms rapportområde) i öster. Det är samma område som det rapporterades många observationer från året innan. Det gjordes likaså talrika observationer kring Uppsala 2019.

Under eftersommaren observerades årsgungar på några lokaler enligt följande: 1 ex Vendelsjön 10–11/8 (Anssi Laurila m fl); 1 ex Ledskär 17–21/8 (Anssi Laurila m fl); 1 ex Hjälstaviken 31/8–8/9 (Martin Tjernberg m fl) och 1 ex Tierpslättan 6–8/9 (Kalle Brinell). Huruvida någon/några av dessa eventuellt var födda i rapportområdet eller var hitkomna som ett resultat av de vidsträckt flygturer som ungfåglar av arten är kända för, är inte känt.

Även om det ännu inte finns några kon-

kreta bevis för häckning är senare års stigande antal fynd ett tydligt tecken på att arten inom en snar framtid kommer att konstateras häcka i landskapet.

MT

Brun glada *Milvus migrans* EN

Efter två år med få fynd blev det istället ett rekordartat uppträdande 2019 med många rapporter (= 110) från knappt ett 20-tal lokaler under perioden 23/4–22/9. Hur många olika individer som varit inblandade är som vanligt näst intill omöjligt att avgöra, men det bör ha varit ett 20-tal. Att flera sannolikt tillhör den norrländska populationen vittnar följande fynd om: 1 ex mot N Hov, Rasbo 5/5 (Robert Ekman); 1 ex mot N Karlholmsviken 27/5 (Mats Edholm, Brita Tibell) och 1 ex på upprepade sträckförsök mot N Björn 31/5 (Per Andersson, Johan Södercrantz). Att det även är fåglar med ursprung i Finland som besöker Uppland bekräftas av två observationer av väststräckande individer över Ålands hav under hösten: 1 ex Understen, Singö 7/9 (Fredrik Bondestam) och 1 ex Korsnäset, Singö 22/9 (Tomas Pärt).

MT

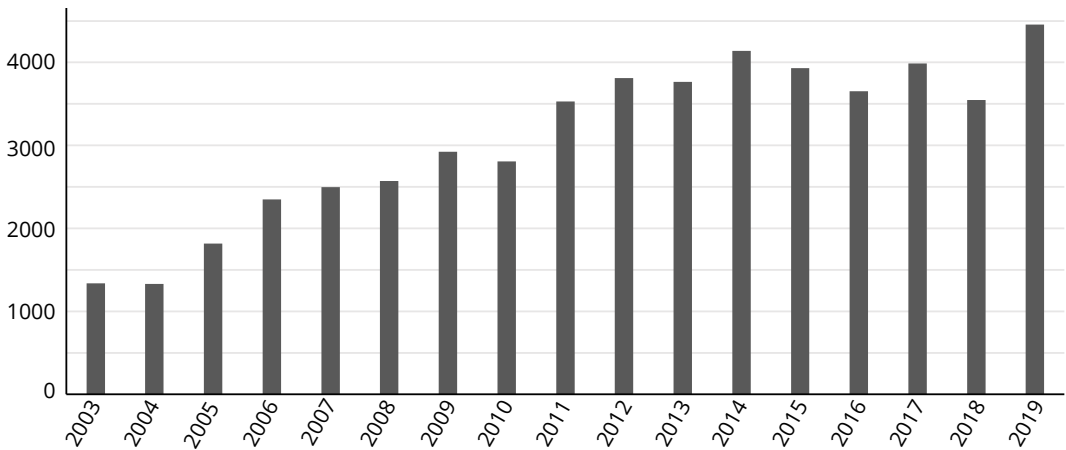
Havsörn *Haliaeetus albicilla* NT

Att havsörnen fortsätter sitt ”segertåg” genom landet märks inte minst här i Uppland. Under året har det inkommit rekordmånga rapporter av arten, totalt 4 455, och 69 av dessa avser tvåsiffriga antal, som flest 26 ex Kärven 24/3 (Tomas Kjelsson). Den livliga trafiken av havsörnar över Ålands hav under hösten visar att många av dem har sitt ursprung i Finland. Totalt 54 ex noterades på insträckt längs Väddökusten 22/9–3/11, som flest 19 ex Korsnäset, Singö 22/9 (Tomas Pärt).

MT

Fjällvråk *Buteo lagopus* NT

Antalet övervintrande fjällvråkar (observerade under januari–februari) bedöms ha varit 46. Det är det näst lägsta antalet under perioden 2003–2019 och långt under medelvärdet för åren 2003–2018 (= 68). Den

Havsörn – antal inkomna rapporter/år från 2003 till 2019.

kommunvisa fördelningen av dessa var: Enköping 23, Uppsala 10, Tierp 4, Norrtälje 3, Heby 2, Älvkarleby 1, Östhammar 1, Knivsta 1 och Håbo 1.

Som vanligt passerade vårflyttningen i stort sett obemärkt förbi under mars–april. Som flest har blygsamma 5 ex rapporterats på sträck mot NO Söderboda, Gräsö 21/4 (Ulf Eriksson). Från maj finns 16 fynd och sist ut var 1 ex Björn 2/6 (Johan Södercrantz).

Sex fynd finns registrerade i augusti med 1 ex Hågadalén, Uppsala 11/8 (Mats Block) som den tidigaste. Från och med början av september finns sedan näst intill dagliga observationer fram till nyår. Stora antal på sträck hör numera till undantagen och denna höst var inget undantag. Det finns bara två rapporter som berättar om tvåsiffriga antal: 15 ex mot S Hjälstaviken 3/10 (Niklas Liljebäck) och 11 ex mot S Alasjön, Vassunda 19/10 (Eskil & Fredrik Friberg).

MT

Ormvråk *Buteo buteo*

De övervintrande ormvråkarna var som vanligt fler än fjällvråkarna. En genomgång av fynd gjorda under perioden 1/1–15/2 (individer observerade på nya lokaler efter angiven period betraktas som nyanlända) visar att i storleksordningen 58 ormvråkar övervintrade. Det är det lägsta antalet sedan 2012 och, som för fjällvråk, långt under medelvärdet för

åren 2003–2018 (= 83). Den kommunvisa fördelningen var: Enköping 23, Uppsala 14, Norrtälje 9, Håbo 8, Knivsta 3 och Tierp 1. Norrtälje brukar vara den kommun som har flest ormvråkar under vintern, men så var det av allt att döma inte 2019.

En följd av allt mildare vintrar och tidiga vårar är att de häckande paren numera ofta anländer obemärkta till sina revir redan från mitten av februari. En mer påtaglig flyttning mot ofta mer nordliga trakter gjorde sig gällande från och med andra veckan i mars till tredje veckan i april, som flest 20 ex Fågelsundet 28/3 (Kalle Brinell) och 14 ex Blåudden, Gräsö 30/3 (Claes Hansson).

Ringmärkning av boungar har även detta år ägt rum i östra Uppland och totalt 20 ungar försågs med ring i tolv bon. Åtta bon innehöll vardera två ungar och fyra bon vardera en (Bill Douhan, Johan Westerlund). Detta ger ett genomsnitt på 1,67 ungar/lyckad häckning. Det är ett dåligt resultat som indikerar att tillgången på gnagare i denna del av rapportområdet även detta år var svag under häckningstid.

Från hösten rapporteras totalt 509 individer på sträck – 76 i augusti, 295 i september och 138 i oktober. De högsta dagssummorna var: 40 ex Översävne, Västerlövsta 3/9 (Björn Jerner); 58 ex Hjälstaviken 17/9 (Pekka Westin m fl) och 52 ex Lövstasläkten 13/10 (August Thomasson). Av de 509

som registrerades som sträckande var det bara blygsamma 33 som sågs komma in över Ålands hav 30/8–1/11.

MT

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Från årets inledning finns vinterfynd (januari–februari) rapporterade från tre lokaler (observationer finns från dessa även under december 2018): som flest 3 ex Liljekonvaljeholmen, Uppsala 1/1–18/2 (Yngve Hareland, Niklas Hjort m fl); 1 ex Tämnrån, Tierp 5–15/1 (Kalle Brinell, Anssi Laurila) och 1 ex Lilla Ekebydammen, Uppsala 15/1 (Kjell Ståhlberg).

Från häckningstid har 173 individer rapporterats från totalt 98 lokaler. Det är det högsta antalet sedan 2006. Flest spelande rapporteras från Hjälstaviken med 20 ex (Pekka Westin m fl) och likaledes 20 ex Vendelsjön (Anssi Laurila m fl).

Vid Liljekonvaljeholmen fanns åter 1 ex 2–17/12 (Ragnar Hall m fl), men i övrigt har inga vinterfynd rapporterats från december.

MT

Kornknarr *Crex crex* NT

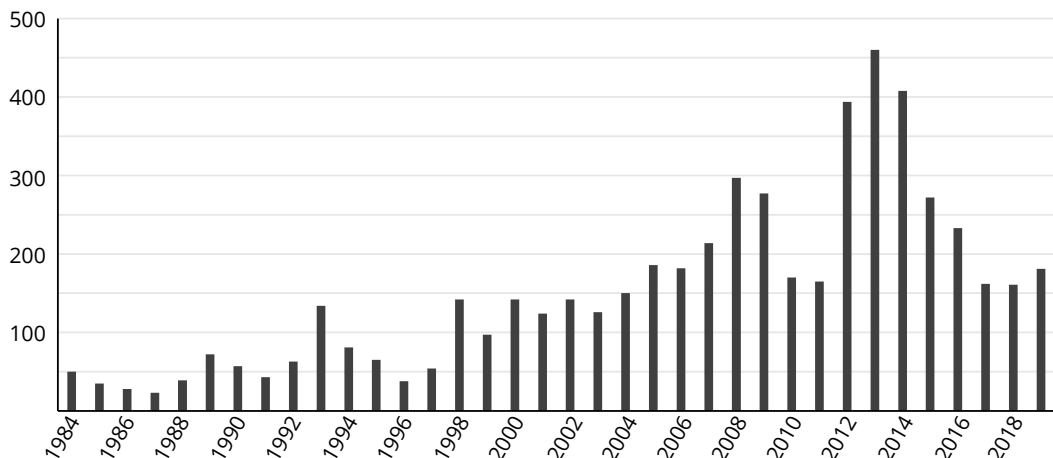
Årets första spelande hördes vid Klastorp,

Gamla Uppsala 11/5 (Lars Bern) och de sista (fem) rapporteras från Gamla Bålingemossar 24/7 (Thomas Pless). Slutsumman spelande detta år blev 181, vilket innebär en viss upptryckning jämfört med 2017 (= 162) och 2018 (= 161). Förhoppningsvis har beståndet nu stabiliserats efter en kraftig nedgång från toppnoteringen 2013 (= 460) till 2017 (= 163). Årets resultat är fortfarande långt under medelvärdet för åren 2002–2018 (= 235). Den kommunvisa fördelningen av årets kornknarrar är: Uppsala 54, Tierp 41, Östhammar 23, Heby 21, Enköping 17, Älvkarleby 11, Norrtälje 9, Knivsta 4 och Håbo 1.

Den största koncentrationen av spelande fanns som tidigare år på Gamla Bålingemossar där en noggrann inventering resulterade i 15 spelande (Thomas Pless). Antalet är något färre jämfört med 2018, men fortfarande imponerande. Thomas skriver: "Inventering utfördes vid 19 tillfällen under perioden 22 maj – 23 juli det vill säga i snitt två gånger per vecka och vanligtvis mellan kl. 23:00 och kl. 02:00. Baserat på inventeringar och kompletterande ringmärkning bedömdes det totala antalet spelande hanar ha varit 15 ex. Totalt fångades 11 ex och utav dessa var det två återfynd av fåglar tidigare ringmärkta på

Vattenrall (*Rallus aquaticus*) vid Liljekonvaljeholmsmaden i Uppsala 8 februari 2019. FOTO: YNGVE HARELAND

Antal spelande kornknarrar i rapportområdet 1984–2019.

mossen, en ringmärkt 2017 och en ringmärkt 2018. De övriga 9 nymärktes. Förutom dessa hördes en hona 29 juni vilken var den första observationen sedan inventeringarna startade 2012". Enligt Thomas inventeringar har antalet spelande på Gamla Bålingemossar varierat kraftigt mellan åren 2012–2019 (= 15, 37, 35, 22, 26, 36, 18 respektive 15). För mer detaljerade uppgifter om Thomas inventeringar hänvisas till en artikel i FiU nr 1 år 2020.

Den lokal som efter Gamla Bålingemossar hade flest spelande hanar var även detta år Marma skjutfält. Skjutfältet inventerades vid flera tillfällen 6–29/6 och här hittades nio spelande hanar (Tommy & Oskar Löfgren m fl).

MT

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana* VU

Även om det givetvis har funnits undantag har antalet spelande tidigare (1984–2011) normalt legat inom intervallet 25–35. Därefter, åren 2012–2018, har det dock varit våldsamma fluktuationer mellan åren (= 73, 66, 24, 24, 26, 3 och 27). Även om det varit så var det väl ingen som trodde att resultatet från rekordåret 2012 (= 73) skulle överträffas 2019, men så blev det. Och det rejält. Totalt har 103 (!) spelande rapporterats relativt jämnt spridda över rapportområdet under perioden 20/4–12/7 (därtill ytterligare 23

spelade i Upplandsdelen av Stockholms rapportområde). Flest spelande var 14 ex i Hjälvstaviken (Pekka Westin m fl) och 8 ex i Vendelsjön (Anssi Laurila m fl). Den kommunvisa fördelningen var (fjölårets resultat inom parentes): Tierp 32 (4), Enköping 31 (5), Uppsala 14 (9), Östhammar 10 (3), Heby 6 (0), Norrtälje 6 (6), Håbo 3 (0) och Knivsta 1 (0). Vi vet inte varför det varit så stora variationer mellan åren under senare tid. Det finns inte heller något exempel på en motsvarande extremförekomst i något annat rapportområde 2019, de flesta meddelar "normalt uppträdande".

Senare under sommaren observerades årsgångar på två lokaler: 1 1K Övre Föret 9–14/8 (August Thomasson, Ragnar Hall) och 3 1K Hjälvstaviken 18–26/8 (Martin Tjernberg, Oskar Wändell m fl).

MT

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Det finns inga kända vinterfynd rapporterade. De första för året observerades istället i slutet av mars, allra först var 1 ex som hördes flyga över Billerstena viltvatten, Altuna 27/3 (Kalle Källebrink). Därefter rapporteras arten i stort sett dagligen fram till slutet av oktober. Den som veterligen härdade ut längst var 1 ex Ekebydammen, Uppsala 29/10–2/11 (Håkan Rune m fl).

Ett försök till summering av antalet par

(även en enstaka individ, sedd eller hörd, på lokal som bedömts som lämplig för häckning räknas som par) i rapportområdet resulterar i 40 fördelade på 37 lokaler. Det är färre än föregående år (= 49 par, 44 lokaler), men nära medeltalet för åren 2003–2018 (= 42).

MT

Sothöna *Fulica atra*

Sothönan fortsätter att vara en allt annat än vanlig fågel under vintern. Det finns bara ett fåtal fynd från årets inledning. Flest, 21 ex (kvar sedan december 2018), Norrtäljeviken 1/1 (Jocke Söderhäll), dock bara 1 ex. 3/2 (Sebastian Apelgren). I övrigt 1 ex Tegelviken, Krusenberg 2–10/1 (Eskil Friberg m fl) och som flest 2 ex Ekolsund, Husby-Sjutolft 14/1–17/2 (Martin Fransson m fl).

Från våren har stora ansamlingar (numera ≥ 50) rapporterats bara från: Övre Föret – cirka 50 ex 30/3 (Marianne & Anders Sundqvist); Hjälstaviken – som flest cirka 160 ex 14/4 (Martin Tjernberg m fl) och Kyrksjön, Tegelsmora – cirka 50 ex 17/4 (Fredrik Grahn). Ansamlingar av motsvarande storlek (≥ 50) under sommar och höst har endast rapporterats vid fyra tillfällen: som flest cirka 300 ex Kärven 30/8 (Tomas Kjelsson, Benny Åhr) och cirka 130 ex Ledskär 30/9 (Yngve Hareland). Gränsvärdet för stora ansamlingar har nedgraderats genom åren i takt med att sothönan har minskat.

Avslutningsvis kan nämnas att som flest 9 ex sågs i Dalbyviken 3–7/12 (Yngve Hareland), den enda lokalen med rapporterade fynd i december.

MT

Trana *Grus grus*

Vårens första trana observerades vid Ångsjön, Lena 2/3 (Fredrik von Euler). Från och med 8/3 var inflyttningen i full gång och därefter rapporteras dagliga observationer i rapportområdet fram till 31/10. Under vårflyttningen bokfördes ingen riktigt "stor dag", som flesta rapporterades 210 ex 31/3, 130 ex 14/4 och 210 ex 20/4.

Antalet översomrande tranor i rapportom-

rådet uppgick till cirka 800 ex, vilket är ett normalt antal jämfört med de närmast föregående åren. Redan i juli märktes en påtaglig ökning av rastande tranor och kulmen nåddes sedan som vanligt i mitten av september då totalt 13 000–15 000 inräknades på fem lokaler, som flest cirka 5 500 ex Hjälstaviken 12/9 (Pekka Westin); cirka 4 800 ex Tämna- ren 19–28/9 (Lars Bern, Jacob Angsten) och cirka 1 800 ex Gimo damm 18/9 (Wilhelm Dietrichson).

Återflyttningen mot sydliga trakter startade på allvar kring mitten av september med totalt cirka 1 150 ex 17/9. Ingen riktigt "stor sträckdag" finns bokförd denna höst. Förutom 17/9 rapporteras dock sammanlagt cirka 1 600 ex på fyra lokaler 1/10. Under senare delen av oktober och fram till 4/11 fanns det fortfarande en del tranor kvar i rapportområdet. November avslutades med 2 ex Hjälstaviken 30/11 (Samuel Thuvander). "Äkta" vinterfynd var 1 ex Karlholmsviken 13/11 – 15/12 (Kalle Brinell m fl) och 2 ex (ad och 1K) Lillkyrka 28/12 (Ulf Karlsson). Eventuellt var det samma fåglar vid Lillkyrka som vid Hjälstaviken.

MT

Strandskata *Haematopus ostralegus*

NT

Efter 2018 års sena ankomst (på grund av kyla) anlände årets första strandskator mer som vedertaget för senare tid, det vill säga under de sista dagarna av mars. Första fynd detta år var 1 ex Örskär 24/3 (Mikael Malmaeus, Martin Irestedt).

Arten häckar som bekant allmänt längs kusten och i skärgården, men enstaka par häckar även vid sjöar i inlandet. Årets enda indikation på häckningsförsök i denna miljö är från Dalbyviken där ett par sågs under parningscermonier (Karl-Erik Johansson).

Inga höga sträcksummor har rapporterats, men maxnoteringen rastande under hösten kan nämnas: 123 ex Ledskär 18/8 (Kalle Brinell). Avslutningsvis finns några få observationer från oktober, sist var 1 ex Öregrund 11/10 (Håkan Sahlin). Fynd av strandskata i

oktober är inte så vanligt.

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta*

Efter två år utan fynd rapporteras arten åter från rapportområdet. Vid Ledskär, vår mest pålitliga lokal för skärfläcka, sågs 2 ex tillfälligt under morgonen 28/4 (Eric Salomonsson) och därefter 1 ex 29/4–1/5 (Nils-Olof Jerling m fl). Huruvida detta var olika fåglar låter vi vara osagt.

PS

Tofsvipa *Vanellus vanellus* VU

Med dagliga fynd rapporterade från mitten av februari (16/2) får våren 2019 anses ha varit en, för senare år, normal vår. I avsaknad av extrema väderomslag under den andra halvan av året skedde återflytten tämligen utdraget och odramatiskt, men efter första veckan av november förefaller de flesta tofsvipor ha lämnat rapportområdet. Enstaka fynd gjordes under senare delen av månaden, vilket numera får anses vara standard, och en utebliven vinter ledde till tre fynd även i december. Sist ut var 1 ex Övre Föret 30/12 (Hans Elleby).

Stora ansamlingar (≥ 500) har rapporterats från ett flertal lokaler spritt över sommarhalvåret, dock företrädesvis under sensommaren. Toppnoteringarna var cirka 800 ex Hamra, Tämnaren 16/4 (Magnus Klingse); cirka 1 000 ex Hjälstaviken 4/9 (Martin Tjernberg) och cirka 800 ex Vendelsjön 14/9 (Anssi Laurila).

PS

PS

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Ett tämligen normalt år med fynd rapporterade från perioden 22/3–3/11. Inte heller detta år finns det några kända iakttagelser som antyder häckningsbestyr, uppmaningen att under häckningstid söka arten på lämpliga myrar kvarstår därmed. I månadskiftet april–maj rastade många ljungpipare i rapportområdet. Under perioden 24/4–5/5 registrerades stora antal (≥ 300) på ett tiotal lokaler med cirka 1 000 ex Kyrkbyn, Tierpslätten 4/5 (Kalle Brinell) som maxnotering.

Från hösten finns lite större antal (≥ 200)

rapporterade från bara tre lokaler med cirka 350 ex Sundbromark, Bälunge (Yngve Hareland) som årstidens största ansamling.

PS

Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Arten var som vanligt mycket fåtalig under vårsträcket, med enstaka fynd från tre lokaler enligt följande: 1 ex Örskär 11/5 (Håkan Sahlin); 3 ex Ledskär 23/5 (Kalle Brinell m fl) och 1 en eftersläntrande 2K-fågel Björn 15/6 (Martin Amcoff).

Retursträcket inleddes med 1 ex mot S Arholma 16/7 (Per Åsberg), men det följdes redan från och med påföljande dag av ytterligare fynd från i första hand kusten. Observationer finns sedan rapporterade fram till och med 24/10, ett normalt sistadatum för arten, då dels 5 ex rastade vid Ledskär (Martin Tjernberg, Mats Brisegård) och dels 1 ex rastade vid Fågelsundet (Kalle Brinell). Inga anmärkningsvärda ansamlingar under året, den högsta sträcksumman var 40 ex mot S Fågelsundet 19/8 (Kalle Brinell).

PS

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*

Vårens, och årets, första större strandpipare sågs vid Kallrigafjärden 23/3 (Rolf Nordin) och därefter fyllde det på ganska bra redan under de sista dagarna av månaden. Konstaterade häckningar finns rapporterade från Ledskär, Björns skärgård och Måssten (Singö), men ytterligare häckningar finns givetvis spridda längs kusten, vanligtvis i de yttre delarna som sällan besöks av skådare. Årets sista större strandpipare, en ungfågel på Björn 26/10 (Kalle Brinell m fl), var nästan två veckor senare än det närmast föregående fyndet och får betecknas som tämligen sent. Den största ansamlingen för året var cirka 120 ex Ledskär 20/8 (Nils-Olof Jerling m fl).

PS

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Årets rapporterade fynd är från perioden

8/4–11/9, vilket kan betecknas som normalt sett till de senaste åren. Observationer av enstaka, i några fall flera, par med olika grad av häckningskriterier har rapporterats från ett 20-tal lokaler runt om i rapportområdet, vilket även det får anses som tämligen likvärdigt med andra år under 2010-talet. Säkerställda häckningar (par med ungar) har noterats i Dalboda grustäkt, Vendel (Patrick Fritzson) och söder om avloppsreningsverket i Rimbo (Roland Sjölander).

PS

Fjällpipare *Charadrius morinellus*

Efter flera år under den senaste dryga tioårsperioden med många rastande fjällpipare under våren var det nu, för andra året i följd, ganska skralt med dem i rapportområdet. Sammantaget sågs uppskattningsvis 35 individer under perioden 5–19/5 fördelat enligt följande: 7 ex Ubblixbo, Tierp 5/5 (Ulf Blom); 2 ex Rogarna, Tierp 7/5 (Lars Gustavsson); 2 ex Månkarbo 8–9/5 (Tomas Källquist m fl); 1 ex mot N Fjärdhundraslätten 9/5 (Bengt Ottosson); 1 ex överflygande Svenska Högarna 13/5 (Lena Douhan Håkansson m fl); på Lövstaslätten 1 ex 14/5 (Tomas Pärt), 6 ex 15–16/5 (Torbjörn Ebenhard m fl) och 3 ex 19/5 (Pekka Westin); 7 ex Rogarna, Tierp 15/5 (Kalle Brinell) samt 5 ex Svenskär, Österlövsta 17–18/5 (Eric Salomonsson m fl). Observationer under första veckan av maj har historiskt sett varit mycket ovanliga, sträcket brukar passera ganska koncentrerat kring 15–20/5.

Däremot blev det istället rekordantal under retursträcket, även det för andra året i följd. Även denna gång var det Lövstaslätten som stod för merparten av alla fjällpipare under hösten. Det började med hela 64 ex (endast en årsunge) 16/8 (August Thomasson m fl) för att sedan rapporteras som flest 17 ex (endast en årsunge) fram till och med 23/8. Efter en knapp veckas frånvaro av fjällpipare (?) förefaller det som om det kom en ny, lite mindre, stöt med en större andel ungfåglar. Under perioden 28/8–4/9 rapporteras dagliga observationer av 4–14 individer (August Tho-

masson m fl). Den sista iakttagelsen på Lövstaslätten var 3 ex 12/9 (Christer Jansson). Utöver alla observationer på Lövstaslätten finns bara ytterligare en, nämligen 7 mot S Ullfors, Tierp 3/9 (Johan Södercrantz).

Om man utgår från att det var nya fåglar på Lövstaslätten från 28/8 ger en ändå mycket försiktig uppskattning av totalsumman minst 81 individer på lokalen och 88 i rapportområdet under hösten. Eftersom föregående års 26 individer tidigare var rapportområdets högsta antal för denna årstid, finns det förutsättningar för att resultatet för 2019 kommer att stå sig ett bra tag. Normalt brukar höstfynden vara begränsade till ett par ströfynd av enstaka, eller några få, individer.

PS

Småspov *Numenius phaeopus*

Från vårflyttningen har totalt 55 observationer rapporterats under perioden 20/4–29/5 och kumlen nåddes under första veckan i maj. Merparten av fynden avser enstaka individer medan de två största antalen, för övrigt de enda tvåsiffriga, var: 11 ex Hjälstaviken 23/4 (Yngve Hareland) och 19 ex Svenska Högarna 4/5 (Raul Vicente, Magnus Liljefors m fl).

Huruvida de åtta fynden av rastande individer som rapporterats från juni fram till 25/6 var sena nordflyttare, översomrande yngre fåglar eller individer som redan hade återvänt mot söder må vara osagt. Den första småspoven som räknas som sydflyttande var istället 1 ex Hjälstaviken 29/6 (August Thomasson). Höstflyttningen avslutades med 1 ex Karlholmsviken 15/9 (Ingo & Barbara Leibiger), men innan dess hade två rapporter om tvåsiffriga antal rapporterats: 17 ex Sennebyhaken 8/8 och lika många på samma lokal 20/8 (Bo Granberg, Jan Andersson).

MT

Storspov *Numenius arquata* EN

Vårens första storspov sågs vid Hjälstaviken 22/3 (Baltasar Pinheiro), medan flyttningen var som intensivast under andra och tredje veckan i april. De två största flockarna på sträck rapporteras från denna tid: 61 ex

Sydsträckande storpovar (*Numenius arquata*) 25 juni 2019.

FOTO: YNGVE HARELAND

Fågelsundet 20/4 (Anssi Laurila) och 60 ex Örskär samma dag (Martin Irestedt). Den största ansamlingen rastande under våren var: 86 ex Ledskär 17/4 (Johan Södercrantz).

Ett försök att, utifrån inkomna rapporter, beräkna hur många häckande par som rapporterats i rapportområdet ger 30–40. Det är i nivå med de närmast föregående fyra åren. För en långlivad art som storspov sker normalt inte några dramatiska beståndsförändringar från ett år till nästa. Sett i ett kortsiktigt perspektiv kan därför antalet par tyckas vara förhållandevis stabilt, men sett på längre sikt (20–40 år) har arten minskat kraftigt i större delen av det svenska utbredningsområdet. De bakomliggande orsakerna till detta sägs vara ett allt sämre utbud av lämpliga häckningsmiljöer, men även dålig föryngring och ökad predation.

I samband med höstflyttningen bokfördes sex rapporter om tvåsiffriga antal på sträck, som flest 52 ex Sörfjärden, Älvkarleby 24/6 (Oskar & Tommy Löfgren) och hela 167 ex Lövstaslättan 20/7 (Hans-Valfrid Österlund). Den största rastande flocken var 18 ex Ledskär 1/7 (Kalle Brinell, Teet Sirotkin). Arten rapporteras dagligen fram till 14/9 och sist ut för året var sedan 1 ex Årsta, Rasbo 28/9 (Baltasar Pinheiro).

MT

Myrspov *Limosa lapponica* VU

En rastande myrspov vid Hjälstaviken 21/4 (Magnus Liljefors) var först ut denna vår. Därefter gjordes ytterligare fyra vårfynd fram till 21/5, som flest 2 ex Björn 20/5 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund). Höstflyttningen inleddes med 1 ex Kniven, Lövstabukten 15/5 (Ulrik Lötberg m fl). Ytterligare tio fynd har rapporterats från juni–juli, bland annat årets två största antal sträckande: cirka 120 ex mot S Fågelsundet 17/7 (Kalle Brinell) och cirka 110 ex mot SV Sticklarna, Singö 21/7 (Tomas Pärt, Fredrik Bondestam). Utöver dessa stora antal finns åtta tvåsiffriga noterade, som flest 18 ex Fågelsundet 19/8 (Kalle Brinell). För övrigt observerades arten nästan dagligen i rapportområdet fram till 29/9, årets sista passerade Oxen, Kulla 12/10 (Magnus Regnell, Peter Nilsson). Sammanfattningsvis ett i stort sett helt normalt uppträdande.

MT

Rödspov *Limosa limosa* EN

Samma slutsumma som föregående år, det vill säga nio fynd av totalt tolv individer. Av dessa blev tre ex bestämda till rasen limosa: 1 hane södra Vendelsjön 30–31/5 (Anssi Laurila, Per-Erik Holmlund m fl) och 2 ex Ledskär 10/6, 1 ex kvar till 19/6 (Kalle Brinell, Esbjörn Nordlund m fl). Endast en rödspov har

blivit bestämd till rasen islandica: 1 ad Övre Föret 21/4 (Håkan Rune, Anita Janelm m fl). Detta vårfynd avviker från det normala på så vis att det vanligtvis är ungfåglar som brukar ses och då under hösten. Resterande sex fynd (8 individer) har inte blivit bestämda till ras: 1 ex Karlholmsviken 22–23/4 (Kalle Brinell, Eva Johansson); 1 ex södra Vendelsjön 11/5 (Anssi Laurila, Joakim Djerf m fl); 3 ex Husbydammarna, Lena 9/6 (Tomas Thierfelder); 1 ex Hjälstaviken 11–14/6 (Kermith Illerbrand, Anders Arweström Jansson m fl) samt vid Ledskär 1 ex 9/9 (Jörgen Sjöström) och 1 1K 24/9 (Oskar Jonsson, Agneta Looberger).

MT

Roskarl *Arenaria interpres* EN

Årets första roskarl sågs programenligt med 3 ex Svenska Högarna 4/5 (Magnus Liljefors) och årets sista rapporteras från Björn 29/9 (Annika Rastén m fl) vilket även det är ett ganska normalt sistadatum. Inga stora sträcksummor eller stora antal rastande har rapporterats, men däremot ett inlandsfynd: 1 ex. Hjälstaviken 11/5 (Per Nysten m fl).

Inventeringar under häckningstid runt om i Björns, Gräsö och Singö skärgårdar visar på spridda förekomster med ett 20-tal par kring Björn, knappt 60 par utanför Gräsö och cirka 15 par utanför Singö (Ulrik Lötberg m fl).

Från Svenska Högarna rapporteras 10 par 5/6 (Bill Douhan) och det finns häckande par även i andra ytterskärgårdar i såväl Blidö som Rådmansö.

PS

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Vårfynden har alltid varit få och detta år var inget undantag, fyra observationer har rapporterats från perioden 16/4–5/6. Vid Ledskär rastade en ovanligt tidig fågel (i vinterdräkt) 26–30/4 (Kalle Brinell m fl) och ytterligare 1 ex 18/5 (Jean-Paul Lösing m fl). I övrigt sågs 1 ex vid Björn 30/5 (Johan Södercrantz, Per Andersson) och 2 ex Svenska Högarna 5/6 (Roine Karlsson, Bill Douhan).

Höstflyttningen anses som påbörjad i och med att två adulta fåglar sågs rasta vid Ledskär redan 6/7 (Mats Edholm, Brita Tibell). Det dröjde sedan två veckor fram till nästa fynd, 5 ex Svartfluttu, Gräsö 20/7 (Göran Ormestad), men redan dagen därpå passerade 20 ex mot SV vid Sticklarna, Singö (Tomas Pärt, Fredrik Bondestam). Därefter följde en treveckorsperiod med endast sex rapporterade fynd av arten, men från och med 11/8 finns dagliga iakttagelser gjorda under en månad fram till 10/9. Vanligtvis rörde det sig om små antal, men riktigt stora mängder (≥ 100) har rapporterats från Björns skärgård 29–31/8,

som flest cirka 450 ex, bara årungar, 30/8 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund). Bortsett från hela 835 ex sträckande vid Fågelsundet 27/7 år 2003 har aldrig tidigare (enligt Artportalen) så stora antal rapporterats från rapportområdet. En slutsats som man borde kunna dra av observationerna vid Björn är att ungfågelproduktionen under 2019 rimligtvis var god. Året avslutades med 3 rastande ex Ledskär 5/10 (Björn Lundgren).

PS

Brushane *Calidris pugnax* VU

Först ut var en outfärgad hane på ett svämme vid Olofslund, Lagga redan 4/4 (Eskil Friberg m fl), en tidpunkt som gör att fyndet kvalar in bland de tidigaste som är kända från rapportområdet. Nästa iakttagelse är från 12/4 och från mitten av månaden fyllde det på med regelbundna iakttagelser. Stora antal (≥ 100) rastande rapporteras från tre lokaler 28/4–16/5, som flest minst 200 ex Hjälstaviken 4/5 (Pekka Westin).

Arten häckar sedan lång tid tillbaka inte längre i rapportområdet och några intressanta observationer som eventuellt skulle peka på motsatsen har inte heller rapporterats. Även om den inte häckar, finns den här under hela sommaren. Bortsett från bara en handfull fynd under den första tiodagarsperioden i juni, finns sedan dagliga observationer genom hela sommaren fram till början av oktober. Stora antal (≥ 100) rapporteras från perioden 15/7–12/9, dock bara från Hjälstaviken, med som flest cirka 200 ex 10/9 (Susanne Malm m fl). Det stora flertalet hade passerat rapportområdet i och med början av oktober, men enstaka individer dröjde sig kvar. Den sista noteringen var 1 ex Hjälstaviken 21/10 (Elisabet & Bernt Carlsson).

PS

Myrsnäppa *Calidris falcinellus*

Bortsett från två fynd på Björn, vardera 1 ex 30/5 och 1/6 (Johan Södercrantz, Per Andersson), finns bara vårfynd från Ledskär och södra Vendelsjön under perioden 19/5–2/6. Flest, 4 ex, rapporteras från Ledskär 26/5

(Axel Jensen).

Få rapporterade fynd även från hösten och endast från Ledskär 18–24/8, för övrigt aldrig fler än 2 ex 20/8 (Nils-Olof Jerling, Sylve Gustafsson). En sammanräkning av individdaggar landar på mycket magra 25 med följande fördelning på månader: maj 18, juni 2 och augusti 5. Det är en av de lägsta noteringarna som bokförts under 2000-talet.

PS

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Vårfynd saknas helt detta år och även om sådana alltid är mycket fåtaliga i rapportområdet, är det första gången sedan 2015 detta inträffar. Sydsträcket inleddes 6/7 med fynd av 2 ad vid såväl Hjälstaviken (Börje Hals) som Ledskär (Anssi Laurila). Dagen därpå noterades fyra ad vid Hjälstaviken (Ragnar Hall m fl), men sedan följde en månad med relativt få fynd av vanligtvis 1–3 ex, undantaget 8 ex Karlholmsviken och 7 ex Ledskär 22/7 (Jörgen Sjöström). Från 12/8 rapporteras arten dagligen fram till och med 3/9, dock fortfarande i små antal. Flest, 22 ex, inräknades vid Ledskär 21/8 (Roger Månsson), medan toppnoteringen vid Hjälstaviken var 19 ex 18 och 20/8 (Martin Tjernberg m fl). Årets sista spovsnäppor, 4 1K, rastade vid Ledskär 13/9 (Andreas Skånfors m fl). Sammantaget ett magert år för arten i rapportområdet.

PS

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Mosnäppor observeras i första hand under våren, så även detta år. Först på plats var vardera 1 ex vid Övre Föret (Jan Wärnbäck m fl) och vid Hjälstaviken 4/5 (Anita Janelm m fl). Vårflyttningen avslutades med 2 ex Blåbådan, Gräsö 6/6 (Ulrik Lötberg m fl). Under den mellanliggande perioden registrerades som flest 32 ex vid Ledskär 18/5 (Kalle Brinell m fl).

En månad senare, den 6/7, rapporterades de första mosnäpporna på återsträck, närmare bestämt 1 ex södra Vendelsjön (Kenneth Pless) och 1 ex Ledskär (Anssi Laurila). Därefter rapporteras arten regelbundet fram till

den sista observationen för året, 1 ex Ledskär 12/9 (Per-Erik Holmlund), men aldrig i några stora antal. Flest, 9 ex, rastade vid Ledskär 12/8 (Johan Södercrantz). Det totala antalet individdagar under året stannade vid 524 fördelade på månader enligt följande: maj 322, juni 5, juli 47, augusti 138 och september 12. Årets numerär är knappt hundratalet fler än 2018 (= 457), men fortfarande i underkant jämfört med medelvärdet för de senaste åren.

PS

Sandlöpare *Calidris alba*

Ett riktigt dåligt år för arten i rapportområdet, inte minst i perspektiv av det senaste decenniets allt fler rapporter om höga antal rastande från båtburna skådare längs kusten och i skärgården under eftersommar och förhöst. Det enda möjligt positiva var två vårfynd, dylika är ovanliga och långt från årligt förekommande, enligt följande: 1 ad Ledskär 25/5 (Torbjörn Ebenhard m fl) och 5 ad Gillöga, Blidö 5/6 (Roine Karlsson, Bill Douhan).

Höstens första var 1 ex rastande Björns skärgård 28/7 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund), följt av ytterligare ett par fynd från skärgården under första halvan av augusti, dels 2 ex Halsaren, Singö 5/8 (Fredrik Bondestam) och dels 2 ex Stenarna, Björns skärgård 11/8 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund). Därefter följde ytterligare några fynd från tre kustlokaler under perioden 19/8–3/9, som flest 8 1K Björn 30/8 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund), 5 ex Ugglan, Gräsö 27/8 (Leif & Kersti Östman) och 5 ex Skåpkubben, Gräsö 3/9 (Per Joelsson, Göran Ormestad).

Det totala antalet individdagar detta år stannade vid ytterst magra 37 (193 år 2018), fördelat på månader enligt följande: maj 1, juni 5, juli 1, augusti 25 och september 5. Vi måste backa tillbaka till seklets början för att hitta motsvarande låga antal. Sedan 2009 ligger medianen för antalet individdagar på cirka 220 (motsvarande medel på 275) med extremvärdena 72 (2015) respektive 697 (2014).

PS

Kärnsnäppa *Calidris alpina*

Först ut detta år var vardera 1 ex Karlholmsviken respektive Ledskär 10/5 (Kalle Brinell m fl), det vill säga ett högst ordinärt premiärdatum, och retursträcket avslutades med 1 ex mot SV Björn 26/10 (Johan Södercrantz m fl), också det helt normalt. Från tidsperioden där emellan rapporteras inga direkt imponerande antal och inte heller några andra ovanliga begivenheter. Flest antal rastande var cirka 350 ungfåglar i Björns skärgård i slutet av augusti (Ulrik Lötberg m fl). Ett normalt år brukar motsvarande antal landa på åtminstone det dubbla.

PS

Skärnsnäppa *Calidris maritima*

Tack vare en båttur i ytterskärgården redan 24/1 rapporterades totalt 55 rastande ex i Gillöga skärgård och 6 ex vid Svenska Högarna (Ulrik Lötberg, Anders Eriksson) denna dag. Från våren rapporteras ytterligare tre fynd från skärgården, bland annat åter en 50-flock från Svenska Högarna 30/4 (Magnus Liljefors, Kalle Brinell). Det dröjde sedan nästan fem månader innan de första höstflyttarna observerades, 4 ex i Björns skärgård 21/9 (Susanne Malm m fl). Därefter sågs som vanligt, numera, skärnsnäppor snudd på dagligen fram till sista veckan i oktober, främst på lokaler i Norduppland. Värt ett särskilt omnämnande är de totalt 105 ex som registrerades under några timmar från Sikhjälma hamn 21/10, inklusive en tillfälligt rastande flock innehållande imponerande 70 ex (Johan Södercrantz m fl). Året avslutades med två vinterfynd i december: 2 ex Havsskogen, Väddö 17/12 (Ronny Carlsson) och 1 ex Fågelsundet 27/12 (Kalle Brinell).

Antalet individdagar detta år uppskattas till 398, fördelade på månader enligt följande: januari 59, april 57, september 23, oktober 255, november 1 och december 3. En riktigt bra totalsumma, dock i första hand ett resultat av flera stora flockar (= 50+). Fyndbilden över året följer annars den gängse, med såväl vinter- som vårfynd och med bulken av höstobservationer under oktober. Inlandsfynd är sällsynta

och ej heller något detta år.

Småsnäppa *Calidris minuta*

Vårfynd finns även detta år, men de var som vanligt få. Det började med 2 ex södra Vendelsjön 18/5 och 4 ex Ledskär samma dag (Ragnar Hall m fl), därefter med som flest 4 ex på den sistnämnda lokalen fram till och med 23/5 (Fingal Gyllang m fl). Återsträcket inleds med 1 ad Ledskär 9/7 (Kalle Brinell) följt av enstaka individer observerade sporadiskt även på andra lokaler fram till 7/8. Efter ett uppehåll på drygt tio dagar rapporteras 5 ex Ledskär 18/8 (Tommy Eriksson m fl). Ytterligare fynd av 1–4 ex. har sedan rapporterats från och till på flera lokaler fram till mitten av september. Den första ungfågeln sågs vid Ledskär 22/8 (Kalle Brinell) och fler än fyra individer tillsammans har inte rapporterats denna höst. Den sista småsnäppan för året var 1 ex Björns skärgård 25/9 (Lars Gotborn). Totalsumman individdagar stannade vid 98, fördelade på månader enligt följande: maj 18, juli 8, augusti 36 och september 36. Det är förvisso fler än föregående år, men fortfarande påtagligt låga antal under hösten med få ungfåglar.

Morkulla *Scolopax rusticola*

Betydligt färre vinterfynd detta år, endast vardera ett från början respektive slutet av året enligt följande: 1 ex Flogsta, Uppsala (kvar sedan före årsskiftet) 3–5/1 (Olof Otterman) och 1 ex Kallrigafjärden 6/12 (Martin Amcoff).

Dvärgbeckasin *Lymnocyptes minimus*

Från våren finns 22 fynd omfattande totalt 28 individer bokförda under perioden 3/4–11/5. Av dessa var tio ex rapporterade som spelande enligt följande: 1 ex Domta Vad, Österunda 17/4 (Bengt Ottosson); som flest 3 ex Hjälstaviken 23/4–9/5 (Gabriel Tjernberg, Micke Johansson m fl); 2 ex , Tämarnån, Tierp 24–29/4 (Kalle Brinell); 1 ex

Fladen, Ledskär 27/4 (Baltasar Pinheiro); 1 ex Söderboda, Gräsö 27/4 (Claes Hansson, Teet Sirotkin); 1 ex Dalbyviken 28/4–5/5 (Yngve Hareland, Gunnar Steinholtz m fl) och 1 ex Övre Föret 5–8/5 (Weine Erlandsson, Oscar Axelsson m fl).

Andra halvåret inledde med ett mycket udda fynd, nämligen ett sommarfynd: 1 ex södra Vendelsjön 6–7/7 (Kenneth Pless, Ragnar Hall m fl). Det dröjde sedan två och en halv månad fram till det först bokförda höstfyndet: 1 ex Skåpkubbarna, Gräsö 24/9 (Göran Ormestad). Arten rapporterades sedan med ytterligare 33 ex på 14 lokaler under perioden 24/9–2/11. Vid Hjälstaviken sågs arten regelbundet 29/9–24/10, som flest 8 födosökande 16/10 (Yngve Hareland, Martin Tjernberg m fl).

Dubbelbeckasin *Gallinago media* NT

Från vårflyttningen rapporteras totalt minst sju spelande på tre lokaler: som flest 4 ex Hjälstaviken 27/4–17/5 (Kjell Lundberg, Gabriel Tjernberg m fl); 2 ex Kungsängen, Uppsala 7–14/5 (August Thomasson, Fredrik Sandberg m fl) och 1 ex Norrbystranden, Vendelsjön 14–15/5 (Kalle Brinell, Kenneth Pless m fl). Därtill rastade 2 ex södra Vendelsjön 11–14/5 (Richard Brahmstaedt, Jocke Djerf m fl). Förstadatumet detta år är ett av de tidigaste som är känt. Från höstflyttningen saknas rapporterade fynd. Senast detta inträffade var 2011.

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

Trots ett flertal vinterfynd under december 2018, endast två rapporterade fynd från januari 2019: 1 ex Tämarnån, Tierp 6/1 (Kalle Brinell) och 1 ex Nedre Föret, Uppsala 22/1 (Johan Nilsson, Ragnar Hall m fl).

Vårens första rapporterade var 1 ex Sund, Edebo 8/3 (Fredrik Bondestam). Det dröjde dock fram till 21/3 innan de stora mängderna började anlända på bred front. Flest, 193 ex, stöttes vid en vandring över ängarna vid Övre Föret 15/4 (August Thomasson). Från hösten

rapporteras som vanligt de största antalet från Hjälstaviken där som flest cirka 250 ex rastade utanför fågeltornet 10/8 (August Thomasson). Inga vinterfynd föreligger från december, men väl sex observationer från november. Sist ut var 1 ex Snatralöt, Ledskär 30/11 (Johan Södercrantz).

MT

Wilsonbeckasin *Gallinago delicata* [0; 0; 0; 1]

En fågel som upptäcktes spelande över ett stort hygge vid Karboda, Vendel 13/4 (Ragnar Hall, Lars-Erik Larsson) orsakade en del tankemöda för de inblandade och den blev inte säkert artbestämd förrän kvällen därpå. I och med detta blev Uppland, och Sverige, förärad med en ny fågelart, nämligen Wilsonbeckasin, den nordamerikanska motsvarigheten till vår enkelbeckasin. Följden av denna upptäckt blev att larmet spreds över landet och fram till den sista observationen, 26/4, hade mängder av fågelskådare varit på plats för att beskåda underverket. I Artportalen finns i stora drag 870 personer namngivna som observatörer eller medobservatörer, men detta är ett minimiantal eftersom många inte använder sig av denna. En detaljerad redogörelse för hur fågeln hittades och vilken betydelse slumpen hade för händelseutvecklingen finns att läsa i FiU nr 3 år 2019, sidorna 20–26 (Ragnar Hall).

MT

Smalnäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*

Totalt sju fynd av 12 fåglar, samtliga från vårsträcket, är ett magert antal sett ur ett historiskt perspektiv, men trots allt i paritet med många av summeringarna under det senaste decenniet: vid Björn 1 hona sträckande 17/5 (Kalle Brinell), 1 ex mot SV 30/5, 3 sträckande 31/5 och 1 ex mot V 2/6 (Johan Södercrantz, Per Andersson); 2 ex Ledskär 18–19/5 (Kalle Brinell m fl); 1 hona Årsta, Uppsala 28/5 (A Martin Fransson m fl) samt minst 3 ex södra Vendelsjön 3–5/6 (David Hammarberg m fl).

Den totala avsaknaden av höstfynd är anmärkningsvärd och för att hitta något motsvarande får vi gå en bra bit tillbaka på 1900-talet.

PS

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos* NT

Första fyndet för året var 1 ex Infjärden, Rådmansö 16/4 (Tryggve Engdahl) och därefter följde i stort sett dagliga fynd av arten i inledningsvis ökande antal. De flesta hade som vanligt lämnat rapportområdet för mer sydliga trakter en vecka in i september, men en handfull efterslänrare noterades in i andra halvan av månaden. Sist ut var vardera 1 ex vid Ekoln 21/9 (A Martin Fransson) och Gårdskärshalvön samma dag (Per Johan Ulfendahl, Jean-Paul Lösing). Vad gäller första- och sistadatum för året en helt förväntad fenologi.

PS

Rödbena *Tringa totanus*

Rödbena finns rapporterad från perioden 2/4–21/9, vilket är ett helt normalt uppträdande över året. Inga stora ansamlingar (≥ 50), den största var istället 34 ex Ledskär 26/5 (Kalle Brinell). Majoriteten av rapportområdets rödbenor häckar längs kusten. Rapporter med starkare häckningskriterier från inlandet finns egentligen bara från Hjälstaviken och södra Vendelsjön, men revirhävdande fåglar har noterats på ytterligare ett tital lokaler som inte klassas som kustlokaler.

PS

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis* [0; 21; H+47; 1]

Endast ett fynd för femte året i följd, även denna gång vid södra Vendelsjön där 1 ex rastade 11/5 (Anssi Laurila m fl). Arten sågs här även 2010.

PS

Grönbena *Tringa glareola*

Fynd finns från drygt halva året. Först ut var 1 ex Dalbyviken 19/4 (Jocce Ekström) och året avslutades med 1 ex Hjälstaviken 3/10

(Thomas Jansson), vilket innebär helt normala ytterlighetsdatum. Rapporter om spelande fåglar på tänkbara häckningslokaler har under våren rapporterats från Florarna, Sjömossen (Harbo) samt Evighetsmossen (Huddunge), men det finns inga indikationer på häckningar rapporterade senare under sommaren. Inga riktigt stora ansamlingar rapporterades från 2019, störst antal var istället cirka 300 ex Hjälstaviken såväl 6 som 9/8 (Yngve Hareland).

PS

Svartsnäppa *Tringa erythrinus* NT

Året inleddes med ett relativt tidigt fynd av en outfärgad fågel vid Hjälstaviken 22/4 (Martin Tjernberg m fl) som sedan följdes av i princip dagliga observationer genom sommarhalvåret fram till den sista noteringen av en ungfågel i Karlholmsviken 29/9 (Berndt Söderlund).

Inga stora antal har rapporterats detta år, den högsta noteringen avser cirka 80 ex Hjälstaviken 14/6 (Martin Tjernberg). En grov värdering av antalet rastande svartsnäppor i rapportområdet under året ger likvärdiga numerär jämfört med såväl föregående år som överlag under 2010-talet.

PS

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Efter det att de första gluttsnäpporna noterades på flera lokaler 19/4, ett normalt förstadium för arten, anlände det efterhand allt fler, men det blev aldrig några större numerär rapporterade under vare sig vårflyttningen eller retursträcket. Årets högsta antal rastande blev blygsamma 40 ex Hjälstaviken 1/7 (Yngve Hareland). Årets sista gluttsnäppa var relativt sen, 1 ex Örskär 12/10 (Magnus Rignell, Peter Nilsson).

Ännu är ingen säkerställd häckning känd från Uppland och det finns inte heller några observationer rapporterade som visar på någon detta år heller. Man bör dock veta att det finns regelbundna häckningsfynd från östra Dalarna på nästan samma breddgrader som Gävle, vilket gör att det inte borde vara alltför långsökt att söka efter revir även i vårt

rapportområde, till exempel vid Dalälven.

PS

Tretåig mås *Rissa tridactyla* EN

Efter ett fynd strax före nyår, fortsatte det med ett i början av januari: 1 2K Örsten, Singö 3/1 (Fredrik Bondestam). Det dröjde sedan ett halvår innan två rena sommarfynd, vilka är mycket ovanliga, rapporterades: 1 2K Örskär 7/7 (Mikael Malmaeus) och 1 ad mot S Korsnäset, Singö 6/8 (Tomas Pärt).

Av tidigare erfarenheter vet vi att störst chans att få se tretåig mås i rapportområdet är att söka sig till kusten i månadsskiftet oktober–november. Så även detta år. Under perioden 28/10–16/11 registrerades följande observationer: 1 1K mot V Björn 28/10 (Martin Amcoff, Björn Svensson); vid Billudden 1 1K mot O 4/11 (Yngve Hareland), 1 1K mot O 5/11 (David Hammarberg), 2 1K mot O 8/11 (Yngve Hareland), 2 1K mot O 9/11 (Jan-Olov Svedberg, Herbert Baumann), 2 1K mot O 10/11 (Oskar Löfgren) och 1 1K rastande 16/11 (Yngve Hareland); 12 1K mot O Kapplasse, Hållnäs 9/11 (Thomas & Kenneth Pless); 23 ex mot O Fågelsundet 9/11 (Anssi Laurila); 1 1K Rödhäll, Hållnäs 9/11 (Torbjörn Ebenhard) samt vid Sikhjälma, Hållnäs 2 1K mot NO 10/11 (Kalle Brinell), 1 1K 11/11 (Kalle Brinell) och 2 ex sträckande 16/11 (Gudrun Öhman). Därefter gjordes två iakttagelser i skiftet november–december: 1 ex mot O Kapplasse 29/11 (Yngve Hareland) och 1 1K Romsarens båthamn, Hållnäs 1/12 (Johan Södercrantz).

Samtliga fynd under hösten är från kusten i norr och vi kan anta att det delvis var samma fåglar som sågs på flera lokaler, särskilt den 9/11. Om vi utgår från försiktighetsprincipen för denna dag och räknar med totalt 23 ex, antalet för Fågelsundet, får vi sammantaget i storleksordningen 40 observerade individer i rapportområdet under året. Det är i paritet med året innan och således åter ett riktigt bra år.

FF

Skrattmås *Chroicocephalus ridibundus* NT

Räknar vi samman vad som inkommit i form av uppgifter om häckande par ger detta totalt 8 036 par fördelade på 46 kolonier. Det är ett drygt 17 procent lägre antal jämfört med 2018 (=9 751, året innan 10 895 par), men antalet häckplatser är istället nio fler (37 år 2018). Huruvida denna nedåtgående trend är reell eller om den beror på brister i spontanrapporteringen, vet vi inte.

Rapporterat antal häckande par i våra tre största kolonier i inlandet var följande: cirka 1 500 par Sörsjön, Tämnares (minst 2 500 år 2018); cirka 1 000 par Hjälstaviken (minst 2 000 år 2018) och cirka 1 400 par södra Vendelsjön (cirka 1 500 par år 2018). Det är sammantaget cirka 2 100 par färre jämfört med 2018. Andelen häckande par på dessa tre lokaler av det totala antalet i rapportområdet sjönk således från drygt 60 procent 2018 till cirka 40 % i år. Det lägre antalet här skulle således kunna förklara hela nedgången mellan 2018 och 2019.

Fördelar vi antalet häckande par på kommuner får vi följande (antalet par i inlandet respektive kusten): Enköping 1 000+0, Knivsta 345+0, Uppsala 1 915+ 0 (Sörsjön räknas i sin helhet hit), Heby 100+0, Älvkarleby 0+1 430, Tierp 1 650+974, Östhammar 83+229 samt Norrtälje 50+264.

Spontanrapporteringen ger som vanligt en ofullständig bild av skrattmåsen häckningsförekomst i rapportområdet. Vi vet var de stora kolonierna finns, men det kan vara lite svårt och så med hur många par som häckar i dem. Angivna antal är ofta mycket grova. Det är givetvis lättare att bedöma parantalet i små kolonier, men här finns det istället ett mörkertal vad gäller antalet kolonier i såväl inlandet som vid kusten och i skärgården.

FF

Dvärgmås *Hydrocoloeus minutus*

Årets första sågs vid södra Vendelsjön 21/4 (Lars-Erik Larsson m fl), men följdes strax av flera med dagliga observationer från allt fler lokaler runt om i rapportområdet fram

till början av maj. Störst antal, vid sidan av kommande häckningslokaler, var 50 ad Karlholmsviken 6/5 (Kalle Brinell). Häckningarna kom igång mot slutet av maj och har i år rapporterats från tre lokaler (samma antal som i fjol) enligt följande: 33 par södra Vendelsjön 23/5–10/7 (David Hammarberg m fl), 60 par Karl-Jansrabben, Lövstabukten 15/6 (Ulrik Lötberg m fl) samt 2 par Sör-Bränngrund, Lövstabukten 15/6 (Ulrik Lötberg m fl). Vid Klardammen, Dannemora sågs 3 ad bygga bo 6/6 (Kjell-Arne Larsson), men det är tveksamt om det blev någon häckning. Sammantaget innebär detta 95 häckande par i rapportområdet, att jämföra med fjolårets 77 par. Hur det gick för dvärgmåsar på öarna i Lövstabukten är okänt, men i södra Vendelsjön var det bara några få ungar som kom på vingarna.

Från sensommaren och hösten finns inga som helst stora antal rapporterade. Flest var de 33 1K som sågs födosöka vid Rödhäll, Hällnäs 17/8 (Anssi Laurila). Även om arten numera häckar årligen i rapportområdet tycks det ha skett en förändring vad gäller dess uppträdande i övrigt under såväl vår som höst. Fram till nyligen noterades stora antal rastande under våren vid bland annat Ekoln och Hjälstaviken, men det finns inga sådana rapporter från 2019. Detsamma gäller även hösten. Fram till för några år sedan kunde tresiffriga antal ses vid i första hand Ledskär, men också på sträck längre söderut längs kusten.

FF

Svarthuvad mås *Ichthyaetus melanocephalus* [0; 5; 14; 3]

Efter två år utan fynd gjordes så många som tre detta år: 1 3K Sunnerstaviken, Uppsala 14/5 (Per Alström); 1 3K södra Vendelsjön 19/5 (Anssi Laurila) och 1 2K Sikhjälma hamn 18/9 (Yngve Hareland). Möjligen kan man tänka sig att majfynden avser samma fågel, men vi väljer här att betrakta dem som olika individer. Höstobservationer är ovanliga i rapportområdet, från tidigare finns bara ett (därtill ett i Upplandsdelen av Stockholms rapportområde).

FF

Fiskmåås *Larus canus* NT

I frånvaro av is vid kusten under vintern övervintrar fiskmååsen numera allmänt här vilket minst 2 500 ex flygande mot norr mot vinden utanför Korsnäset, Singö 2/1 (Tomas Pärt) är ett exempel på. Inga direkt stora antal har rapporterats från våren. I samband med kustfågelinventeringar längs kusten i norr har följande stora kolonier (≥ 100 par) registrerats: kring Gräsö cirka 150 par Västerbådan 13/7 och cirka 120 par Svartfluttu 18/7 samt i Lövstabukten cirka 265 par på Kniven 15/6 (Ulrik Lötberg m fl). Stora antal på sträck ($\geq 2\ 000$) har rapporterats från två lokaler i början av oktober: 2 272 ex mot S Svenska Högarna 1/10 (Bill Douhan) och 2 100 ex mot NO Fågelsundet 3/10 (Kalle Brinell, Magnus Liljefors).

FF

Havstrut *Larus marinus* VU

Inga häckningar är rapporterade från inlandet. Störst antal som noterats är cirka 50 ex kvar vid Kalmarsand, Bålsta 6/1 (Martin Tjernberg).

FF

Vittrut *Larus hyperboreus*

Två fynd av sannolikt samma individ från

början av januari: 1 2K Hovgården, Rasbo 12/1 (Rasmus Elleby) och 1 2K Skarholmen, Uppsala 13–14/1 (Tobias Hammarberg). Ingen observation vid kusten i år heller.

FF

Gråtrut *Larus argentatus* VU

Stora kolonier (≥ 40 par) har rapporterats enligt följande: cirka 45 par Träskjär, Blidö 21/5 (Bill Douhan); cirka 40 par Loskäret, Väddö 24/5 (Bill Douhan); cirka 45 par Måsgrundet, Väddö 24/5 (Bill Douhan); cirka 40 par Skvimparskär, Svenska Högarna 6/6 (Bill Douhan); cirka 45 par Österhällarna, Björn 11/6 (Ulrik Lötberg m fl); cirka 145 par Hättan, Lövstabukten 15/6 (Ulrik Lötberg m fl); cirka 40 par Västerhällen, Lövstabukten 20/6 (Ulrik Lötberg m fl) och cirka 40 par Svartfluttu, Gräsö 23/6 (Ulrik Lötberg).

FF

Kaspisk trut *Larus cachinnans*

Ett fynd av en årsunge även detta år, likaså samma upptäckare som i fjol: 1 1K Linnés Hammarby, Danmark 2–4/9 (August Thomasson m fl).

FF

Östersjösilltrut *Larus fuscus* VU

Kustfågelinventeringar längs kusten i norr och nordost gav även detta år en bra bild av artens häckningsförekomst i Älvkarleby, Tierp och Östhammars kommuner, medan täckningen i Norrtälje kommun är klart sämre. Sammantaget har 628 häckande par bokförts, fördelade på 41 lokaler (förra året 589 par på 37 lokaler). Fördelar vi dessa på kommuner får vi följande: Älvkarleby 6 par/2 kolonier, Tierp 136/10, Östhammar 419/18 och Norrtälje 67/11. Ingen häckning är känd från Uppsala stad, men det beror troligen på bristande kontroll av stadens hustak. Några par häckar troligen. Det kan också sägas att rapportområdet och landskapet Uppland sannolikt har den största andelen av världspopulationen för nominatformen av silltrut.

Avslutningsvis kan nämnas att många rastande fanns i Björns skärgård i slutet av augusti, som flest noterades cirka 350 ex 31/8 (Ulrik Lötberg m fl).

FF

Skräntärna *Hydroprogne caspia* NT

Sammantaget har cirka 135 häckande par rapporterats med Stenarna, i Björns skärgård, som den i särklass största förekomsten. Här skred cirka 120 par till häckning. Trots predation (havsörn) av minst 50 bon i maj blev det, efter viss omläggning, en riktigt lyckad häckningssäsong med minst 175 ungar på vingarna (Ulrik Lötberg m fl). Vi får hoppas att de många flygga ungfågeln kan bidra till att kolonin åter ökar i storlek framöver.

FF

Kentsk tärna *Thalasseus sandvicensis* [5; 65; 126; 4] NT

Antalet fynd varierar en hel del mellan åren. Från 2017 finns elva individer rapporterade medan 2018 bjöd på endast ett. Från 2019 finns fyra observationer: 1 ex mot N Måssten, Singö 21/5 (Fredrik Bondestam); 2 ex Rödhäll, Hållnäs 6/6 (Anders Helander); 1 ex mot SV Röder, Blidö 6/8 (Dag Lanerfeldt) och 1 ad mot SO Rammskärsfjärden, Rådmanö 8/9 (Herbert & Kerstin Baumann).

FF

Småtärna *Sternula albifrons* [27; 55; 103; 0] NT

Efter endast två fynd 2018, det då sämsta resultatet sedan 2012, finns ingen observation rapporterad från 2019. Det är första gången sedan 2009 som arten inte har iakttagits i rapportområdet.

FF

Fisktärna *Sterna hirundo*

Årets första fisktärna sågs vid Hargsviken, Harg redan 30/3 (Mats Edholm, Brita Tibell). Det är det första fyndet någonsin av arten i denna månad, åtminstone om man skall tro Artportalen (det första i fjol är från 11/4).

FF

Svarttärna *Chlidonias niger* VU

Det är svårt att utifrån rapporteringen avgöra hur många par som häckade 2019. I Sörsjön, där merparten av rapportområdets häckande svarttärnor funnits sedan flera år tillbaka, observerades som flest cirka 100 ex och minst 15 bon med ägg 5/6, cirka 30 par som aktiva häckare 23/6 samt cirka 15 par och 7 flygga ungfåglar 11/7 (Ulrik Lötberg). Vid Dannemorasjön fanns som flest cirka 20 ex regelbundet 10/5–20/6 (Mats Edholm m fl) och det finns starka misstankar om häckning (Annika Rastén), men inga helt säkra bevis. I och för sig sågs det som flest 10 1K-fåglar 24/7 (Mats Edholm, Brita Tibell), men eftersom antalet gamla fåglar också hade ökat från juni, till som flest 42 ad 16/7 (Curt Johnsson), kan det kanske inte helt uteslutas att det var såväl gamla som unga fåglar som hade förflyttat sig hit från Sörsjön. Det fanns häckande svarttärnor även vid södra Vendelsjön. Efter bara tre par 2018 ökade antalet i år till minst 8, baserat på att som flest 16 ad sågs här 23/6 (Anders Hellgren). Hur många som lyckades med häckningen är osäkert, men cirka 10 årsungar sågs 22/7 (Thomas Pless), vilket talar för att åtminstone några par lyckades i sitt uppsåt. Därtill häckade ett par vid Kyrksjön, Tegelsmora där paret sågs med 2 pulli 2–3/7 (Martin Amcoff, Agneta Looberger).

FF

Storlabb *Stercorarius skua* [0; 14; 14; 2]

Enstaka storlabbar sågs i två omgångar vid kusten i norr under september, dels från Svarthamn, Skutskär (Kalle Brinell, Per Andersson), Billudden (Yngve Hareland) och Björn 8–10/9 (Martin Tjernberg m fl) och dels från Örskär (Martin Irestedt m fl) och Björn 28–29/9 (Martin Tjernberg m fl). Med tanke på att det var mer än två veckor mellan observationerna görs bedömningen, även om arten är ovanlig vid Upplandskusten, att det rörde sig om två olika individer. Allmänt mörkt intryck, tydliga vita handbasfläckar och noteringar om pågående ruggning i flera av rapporterna från båda perioderna, pekar dock på att det i båda fallen rörde sig om äldre (2K+) fåglar.

PS

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus*

Inte något vårfynd detta år, men en höst med klart fler individer jämfört med ett normalår. Att bedöma hur många fåglar det totalt rörde sig om är dock vanskligt, men ett försök ger minst 63 individer under perioden 28/9–16/11. Utmaningen vid bedömningen har varit att avgöra huruvida rastande fåglar som setts flera dagar i följd på en lokal, alternativt sträckande som passerat flera lokaler under en dag, är samma eller olika individer. Alla åldersbestämda fåglar har angivits som årsungar. Först ut var 2 sträckande ex Örskär 28/9 (A Martin Fransson, Martin Irestedt) medan den sista var en 1K födosökande vid Sennebyhaken 16/11 (Mikael Johansson, Tomas Johansson).

Sammantaget en ganska bra höst, även om det krävs mer för att den skall klassas som en "kanonhöst". Ett exempel på det senare är hösten 2014 då närmare 700 bredstjärtade labbar noterades längs kusten i norra Uppland.

PS

Kustlabb *Stercorarius parasiticus* NT

Årets första observerades vid Nygrund,

Rådmanö 12/4 (Per Åsberg), ett datum i paritet med 2018, men något senare än vad som varit normalt för en förstaobs under de närmast föregående åren. Nästa iakttagelse är från 18/4, men sedan fyllde det på med näst intill dagliga fynd. Som vanligt har inga stora antal noterats under våren (≥ 10), men två rapporterade inlandsfynd under denna årstid kan vara värda att nämna: 2 ex mot NO Tämnaren 22/4 (Fredrik Friberg m fl) och 2 ex mot N Hov, Rasbo 27/4 (Robert Ekman).

Från häckningstid har uppskattningsvis cirka 75 par med häckningskriterier (alltifrån par i lämplig häckningsbiotop till sedda ungar) rapporterats, vilket är lite fler än brukligt. Det senare beror troligen i första hand på mer omfattande inventeringar vid kusten och i skärgården i norr och nordost och kan nog inte anses spegla någon populationsförändring.

Återsträcket mot sydligare nejder hade inletts i slutet av augusti och tvåsiffriga numerär har rapporterats från perioden 24/8–25/9. De största antalen observerades vid Skutskärsverken där som flest minst 95 ex sträckte mot SV (in över land) 8/9, fördelat på 65 ex kl. 10:30–15:30 (Kalle Brinell, Per Andersson) och 30 ex kl. 15:50–17:00 (Oskar & Tommy Löfgren). Denna dag sågs för övrigt även en storlabb och nio ungfåglar av fjällabb utanför Svarthamn. Även nästa dag blev bra med 34 ex mot SV Skutskärsverken (Kalle Brinell).

Året avslutades med ett sent fynd (nästan en månad senare än det föregående) av 1 individ som passerade mot öster förbi Skutskärsverken tillsammans med tre bredstjärtade labbar 6/11 (Per Andersson).

PS

Fjällabb *Stercorarius longicaudus* [4; 60; 68; 16]

År 2019 blev nationellt sett ett mycket bra år för sträckande fjällabbar under hösten och även (Nord)uppland fick sin beskärda del, sammantaget sju rapporter av totalt 16 individer enligt följande: 1 1K mot SO Björn 1/9 (Per Andersson); 1 1K mot NO Fågelsundet 2/9 (Kalle Brinell); 1 1K mot

SV Understen, Singö 7/9 (Fredrik & Henrik Bondestam); vid Skutskärsverken 9 1K mot SV kl. 10:30–12:30 den 8/9 (Kalle Brinell, Per Andersson), 2 1K mot SV 9/9 (Kalle Brinell) och 1 1K sträckande 25/9 (Kalle Brinell) samt 1 1K mot NO Sikhjälma 3/10 (Yngve Hareland).

PS

Sillgrissla *Uria aalge*

Mycket bristfällig rapportering men observationer som indikerar häckning har inkommit från följande öar i Singö skärgård: Öster- och Väster-Svartkubben, Abborren samt Stridsbådan (Ulrik Lötberg m fl). Som vanligt har sannolikt ett tresiffrigt antal häckat vid Svenska Högarna, men det finns inga observationer med häckningsindicer rapporterade härifrån.

FF

Tordmule *Alca torda*

Spontanrapporteringen ger sannolikt en bra bild över var det häckar tordmule, men angivet antal individer måste tas med en stor nypa salt. Lokaler med säkra/troliga/möjliga häckningar samt maxantal individer enligt följande: 12 ex Hundbådan, Gräsö; 40 ex Hället, Gräsö; 16 ex Blåbådan, Gräsö; 40 ex Brännströmsvallarna, Gräsö; 20 ex Medbådan, Gräsö; 60 ex Understens-Viten, Gräsö; 70 ex Öster-Svartkubben, Gräsö (Ulrik Lötberg m fl); 110 ex Understen, Singö (Fredrik Bondestam); 750 ex Stridsbådan, Singö (Ulrik Lötberg); 120 ex Tjärven, Rådmanö/Vätö (Magnus Liljefors, Mårten Wikström) samt 700 ex Skvimparskär, Svenska Högarna (Bill Douhan).

FF

Tobisgrissla *Cephus grylle* NT

På samma sätt som tordmule häckar tobisgrissla företrädesvis på de yttersta öarna där den ofta förekommer tillsammans med denna. Följande maxnoteringar har inkommit från respektive lokal: 50 ex Länsman, Öregrundsgrepen; 170 ex Understens-Viten, Gräsö; 92 ex Öster-Svartkubben, Gräsö; 80 ex Väster-Svartkubben, Gräsö (Ulrik Lötberg m fl); 685

(!) ex Understen, Singö (Fredrik Bondestam); 60 ex Stridsbådan, Singö (Ulrik Lötberg m fl); 197 ex Bysholmen, Vaddö (Ronny Carlsson); 70 ex Tjärven, Rådmanö/Vätö (Magnus Liljefors, Mårten Wikström) samt minst 70 ex Svenska Högarna (Magnus Liljefors m fl).

FF

Skogsduva *Columba oenas*

Även detta år fanns det småflockar av övervintrande skogsduvor på och kring Landsbergaslätten under första halvan av januari (fynd finns från 1–14/1), som flest inräknades 12 ex Garnängarna, Biskopskulla 6/1 (August Thomasson). Det dröjde sedan fram till 12/2 innan arten åter rapporteras, nu sannolikt en nyanländ då det därefter finns dagliga observationer bokförda. Årets första spelande noterades i Stora Parnassen, Hjälstaviken 16/2 (Ragnar Hall) och sammantaget har minst 235 revirhävande registrerats på cirka 200 lokaler under vår och sommar. Det är ungefär lika många som under de närmast föregående åren, men rimligtvis bara en liten andel av det verkliga antalet i rapportområdet.

Flockar bestående av tresiffriga antal rapporteras inte längre årligen. Årets största var istället 55 ex Lutan, Rasbo 16/8 (Samuel Persson) och 68 ex Mora stenar, Lagga 7/9 (Jan Wärnbäck), största ansamlingen under våren var 36 ex Karlslund, Lagga 31/3 (Jan Wärnbäck).

Från december finns bara fyra observationer rapporterade med 4 ex Tängby, Löt 5/12 (Anders Eriksson) som största flock, sist ut var 1 ex Landsbergaslätten 19/12 (Yngve Hareland m fl).

PS

Ringduva *Columba palumbus*

Som framgått av de senaste årsrapporterna är ringduvan numera en regelbunden övervintrare i rapportområdet, företrädesvis i Uppsala parker, men det finns ingenting i rapporteringen för 2019 som tyder på någon påtaglig ökning i det avseendet under den senaste femårsperioden.

Drygt ett tiotal rapporter om stora antal

(≥ 1 000) finns från våren, men två noteringar från Fågelsundet sticker ut framför de övriga: cirka 3 010 sträckande 2/4 och cirka 4 660 sträckande 15/4 (Kalle Brinell). Från hösten har ytterligare tre bokförts: på Fjärdhundrasläppen cirka 1 000 ex 17/9 (Bengt Ottosson) och cirka 1 500 ex 21/9 (Bjarne Hallman, Bernt Andersson) samt cirka 1 000 ex Hjälstaviken 30/9 (Pekka Westin).

PS

Turturduva *Streptopelia turtur* [9; 136; 73; 3]

Efter fjolårets dystra nollnotering rapporterades åter turturduvor i rapportområdet, närmare bestämt minst tre individer. Det började med en på Svenska Högarna 4/5 (Magnus Liljefors m fl) och fortsatte med en långstannande individ på Örskär och norra Gräsö där den sågs enligt följande: vid fyren på Örskär 7–8/6 (Jan Wärnbäck m fl), vid Örskärssund (på Gräsö) 19–20/6 (Peter Hambäck m fl) och vid Norrboda 14–18/7 (Nicolas Bruncicardi m fl). Visst kan fler än en individ ha varit inblandad, men Rrk förordar en defensiv uppskattning av antalet eftersom turturduva numera är en veritabel raritet i landskapet och att det dessutom rör fynd under senvåren och sommaren, det vill säga utanför typisk flyttningstid.

Årets tredje turturduva observerades under hösten, 1 ex Vaksaladammen, Uppsala 5/10 (Tomas Pärt), och omständigheterna kring fyndet får anses vara anmärkningsvärda. Rapportören kommenterar: "Vid avfarten mot Östhammar ca 50 m innan rondellen nedan E4 sågs en fågel bli påkörd av bilen framför mig. Den hamnade under bilen och rullade runt i ett mindre moln av fjädrar. När den lyfte ca 15 m framför mig visade det sig vara en liten duva. Jag hann tänka turkduva men såg en perfekt tecknad turtur med rostiga fjälliga täckare och typiskt tecknad stjärt. Klippte omtumlad upp på fältet Ö om och försvann."

PS

Turkduva *Streptopelia decaocto*

Rapporter finns från uppskattningsvis minst 25 revir ganska jämnt spridda över rapportområdets städer och samhällen, men osäkerheten kring antalet är stort i likhet med ett existerande mörkertal. Det finns inga rapporter om observerade ungfåglar eller annat som bekräftar reproduktion. Arten är dock, trots sina urbana preferenser, påtagligt hemlighetsfull i samband med häckningen. Givet förra årets cirka 40 revir finns sålunda tecken på att 2019 var ett sämre år, men ser vi till antalet lokaler med fynd tycks detta vara mer stabilt. Frågan är hur mycket som beror på tillfälligheter i rapporteringen. Återkommande fluktuationer mellan åren går att finna i årsrapporterna från 2010-talet.

Som vanligt finns det observationer från lokaler vid den norduppländska kusten, eller dess närhet, i april–maj som indikerar vissa flyttningsrörelser, bland annat 1–2 ex Fågelsundet 23–27/4 (Kalle Brinell m fl), 1 ex Svenskär, Österlövsta 7/5 (Kalle Brinell) och 1 ex Örskär 31/5 (Martina & Germund Kadin). Från att tidigare ha varit en regelbunden och pålitlig gäst i Ledskärsområdet är den numera en art som får oss att höja på ögonbrynen.

Under vintern ses fortfarande mindre ansamlingar på några lokaler och från följande har vardera cirka 5–10 ex rapporterats: Älmsta, Husby (Vendel), Enköping samt några lokaler i Uppsala, bland annat vid Soldattorpet i Norby där som flest 8 ex sågs 6 och 25/11 (Peter Schmidt, Owe Rosengren). I Norby dök arten upp 2018 efter att tidigare ha varit försvunnen under åtminstone hela 2010-talet.

PS

Gök *Cuculus canorus*

Årets första hördes 6/5, vilket är normalt, då arten tycks ha kommit på bred front eftersom den rapporterades hörd på sex lokaler. Galande gök hörs långt och rapporteras ibland lite bristfälligt, vilket gör att det kan vara svårt att skilja de hörda åt. Uppskattningsvis avser årets rapporter cirka 425 individer. Eftersom vi inte vet hur mycket de rör på sig får vi ta detta antal för vad det är, det vill säga en grov

beräkning.

Efter tre år (2015–2017) med numerär ner mot 300 galande fåglar, är årets antal det andra i följd (cirka 390 år 2018) med numerärer tillbaka på de nivåer som rapporterades flertalet år perioden 2005–2014.

Årets sistanotering avser 1 ungfågel observerad vid Vindsviken, Harg 21/9 (Håkan Sahlin). Enstaka ungfåglar ses normalt in i första veckan av september, men fynd efter 20/9 är ovanliga.

Berguv *Bubo bubo* VU

Berguv har av SOF/Birdlife Sweden utsetts till riksinventeringsart för åren 2019–2020. Det har dock varit upp till regionalföreningarna att administrera och genomföra inventeringen i respektive verksamhetsområde. Det har för Upplands del inneburit att några få skådare har lagt ned möda på att besöka tidigare kända och andra möjliga/tänkbara häckningslokaler för att försöka ta reda på om där finns förekomst av arten. Resultatet av det första årets insats blev att ropande uv registrerades på tretton lokaler och arten sågs på ytterligare en. Åtta av de hörda uvarna fanns i berg-/grustäkter, en på avfallsanläggning och övriga på "naturliga" lokaler. Försök att ta reda på huruvida det varit häckningar och hur de i så fall har lyckats har endast gjorts i begränsad omfattning. Tre lyckade häckningar är dock kända. Inventeringen kommer att fortsätta under 2020. Även om berguven är en fåtalig och hotad art i rapportområdet råder det inga tvivel om att det trots allt finns flera revir än de vi känner till och som vi behöver hitta för att försöka hjälpa arten att finnas kvar i rapportområdet.

Kattuggla *Strix aluco*

Efter fjolårets kläna häckningsresultat, endast 23 säkerställda häckningar, blev det i år en klar uppräckning, 53 rapporterade häckningar, men det är ändå en bit upp till mer normala resultat. Fördelar vi dessa 53 häckningar på kommuner får vi följande resultat:

PS

Norrtälje 20, Enköping 10, Uppsala 6, Tierp 6, Östhammar 5, Håbo 4 samt vardera 1 i Heby och Knivsta. Utöver häckningarna har spelande hanar/par hörts i ytterligare uppskattningsvis 262 revir under vår och sommar. Det innebär rapporterad aktivitet i totalt 315 revir vilket kan jämföras med fjolårets 328. Det förefaller således som om kattugglan håller ställningarna i rapportområdet.

BD

Slaguggla *Strix uralensis* NT

Åtta säkerställda häckningar har rapporterats, en fyrdubbling jämfört med 2018 som dock var det sämsta häckningsåret som rrk känner till. Därtill hördes revirhävdande hanar/par i ytterligare 62 revir (bedömt antal). Det innebär sammantaget 70 revir med rapporterad aktivitet under våren och även det är en förbättring jämfört med fjolårets 49. Fördelar vi dessa 70 på kommuner erhåller vi följande: Uppsala 17, Östhammar 17, Heby 13, Tierp 12, Norrtälje 6, Knivsta 2, Älvkarleby 1, Enköping 1 och Sala (del av) 1.

Ovanligt många individer har observerats utanför häckningstid vilket brukar anses vara ett tecken på att det är ont om gnagare (slagugglorna är tvungna att jaga även dagtid för att få tag i tillräckligt med föda). Mängder av obsar finns från Gamla Balingemossar under november och december där det var lätt att få se arten strax före skymningen. Kanske var det inte bara ont om gnagare i skogarna som gjorde att slaguggla sågs här regelbundet. Det kan också ha berott på att det var väl känt bland skådare att det var lätt att se arten, och andra ugglor, här.

BD

BD

Lappuggla *Strix nebulosa* NT

Fem fynd av lappuggla gjordes under 2018 vilket var likvärdigt med de närmast föregående åren. Det skulle dock bli betydligt fler observationer under 2019. Det började med 1 ex. S Valö kyrka 15/2 (Lena Wiberg) och den följdes efter hand av allt fler runt om i rapportområdet. Faktum är att iakttagelser sedan gjordes på nya lokaler under varje

Hornuggla (*Asio flammeus*) 9 juni 2019. FOTO: ANNIKA RASTÉN

månad fram till årets slut (mars 3, april 4, maj 5, juni 6, juli 5, augusti 2, september 2, oktober 2, november 4 och december 3). Sammantaget rör det sig om observationer på 37 lokaler med följande fördelning på kommuner: Uppsala 12, Heby 8, Norrtälje 7, Enköping 4 samt vardera 2 i Östhammar, Tierp och Älvkarleby. Drygt två tredjedelar av fyndlokalerna ligger i den västra halvan av rapportområdet.

På tre lokaler sågs fler än en individ. I Nästen, vid Uppsala, fanns fyra olika individer och på en närbelägen lokal ytterligare en lappuggla (Bo Söderström). Därtill sågs två individer tillsammans på ytterligare en lokal i Uppsala kommun samt på en i Norrtälje kommun. De två som sågs utanför Norrtälje fanns på plats i maj och man kan undra om de möjligen häckade. Att arten verkligen häckade i rapportområdet råder det inga tvivel om eftersom en ruvande fågel sågs i Uppsala kommun och en årsunge i Älvkarleby kommun. Mycket talar för att den goda tillgången

på gnagare i Uppland under efteråret ligger bakom det rikliga uppträdandet.

BD

Hökuggla *Surnia ulula*

Fem fynd har rapporterats från första halvåret: 1 ex. Kungshörnet, Uppsala 10/1-8/2 (Per-Erik Holmlund m fl); 1 ex. Storfjärden, Älvkarleby 15/2 (Torbjörn Johannesson); 1 ex. Romsmaren-Fågelsundet, Hållnäs 3-6/4 (Kalle Brinell m fl); 1 ex. Karboda-Knyppplan, Vendel 12-19/4 (Berndt Thorssell m fl) och 1 ex. Florberget, Film 13/4 (Johannes Måsviken m fl). Tillsammans med fyra fynd från hösten föregående år blir det totalt nio för säsongen hösten 2018 – våren 2019. Detta är en dryg fördubbling jämfört med säsongen dessförinnan (= 4 fynd).

Under hösten och början av vintern uppträdde arten invasionsartat i Uppland. Det började med 1 ex. Åvasse, Gräsö 28/9 (Jan Johannesson) och den följdes snart av flera med början 12/10. Det fortsatte sedan att fylla på

Hökuggla (*Surnia ulula*) vid Kungshörnet i Uppsala 14 januari 2019. FOTO: YNGVE HARELAND

med nya fynd fram till årsskiftet. Totalt har åtminstone 30 ex. varit inblandade med följande fördelning på kommuner: Uppsala 13, Östhammar 7, Tierp 4, Norrtälje 3, Heby 2 och Enköping 1. Tyngdpunkten i fyndbilden ligger således i den centrala delen av rapportområdet, men med en viss förskjutning mot öster och nordost. I motsats till andra invasioner hittades det stora flertalet av hökugglorna på stora hyggen. Många av dem uppehöll sig på samma plats under en längre tid, i flera fall mer än en månad. Det senare sannolikt en följd av god tillgång på gnagare under efteråret.

BD

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

Ingen säker häckning har rapporterats, men en observation av två individer som "besökte bebott bo" i Vendel socken 13/4 (Mattias Björkman) var kanske en sådan. Spelande hane registrerades på flera lokaler redan under januari, men om vi antar att den "riktiga"

spelsäsongen startade i och med februari månads början har totalt 94 spelande bokförts fram till slutet av maj. Fördelar vi dessa på kommuner får vi följande: Uppsala 31, Tierp 21, Östhammar 14, Heby 11, Norrtälje 11, Enköping 5 och Älvkarleby 1. Årets resultat är något högre än fjolårets 81 spelande hanar, men långt under de 169 som rapporterades 2017. Det kan dock vara på sin plats att här nämna att det inte är helt lätt att utifrån rapporteringen skilja den ena individen från den andra. En och samma individ kan till exempel vara rapporterad från olika lokalangivelser vilket givetvis ställer till det för den som räknar. Avslutningsvis kan nämnas att arten hördes och sågs på ovanligt många lokaler under hösten och fram till nyår även detta år. Tre individer rapporteras från Upplandaängarna, Östervåla 1/12 (Marten Hornsveld) och lika många hördes vid Gamla Balingemossar 24/12 (Thomas Pless).

BD

Pärluggla *Aegolius funereus*

Under häckningstid hördes ropande pärlugglor från mitten av februari till slutet av april, vilket är en normal spelperiod. Enligt beräkningarna har sammanlagt cirka 34 pärlugglor hörts under häckningstid (33–35, viss osäkerhet på grund av eventuell dubbelrapportering). Knappt hälften av dem har rapporterats från följande relativt välbesökta områden: Bennebol/Kolarmora 4, Börje sjö 4, Agnsjöarna (Floran) 3 och Knypplan 3. Resterande hade en mer spridd förekomst i rapportområdet. Under året har två häckningar (ruvande fåglar) rapporterats, båda från Östhammars kommun. Tyvärr misslyckades de.

Årets totalantal innebär en liten ökning jämfört med föregående år (= 28 ex, men ligger under medel för perioden 1973–2018 (= 46 ex, min 5, max 176). Ett relativt lågt antal ropande individer är dock inte ovanligt – cirka 60 % av alla årsvärden under perioden ligger under medel och cirka 40 % över. Andelen goda pärluggleår (minst 60 ropande) utgör cirka 26 % av åren och toppår (minst 80) endast cirka 15 %.

Hornuggla *Asio otus* NT

Från januari–februari har sex vinterfynd av vardera 1 ex rapporterats (två hittade döda). Under mars gjordes dryga tiotalet fynd, sex rapporterade som spelande hane. Den första spelande hördes 10/3, att jämföra med 22/3 år 2018, och totalt har 18 spelande individer registrerats under perioden 10/3–11/6. Det är dubbelt så många som året innan, vilket kanske indikerar en bättre förekomst detta år. Att 2019 var ett klart bättre år ur häckningssynpunkt råder det dock inga tvivel om. Sammantaget har 73 ungpullar rapporterats, vilket är en nära fyrdubbling jämfört med 2018 (=16). Fördelar vi ungpullarna på kommuner får vi följande resultat: Uppsala 22, Enköping 21, Norrtälje 16, Knivsta 7, Heby 2, Östhammar 2, Håbo 2 och Tierp 1. Det förefaller således som om häckningarna har lyckats bättre i söder än i norr.

Året avslutades med vinterfynd på två

lokaler under december: dels som flest 2 ex vid flera tillfällen på Gamla Balingemossar 3–28/12 (Kenneth & Thomas Pless) och dels 1 ex Finsta gärde, Husby-Sjuhundra 24/12 (Yngve Hareland).

BD

Jorduggla *Asio flammeus*

Året började med vinterfynd av vardera 1 ex på tre lokaler kring Uppsala under januari–februari: Övre Föret 14/1 (Johan Nilsson m fl); Kuggebro 22/1 (Jesper Lundstedt m fl) och Slavsta 6/2 (A Martin Fransson). Det förefaller rimligt att tro att de två första fynden avser en och samma individ. Kanske var även den vid Slavsta samma fågel.

Huruvida den individ som sågs på Finsta gärde 14/3 (Michael Söderman) hade tillbringat vintern på dessa breddgrader eller om den redan hade anlänt från söder är oklart. Den faktiska vårflyttningen startade av allt att döma på allvar ungefär en månad senare med fynd av vardera 1 ex vid södra Vendelsjön 11/4 (Bernt Thorsell) och Funbosjön samma dag (Baltasar Pinheiro m fl). Under den därpå följande veckan sågs arten på ytterligare tio lokaler och sammantaget har från perioden 11–18/4 minst 15 individer rapporterats. Efter denna urladdning har det inkommit rapporter om ytterligare minst 14 individer på tio lokaler fram till och med 15/5 då den egentliga vårflyttningen här anses som avslutad. Under andra halvan av maj registrerades ytterligare sju individer på sex lokaler, men det är osäkert om dessa därefter drog vidare mot mer nordliga trakter eller om de blev kvar i rapportområdet in på sommaren. Sommarfynd (juni–augusti) av enstaka jordugglor har rapporterats från 13 lokaler, därav tolv i juni och en i juli. Dessa fynd är väl spridda i rapportområdet och det finns inga tecken på någon häckning. Från augusti saknas det fynd.

Iakttagelser i samband med höstflyttningen finns från perioden 30/9–10/11, totalt 19 individer rapporterade från 14 lokaler. Flerparten av dessa lokaler är belägna i anslutning till kusten, endast tre i inlandet. Flest, minst 5 ex, har bokförts på den av fågelskådare

välbesökta ön Björn.

Fördelar vi rapporterade jordugglor över årets månader får vi följande serie: 1, 1, 1, 17, 19, 12, 1, 0, 1, 14, 4 och 0 (=71). Flest fynd har gjorts i samband med flyttperioderna (april 17, maj 19 och oktober 14), men relativt många även under juni (12). Från augusti och december saknas rapporter. Jämför vi med motsvarande månadsfördelning 2018 (0, 0, 1, 5, 10, 5, 0, 0, 1, 8, 1, 0 = 31) är årets resultat således avsevärt mycket bättre. Fler fynd under såväl vår- som höstflyttningen, men också under försommaren.

BD

Nattskärra *Caprimulgus europaeus*

Nattskärra ses inte så ofta, det normala är att höra den spela, men årets första var 1 ex som sågs ligga på en trädstam vid Häverö prästäng 11/5 (Helena Nyberg). Störst chans att få se en är sannolikt att leta på en vegetationsfattig ö i skärgården under flyttningstid. Från Svenska Högarna rapporteras således arten ett par dagar i maj, till exempel 2 hanar 19/5 (Raul Vicente m fl), men annars passerade nordsträcket som vanligt obemärkt förbi.

Från häckningstid kan vi ånyo notera ett mycket bra år med uppskattningsvis 107 spelande i rapportområdet, med följande kommunvisa fördelning: Uppsala 31, Tierp 25, Östhammar 21, Norrtälje 13, Älvkarleby 12, Heby 3 och Enköping 2. Det är i och för sig ett något lägre antal jämfört med 2018 (= 117), men givet den sannolikt stora felmarginalen i bedömningen (närmare hälften av rapporterna i Artportalen har bedömts vara samma fåglar) bör man kunna dra slutsatsen att antalet är jämförbart med fjolårets rekordnotering. Många av lokalerna med nattskärror är kända sedan flera år tillbaka och tillika ganska välbesökta. Med tanke på de senaste årens populationsökning vore det därför intressant med eftersök i andra skogsområden med lämpliga biotoper för arten. Inte minst rapportområdets östra och nordvästra delar framstår som vita fläckar på utbredningskartan där eftersök borde kunna bära en del frukt.

Efter det att nattskärran slutat spela finns

bara tre fynd rapporterade under augusti och september, den sista observationen var 1 ex Hjälstaviken 17/9 (Hans-Valfrid Österlund).

PS

Tornseglare *Apus apus* EN

På samma sätt som i fjol sågs årets första vid Hjälstaviken (Martin Amcoff), men denna gång fem dagar tidigare (1/5), vilket är något tidigare än normalt. Sist ut var 1 ex Mikaelskyrkan, Uppsala 29/9 (Eric Salomonsson), sex dagar senare jämfört med föregående års sista.

Några rapporter avseende stora antal har inkommit, flertalet observerade i samband med passerande väderfront/regn: cirka 1 000 ex Ledskär 30/5 (Kalle Brinell); cirka 500 ex Hjälstaviken 1/7 (Yngve Hareland); 540 ex Pharmacia, Uppsala 3/7 (Rasmus Elleby) och minst 1 000 ex Hjälstaviken 16/7 (Pekka Westin).

DA

Kungsfiskare *Alcedo atthis* VU

Från årets inledning (januari–februari) finns vinterfynd av enstaka individer rapporterade från totalt nio lokaler. Lite udda var den kungsfiskare som observerades vid Gnistarondellen, Uppsala 24/1 (Pia Öberg). Pia skriver: "Jag körde bil, passerade rondellen och fortsatte mot E4. Efter 100 meter såg jag en fågel komma flygande lågt över åkern, längs diket. [...] fågeln korsade vägen precis framför mig på max 15 meters håll och [...] visade sig ha lång näbb och rödbrunt bröst. När jag passerade syntes den turkosa ryggen och de blå vingarna utmärkt på 5 meters avstånd!"

Under perioden april–augusti finns rapporter från ett 20-tal lokaler, varav tre (möjligen fyra) med säkerställda häckningar. På en lokal sågs en ungfågel, men i övrigt finns inga kända fakta om häckningsutfall. Sannolikt har häckning ägt rum på flera lokaler, men rapporterna tillåter inga slutsatser om troliga eller möjliga häckningar.

Efter en mild höst och förvinter har sammantaget minst 12 ex observerats på nio lokaler. Arten har rapporterats från allt fler

lokaler under senare år, troligen en följd av att den har ökat i antal efter en rad milda vintrar.

DA

Härfågel *Upupa epops* [tidigare häckfågel; 96; 89; 6] RE

Årets sex rapporterade härfåglar, fyra under våren och två under hösten, innebär ett normalt uppträdande enligt följande: 1 ex Lillsjövägen, Bålsta 5/5 (Åsa Tidestav); 1 ex Lövsta herrgård, Funbo 7/5 (Olle Mauritzon); 1 ex Tunaborg, Dalby 7/5 (gnm Staffan Roos); 1 ex Rosenberg, Almunge 1/6 (gnm Tomas Kjellsson); 1 ex. Örskår 12–13/10 (Mikael Malmaeus) samt ytterligare 1 ex Örskår 12/10 (Magnus Rignell m fl).

DA

Göktyta *Jynx torquilla*

Sammantaget har i storleksordningen 413 spelande rapporterats från cirka 240 lokaler. Det är en betydligt större andel av alla fynd (= 522) som har rapporterats som spelande fåglar jämfört med föregående år (= 245 spelande, totala antalet fynd = 522) och det högsta antalet som rapporterats som spelande på mer än tio år.

DA

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus* NT

Det ser inget vidare ut för den tretåiga hackspetten i vårt rapportområde. Endast sju fynd rapporterade från våren och till exempel inte en enda observation känd från vare sig Fiby urskog eller från Upplandsdelen av Tinäset, tidigare väletablerade lokaler för arten! Trots så få fynd finns ändå en säkerställd häckning noterad, nämligen bo med ungar vid Gåsholmen, Velången 31/5 (Roine Jansson). Från andra halvåret föreligger endast tre fynd från hösten.

ML

Mindre hackspett *Dendrocopos minor* NT

I likhet med 2018 har antalet revir 2019 beräknats utifrån en analys av rapporterade

fynd i rapportområdet under perioden mars–juli. Genomgången gav detta år 136 revir, det vill säga 33 fler än föregående år. Den kommunvisa fördelningen var enligt följande (föregående år inom parentes): Norrtälje 29 (15), Uppsala 28 (32), Tierp 22 (22), Östhammar 21 (11), Enköping 9 (8), Älvkarleby 9 (2), Heby 8 (3), Knivsta 8 (8) samt Håbo 2 (2). Efter två års analys förefaller det som att det är betydligt tätare mellan reviren i rapportområdets östra delar jämfört med de i väster och sydväst.

Slår vi samman resultaten för dessa två år får vi totalt cirka 174 revir med rapporterad förekomst under åtminstone ett av dem. Reviren är ofta desamma från år till år så länge som de får vara kvar intakta och inte drabbas av någon avverkning. Arten kräver en hög andel lövträd i sina stora revir som under häcknings-tid i genomsnitt omfattar en kvadratkilometer. Vinterreviren är tre gånger större.

MT

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos* CR

Två par häckade i Upplandsdelen av Dalälven där de sågs besöka bo och mata ungar. Tyvärr låg bona så till att inga ungar kunde ringmärkas eller att någon uppgift om antal ungar kunde säkerställas. Därutöver sågs två olika hanar i området. Samtliga fåglar, utom en ensam hane, kunde säkert individbestämmas vilket gör att vi vet att de härstammar från tidigare utsättningar eller är födda i området.

Enda fyndet av arten utanför Dalälvsområdet var en sträckande hane vid Fågelsundet 24/4 (Kalle Brinell).

ML

Gråspett *Picus canus*

Från föråret och våren finns rapporter i första hand från Båtforsområdet som bedömdes hysa tre stationära par (Seppo Haavisto m fl), men också längs Knyppplanvägen där som flest två fåglar sågs 26/2–28/4 (Lars-Gunnar Brävander m fl). Därutöver noterades 1 par vid Storån, Färnebofjärdens NP 17/2 (Magnus Liljefors, Mathias Bergström). I övrigt har

observationer av enstaka individer gjorts på sex lokaler.

Från sommaren föreligger ett fynd av en ensam fågel vid Aspnäs, Tämnaren 24/8 (Ulf Blom). Hösten bjöd på enstaka fåglar rapporterade från tidigare kända lokaler för arten. Sammanfattningsvis ett ganska svagt år för gråspetten och arten måste numera betraktas som ovanlig utanför Dalälvsområdet där den fortfarande tycks hålla sig kvar.

ML

Tornfalk *Falco tinnunculus*

Antalet övervintrande individer (observerade under januari–februari) bedöms ha varit sju (13 föregående år) fördelade på kommuner enligt följande: Enköping 2 (9 år 2018), Uppsala 3 (3) och Norrtälje 1 (0). Ett par och ytterligare vardera 1 ex sedda i slutet av februari bedöms ha varit nyanlända fåglar.

Det totala antalet säkra häckningar som rapporterats är 40 medan ytterligare 19 bedöms ha varit troliga/möjliga. Det stora flertalet har som vanligt varit par som häckat

i holkar. Årets resultat, 40 säkra häckningar, är över genomsnittet för de senaste sex åren (= 33) och får således anses vara ett bra resultat. Den kommunvisa fördelningen av säkra samt troliga/möjliga häckningar var: Heby 14+4, Uppsala 10+3, Enköping 5+4, Tierp 3+5, Östhammar 2+2, Norrtälje 2+1, Knivsta 2+0, Älvkarleby 1+0 samt Sala (del av) 1+0.

Från hösten rapporteras endast två tornfalkar på insträck över Ålands hav, ett av de sämsta resultat som finns registrerade.

MT

Aftonfalk *Falco vespertinus* [26; 87; 99; 69]

Året går till historien som exceptionellt avseende förekomst av aftonfalk i Uppland (och Sverige). Det hela började med två fynd 29/4, fenologiskt sett de tidigaste i rapportområdet någonsin: 1 ad hane Hjälstaviken (Jukka Markanen) och 1 ad hane Vendelsjön (Pekka Westin). Denna inledning följdes av ytterligare 23 individer, nästan samtliga adulta fåglar, inklusive första halvårets sista

Mindre hackspett (*Dendrocopos minor*) 17 april 2019.
FOTO: ANNIKA RASTÉN

observation – 1 ad hane S. Hämringe, Gamla Uppsala 29/6 (Håkan Andersson). Mestadels rörde det sig om enstaka fåglar, men vid två tillfällen sågs två individer tillsammans på olika lokaler och i övrigt finns ytterligare två fynd av tre exemplar, nämligen vid Ledskär 4/5 (Thomas Pless m fl) och vid Månkarbo 4–15/5 (Kalle Brinell m fl). Vid den sist-nämnda lokalen betedde sig ett par som om ett häckningsförsök var att vänta, men dessa förväntningar uteblev. I Upplandsdelen av Stockholms rapportområde sågs ytterligare 8 ex, vilket således innebär totalt 33 observerade individer i landskapet under våren och försommaren. Detta är givetvis ett minimiantal, det kan mycket väl ha varit det dubbla. Om inte fler!

Efter denna ”explosion” av aftonfalkar var det inte många som väntade sig något mer än det vanliga under sensommaren och hösten, det vill säga någon enstaka observation. Men så blev det inte. Redan 1/8 rastade en årsunge vid Ledskär (Mats Edholm, Brita Tibell) och den följdes av en 2K+ hane Översävne, Västerlövsta 7/8 (Björn Jerner). Två veckor senare (21/8) brakade det loss på allvar, och fram till och med den sista aftonfalken för säsongen, 1 ad hona Håkansbofältet, Österlövsta 19/9 (Jörgen Sjöström), sågs ytterligare 34 individer. Majoriteten utgjordes av årsungar, men åtminstone sex rapporterades som adulta. Flest på en och samma lokal, upp till 4 ex, sågs vid Hämsta, Långtoraslättan 1–10/9 (Yngve Hareland m fl) och i övrigt sågs 2 ex på tre lokaler. Att falkarna hade anlänt från öster är givet vilket följande observationer bekräftar: 2 1K Röder, Blidö 29/8 (Gunnar Svensson m fl); 1 1K mot SV Understen, Singö 31/8 (Fredrik Bondestam); 1 1K mot SV Sennebyhaken 31/8 (Jocke Söderhäll); 1 1K mot SV Understen 7/9 (Fredrik & Henrik Bondestam) samt 1 1K mot V Skatudden 14/9 (Jocke Söderhäll). I Upplandsdelen av Stockholms rapportområde sågs ytterligare 12 ex vilket således innebär att totalt 48 ex har rapporterats i landskapet under andra halvåret, ett sannolikt svårslaget rekord. Mörkertalet lär dock ha varit stort. Det är inte osannolikt att

flera hundra aftonfalkar besökte landskapet denna höst.

För en mer detaljerad redovisning av invasionen denna vår och höst hänvisas till FiU nr 4 2019, sidorna 26–31.

MT

Stenfalk *Falco columbarius* NT

Två vinterfynd finns från årets början: 1 ex Fjärdhundraslättan (även i december 2018) 3–26/1 (Kjell Stålberg, Lars Gotborn m fl) och 1 ex södra Uppsala 16–18/2 (Christian Ekstedt, Johan Nilsson). Vårobservationer finns från perioden 9/3–2/6. Första ut var 1 ex Kilbyslättan, Alunda 9/3 (Wilhelm Dietrichson) medan den sista passerade Havsskogen, Väddö 2/6 (Ronny Carlsson). Antalet individdagar uppgick till 83, det vill säga mycket nära såväl antalet för våren 2018 (= 81) som medelvärdet för åren 2003–2018 (= 82).

Höstens första stenfalk observerades vid Ledskär 13/8 (Torgny Nordin) och årets sista siktades vid Kuggebro, Uppsala 25/10 (Nils-Olof Jerling). Mängden individdagar under denna årstid beräknas till 77, vilket är något lägre än medelvärdet för åren 2003–2018 (= 86). Det enda som egentligen avvek från ett normalt år var den magra förekomsten av västflyttande över Ålands hav under hösten. Endast sju ex observerades 23/9–15/10, det vill säga långt under snittet för höstarna 2003–2018 (= 23).

MT

Lärkfalk *Falco subbuteo*

Vårens första lärkfalkar anlände som vanligt mot slutet av april, först var 1 ex Fågelsundet 21/4 (Anssi Laurila) och 1 ex Ledskär samma dag (Martin Amcoff). Nästa fynd är från 24/4 och från och med 26/4 finns dagliga fynd rapporterade till och med 17/9. Ytterligare tre iakttagelser finns från slutet av september, sist var 1 ex Svenska Högarna 25/9 (Tommy Eriksson). Sammantalet har det inkommit 1 133 fynd av lärkfalk under året, betydligt fler än 2018 (= 887), men ändå inom det normala spannet (= 819–1 284). Endast 4 ex sågs komma på insträck över Ålands hav

under hösten.

MT

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus* NT

Domkyrkofalken var kvar in på det nya året och genomförde övervintringen, den sågs åtminstone till 17/3. Ytterligare två individer, en ad och en 2K, sågs regelbundet på slätterna i söder, från Fjärdhundra i väster till Hjälstaviken i öster, 2/1–20/2. Den första vårflyttaren bedöms ha varit den individ som sågs passera Fjärdhundraslätten 10/3 (Mathias Bergström, Magnus Liljefors). Den sista tillhörande de som passerade rapportområdet under våren gjorde det 28/5. Antalet individdagar under denna årstid var 89, vilket är betydligt fler jämfört med året innan (= 55) och tillika högre än medelvärdet för perioden 2004–2018 (= 46). Faktum är att årets antal är det högsta som registrerats under våren (tidigare rekord = 69 år 2015).

Från sommarmånaderna (juni – juli) rapporteras nio fynd 1/6–23/7, bland annat 1 ex vid domkyrkan 14/7 (Samuel Persson). Inget av sommarfynden indikerar på något sätt häckning. Rapportområdet saknar således fortfarande arten som häckfågel.

Höstens första flyttare sågs på tre olika lokaler 4/8 och den sista på Lövstaslätten 30/10 (Christer Jansson). Om vi undantar domkyrkofalken, som tronade på kyrkan 1–19/8 (Ann-Cathrine Karlsson m fl) och 14/10–31/12, samt en övervintrande ungfågel

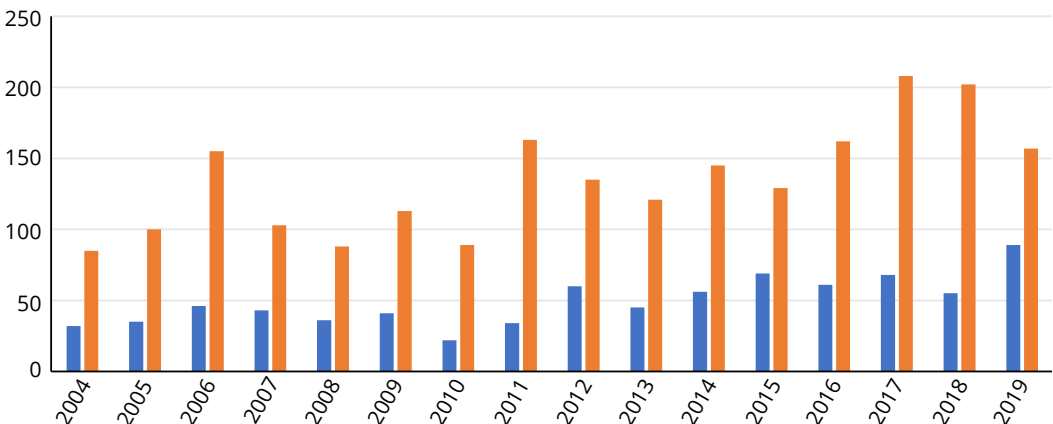
vid Hjälstaviken 20/10–31/12, blir antalet individdagar under hösten 157. Det är långt under rekordet (= 208 hösten 2017), men trots allt fler än medelvärdet för 2004–2018 (= 133). Avslutningsvis kan nämnas att endast nio individer konstaterades korsa Ålands hav (4/8–27/10), vilket är under medelvärdet 2004–2018 (= 16).

MT

Varfågel *Lanius excubitor*

Från januari–februari finns varfågel rapporterad från cirka 70 lokaler. Ingen säkerställd häckning, men det finns några iakttagelser från häckningstid som indikerar detta. Vid Gåsholmen, Velången sågs 1 varnande ex 31/5 (Roine Jansson) vilket tyder på häckning. Sedan kan man undra över vad det par som sågs vid Fågelsundet 7/7 (Torbjörn Ebenhard) gjorde där vid denna tid. Hade de häckat i närheten, men av någon anledning avbrutit häckningen (ett par häckade vid Hällan, tre kilometer från Fågelsundet, året innan)? Det finns bara denna observation härifrån, men sex dagar senare, 13/7, sågs 2 ex vid Ledskär (Eric Salomonsson). Kan det möjligen ha varit samma fåglar vid Fågelsundet 7/7 och vid Ledskär 13/7? Därefter sågs här 1 ex vid Ledskär regelbundet under hela sommaren.

Höstens första varfågel sågs vid Hjälstaviken redan 4/9 (Britta Rosendal), men det var först mot slutet av september som antalet

Pilgrimsfalk – antal individdagar 2004–2019. Våren i blått och hösten i orange..

observationer blev större. Från vintermånaden december finns fynd rapporterade från cirka 50 lokaler.

DA

Rödhuvad törnskata *Lanius senator* [0; 2; 5; 1]

Ett fynd även detta år (det femte för rapportområdet) i och med att 1 hane sågs vid Gamla hamnen på Örskär 11/5 (Mikael Malmaeus, Lina Jansson m fl).

DA

Sommargylling *Oriolus oriolus* EN

Sju observationer (tre föregående år) har rapporterats från perioden 20/5–22/6 enligt följande: på Örskär 1 sjungande hane 20/5 (Jan Rosenfeld), 29/5 (Lina Jansson, Torbjörn Fagerström) och 21/6 (Martin Irestedt); 1 sjungande hane Mårtensboda, Gräsö 27/5 (gnm Anders Paulsruud); 1 sjungande hane Fånö bokskog, Löt 5/6 (Ulf Elman); 1 sjungande hane Dubbäng, Ledskär 15/6 (Weine Erlandsson m fl) samt 1 ex Örnstenen, Hållnäs 22/6 (Eva Jernström).

Sammanfattningsvis något fler fynd jämfört med närmast föregående år (tre såväl 2018 som 2017), men i övrigt en helt normal fyndbild vad gäller tid och lokaler för uppträdande.

DA

Råka *Corvus frugilegus*

Ingen inventering i rapportområdet detta år (görs vartannat år, det vill säga jämna år), men vi har ändå en del kunskap som kan nämnas. Från Uppsala har vi fått in rapporter om aktiva bon på sex lokaler (saknas från tre av 2018 års lokaler), totalt rör det sig om endast 36 häckande par, men vi hoppas att det fanns fler (72 i fjol). I Björklinge, där rapportområdets största koloni finns sedan några år tillbaka, noterades 50 häckande par i ett tidigt skede, 21/3 (Mikael Malmaeus), men vi hoppas att detta var i underkant (93 par året innan). Vi får hoppas att inventeringen 2020 ger mer fakta om numerären för denna art och att den åtminstone håller ställningarna.

FF

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Tresiffriga antal sågs fortfarande på några lokaler i början av januari, men arten var därefter generellt ganska fåtalig och noterades sedan, med få undantag, i bara mindre flockar. Flyttningen mot norr under våren passerade som vanligt ganska obemärkt förbi och vårens sista fynd är från Örskär och Svenska Högarna där vardera 1 ex observerades 11/5 (Martin Irestedt m fl respektive Musse Björklund m fl). Ett fynd föreligger från slutet av augusti; 1 ex överflygande Tamsberg, Älvkarleby 24/8 (Tore Dahlberg), vilket är ovanligt.

Höstens första sidensvans sågs på Björn 22/9 (August Thomasson m fl). Det dröjde sedan en månad innan arten började anlända på allvar, men redan 26/10 noterades cirka 1 100 ex i Öregrund (Lars-Gunnar Bråvander). Under resten av året var sidensvansen vanligt förekommande i Uppland och följande riktigt stora antal (≥ 500) har rapporterats: cirka 500 ex Klardammen, Dannemora 1/11 (Mats Edholm, Brita Tibell); hela 4 000 ex Tierp 13/11 (Ulf Blom); cirka 1 000 ex Norrtälje 21/11 (Mikael Johansson, Sebastian Apelgren); cirka 700 ex Gustavslund, Norrtälje 25/11 (Joakim Ekman); cirka 830 ex förbiflygande Övre Föret 30/11 (August Thomasson); cirka 520 ex Hågadalen, Uppsala 1/12 (Bo Söderström); cirka 700 ex Kvarngärdet, Uppsala 12/12 (Kjell-Arne Larsson); cirka 500 ex förbiflygande Sturegatan, Uppsala 12/12 (Samuel Persson) samt cirka 800 ex förbiflygande Vaksalagatan, Uppsala 15/12 (August Thomasson).

ML

Talgoxe *Parus major*

För att visa att även denna art kan vara på flyttning i förhållandevis stora antal kan följande rapport vara värd att nämna: 1 068 ex mot N Fågelsundet 24/3 (Kalle Brinell, Johan Södercrantz). Det kan vara talgoxar som kom in till Sverige från öster under hösten 2018 som nu var på väg tillbaka mot sitt ursprung.

DA

Pungmes *Remiz pendulinus* [0; 38; 42; 4] CR

Årets första pungmes, en hane, sågs bygga bo vid Hjälstaviken (Långa WWF-spången) 21/4 (Magnus Liljefors m fl). Utöver detta bo hittades sedan ytterligare bon vid Svannäs och ett däremellan. En hane (möjligen två) byggde bo vid Långa WWF-spången där han sågs tillsammans med hona (parning observerades), men där boet troligen övergavs och varifrån det bara finns enstaka observationer rapporterade efter slutet av maj. Samtidigt fanns det en bobyggande hane även vid Svannäs (Pekka Westin m fl) där han påbörjade fyra olika bon och sågs tillsammans med hona (samma som ovan?) vid det 2:a respektive 3:e boet. Det finns inga observationer rapporterade från denna plats efter 14/6 och av allt att döma blev det ingen häckning här heller. Utöver vid Hjälstaviken finns det ett ströfynd från rapportområdet under året, nämligen 1 ex Ledskär 3/6 (Kalle Brinell).

DA

Skäggmес *Panurus biarmicus*

Under föråret (januari–mars) har arten rapporterats från fem lokaler (Hjälstaviken, Dalbyviken, Grystaviken, Vendelsjön och Infjärden på Rådmansö), som flest 6 ex Vendelsjön 1/1 (Bernt Thorssell). Därefter har den under häckningstid (april–augusti) registrerats på bara sju lämpliga/tänkbara häckningslokaler (9 år 2018 och 15 år 2017), utöver Hjalsta-, Dalby- och Grystaviken samt Vendelsjön även Lårstaviken, Ekaviken (Lillkyrka) och Ekasjön (Estuna), som flest 12 IK Hjälstaviken 7/6 (Torbjörn Ebenhard). Från perioden efter häckningstid (september–december) har observationer inkommit från elva lokaler (utöver tidigare nämnda även Alasjön, Övre Föret, Hosjön, mellan Norr- och Söder-Giningen, Tämnaren, Gillfjärden samt Häggskärsviken på Gårdskärshalvön) – även detta ett lägre antal jämfört med 2018 (16) och 2017 (16). Flest – cirka 40 ex – observerades vid Hjälstaviken 29/9 (Olga Nadeina, Mikael Ohlson). Sammanfattningsvis tycks skäggmесen fortsätta sin kräftgång i

rapportområdet.

DA

Trädlärka *Lullula arborea*

Revirhävande fåglar har rapporterats från 145 lokaler under perioden 20/3–15/8 med följande kommunvisa fördelning: Uppsala 40 (två häckningar), Enköping 22 (en häckning), Norrtälje 21, Tierp 18, Knivsta 18, Östhammar 12, Heby 7, Älvkarleby 4, Håbo 2 och Sala (del av) 1. Då flera lokaler har haft fler än en sjungande hane är det verkliga antalet revirhävande således högre än lokalantalet. Trädlärkan tycks klara sig väl och inte bara i Uppland. Att så många som 44 ex registrerades på nordsträck vid Fågelsundet under perioden 21/3–9/5 (Kalle Brinell m fl) visar även det att så är fallet.

ML

Sånglärka *Alauda arvensis*

Ett vinterfynd föreligger från årets början, nämligen 1 ex Lövsta herrgård 19–20/1 (Baltasar Pinheiro m fl). Vi har inte på länge publicerat stora ansamlingar i årsrapporten, men för att visa vad som i nuläget får anses som sådana redovisar vi de fyra största från 2019: cirka 500 ex Sundbromark, Bälinge 3/3 (Per Eriksson); cirka 500 ex Gästre, Fjärdhundraslätten 9–10/3 (Martin Tjernberg m fl) samt cirka 500 Henriksberg, Rasbo 14/9 (Robert Ekman). Det är sällan så stora ansamlingar observeras i våra dagar.

Även om sånglärkan minskat våldsamt sedan 1980-talet kan den fortfarande betraktas som "allmän". Minskningstakten har tidigare inneburit att den blivit rödlistad, men en stabilisering har skett de senaste tio åren vilket medför att den i och med 2020 års rödlista betraktas som Livskraftig (LC).

ML

Berglärka *Eremophila alpestris* VU

Sammantaget fyra fynd, ett från våren och tre från senhösten/förvintern: 1 ex sträckande Fågelsundet 2/4 (Kalle Brinell); 1 ex Ledskär 21–23/10 (Yngve Hareland, Nils-Olof Jerling m fl), 1 ex Sikhjälma, Hållnäs 6/11 (Annika

Rastén) och 1 ex Understen, Singö 7/12 (Fredrik Bondestam). Detta får numera anses vara en ganska normal fyndbild.

Lagga 15/12 (Jan Wärnbäck).

BD

Ladusvala *Hirundo rustica*

Arten är rapporterad från perioden 17/4–24/10. Stora ansamlingar (≥ 400) har noterats enligt följande: cirka 400 ex Knyppplan, Vendel 23/8 (Annika Rastén); cirka 500 ex Hjälstaviken 23/8 (Samuel Persson, Baltasar Pinheiro); cirka 550 ex Persbylånga, Tegelsmora 24/8 (Annika Rastén); 955 ex förbiflygande Karö våtmark, Söderön 2/9 samt vid flera tillfällen Hjälstaviken 3–9/9, som flest cirka 1 500 ex 9/9 (Yngve Hareland). Som vanligt var det under sensommaren/förhösten, det vill säga inför flyttningen mot söder, som de största ansamlingarna registrerades.

ML

Gransångare, underarten *tristis* *Phylloscopus collybita tristis*

Totalt tolv individer observerade, två under våren och resterande under hösten: 2 ex Svenska Högarna 19/5 (Raul Vicente m fl); på Röder, Blidö 3 ex 29/9 (Anders Eriksson m fl), 2 ex 9/10 (Magnus Liljefors, Marten Hornsveld) och 1 ex 20/10 (Magnus Liljefors m fl); på Björn 1 ex 6/10 (Ulrik Lötberg m fl) och 1 ex 26/10 (Kalle Brinell m fl); 1 ex Svenska Högarna 7–10/10 (Anders Eriksson m fl) samt 1 ex Örskär 21/10 (Martin Irestedt).

Rrk har valt att godkänna fynd av individer som både har setts och hörts, men observatören måste kunna beskriva fågeln. Det finns en tendens till att fynden har ökat under senare år, men det kan bero på att kunskapen om hur man känner igen denna underart har ökat.

ML

ML

Hussvala *Delichon urbicum* VU

Situationen för hussvala som häckfågel i rapportområdet förefaller vara fortsatt dystert. Tyvärr får vi in få rapporter om häckningsförekomster, än färre om hur antalet häckande par varierar mellan åren på en lokal. En av de större kända kolonierna i rapportområdet lär vara den vid Stabby gård, Uppsala-Näs där 18 bebodda bon räknades 2019. Antalet bebodda bon här 2015–2018 var: 32, 11, 19 respektive 16. Årets antal är således i paritet med de två senaste åren, men betydligt färre än 2015 (Martin Tjernberg). Det vore önskvärt om fler kan ta på sig uppgiften att försöka följa andra kolonier. Årets största anhopning kan vara värd att nämna, nämligen cirka 200 ex Dragmansbo, Altuna 16/8 (Eva Johansson, Kalle Källebrink). Det är inte ens varje år som koncentrationer av denna dimension rapporteras.

Brunsångare *Phylloscopus fuscatus* [0; 4; 16; 1]

Det tjugonde fyndet av arten i rapportområdet gjordes på Röder, Blidö där 1 ex sågs 9/11 (Petter Simonsson, Martin Hornsveld, Magnus Liljefors). Det är det senaste fyndet hittills (tidigare 4/11).

ML

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus* [1; 140; 112; 6]

Det började med 1 ex på Röder, Blidö 20/10 (Magnus Liljefors m fl) och fortsatte sedan med fynd på tre lokaler en vecka senare, den 27/10: 1 ex Örskär (Mikael Malmaeus m fl); 3 ex Understen, Singö (Fredrik & Henrik Bondestam) samt 1 ex Långskär, Söderarm (Fredrik Friberg, Magnus Liljefors). Totalt fyra fynd av sex individer får anses innebära ett ganska gott år. Att det vissa dagar, som i år den 27/10, kan dyka upp kungsfågelsångare nästan "invasionsartat" är känt sedan tidigare.

ML

ML

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Årets första sjungande hördes på två lokaler 3/4 och arten rapporteras sedan dagligen under vår och försommar. Årets sista gransångare var ett utpräglat vinterfynd: 1 ex Hällen,

Tajgasångare *Phylloscopus inornatus*

Under perioden 17/9–27/10 har i storleksordningen 49 tajgasångare observerats i rapportområdet, vilket är ett lite lägre antal jämfört med de närmast föregående åren. Som vanligt är det öar och kustlokaler som står för den absoluta majoriteten av fynden, men det finns två inlandsfynd: 1 ex Hågadalen, Uppsala 17/9 (Bo Söderström) och 1 ex Strandsjön, Skogstibble 24/9 (Anders Arweström Jansson). Flest, minst 7 ex, observerades på Örskär 21/9 (Martin Irestedt).

ML

Bergtajgasångare *Phylloscopus humei* [0; 0; 4; 3]

Tre observationer föreligger från rapportområdet under hösten, att jämföra med endast två från tidigare år, varav det första utgör Sveriges första fynd i september: 1 ex Karskär, Söderarm 29/9 (Anders & Johan Tengholm); 1 ex Röder, Blidö 20/10 (Marten Hornsveld, Magnus Liljefors, Göran Arn) och 1 ex ringmärkt Björn 2/11 (Måns Grundsten, Jonas Nordin m fl). Fyndet på Röder är ännu inte granskat av RK.

ML

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides* NT

Årets första lundsångare hördes sjunga några strofer på Måssten, Singö 12/5 (Fredrik & Henrik Bondestam). Därefter noterades arten dagligen på Svenska Högarna under perioden 16–21/5, ofta med flera ex per dag, som flest 6 ex 18/5 (Jukka Väyrynen), och totalt torde det ha rört sig om cirka 20 individer på ön under dessa dagar. Därutöver noterades lundsångare i rapportområdet enligt följande: 1 ex ringmärktes Örskär 20/5 (Jan Rosenfeldt); 1 sj hane Bredsättra, Roslags-Bro 21/5 (Gabriel Ekman, Sebastian Apelgren); på Björn 1 ex ringmärktes 23/5 och 2 ex rastande 24/5 (Ulrik Lötberg m fl); som flest 3 sjungande hanar Arholma 1–2/6 (Dag Lanerfeldt); 1 sjungande hane Hjälvstaviken 2/6 (Pello Malm m fl) och 1 sjungande hane Sjölund, Börstil 3/6 (Markus Rehnberg). Det innebär sam-

mantaget cirka 30 ex i rapportområdet under perioden 12/5–3/6, vilket är ett högt antal. Därtill noterades 1 sjungande lundsångare vid Kronåsen, Uppsala så sent som 24/7 (Johan Södercrantz m fl).

ML

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* NT

Årets två första trastsångare rapporteras som sjungande i dels södra Vendelsjön 11/5 (Kalle Brinell) och dels Långsjön, Björklinge samma dag (Karl Göran Andersson). Fram till mitten av juli har sedan ytterligare 21 sjungande noterats på 17 lokaler. Det bör dock nämnas att ingen grundlig inventering av vare sig Sörsjön eller Tämnaren i övrigt har genomförts. Det är här som det historiskt sett har funnits flest trastsångare i Uppland. Under den senaste tioårsperioden har det rapporterats i storleksordningen 20–25 sjungande hanar i rapportområdet. Årets resultat, 23 sjungande, får således tolkas som ganska normalt.

KB

Busksångare *Acrocephalus dumetorum* NT

Totalt 23 revirhävande hanar på lika många lokaler finns rapporterade från perioden 15/5–5/7, därtill ett par ströfynd från Röder respektive Svenska Högarna. Årets resultat är en uppgång jämfört med fjolårets 14 sjungande, men fortfarande lägre än resultaten för åren 2013–2017.

En häckning konstaterades på Björn där två ungfåglar och ett använt bo hittades 11/8 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund).

KB

Kärrensångare *Acrocephalus palustris*

En hyfsat noggrann genomgång av årets skörd av kärrensångare gav sammantaget 182 sjungande hanar, vilket är klart fler jämfört med fjolårets 118, därtill fler än det högsta antalet under åren 2004–2012 (= 148). Av allt att döma var 2019 ett bra år för arten i Uppland. Fördelar vi året sjungande hanar på kommuner får vi följande (antalet föregående

år inom parentes): Uppsala 48 (44), Tierp 38 (18), Norrtälje 30 (16), Enköping 28 (25), Östhammar 18 (11), Heby 13 (1), Knivsta 3 (2), Håbo 3 (1) och Älvkarleby 1 (0).

BD

Gräshoppsångare *Locustella naevia*

Årets första gräshoppsångare hördes sjunga vid Övre Föret 6/5 (Owe Rosengren m fl), men den följdes snart av andra på allt fler lokaler runt om i rapportområdet. När säsongen var till ända, den sist hörda rapporteras från södra Vendelsjön 15/8 (David Hammarberg), kunde vi summera ihop totalt 460 sjungande hanar för den aktuella perioden. Det är 29 fler jämfört med året innan och 97 fler jämfört med 2017. Den kommunvisa fördelningen var som följer (antal året innan inom parentes): Enköping 133 (164), Tierp 109 (64), Uppsala 106 (126), Knivsta 26 (12), Norrtälje 24 (16), Heby 29 (13), Östhammar 12 (24), Håbo 11 (12) och Älvkarleby 10 (0).

Även om trenden förefaller positiv är det inte helt säkert att arten har ökat i antal under de senaste åren. Mycket hänger på hurvida enskilda personer lägger ned möda på att inventera förekomsten på några av de bästa lokalerna, men även på hur aktiva skådarna i allmänhet har varit. Pekka Westin har lagt ned hårt arbete på att inventera Hjälstaviken (25 hanar) och Lårstaviken (27 hanar).

BD

Flodsångare *Locustella fluviatilis* NT

Efter toppnoteringen 2013, 120 sjungande hanar, trappade det ned till låga 24 föregående år. I år blev det en smärre uppräckning till i storleksordningen 29 sjungande hanar. Vi får hoppas att det nu har vänt och hoppas på en fortsatt uppgång.

BD

Vassångare *Locustella luscinioides* VU

Årets första vassångare rapporterades från Hjälstaviken 23/4 (Anders Hellgren m fl). Här hördes arten sedan dagligen en bit in i juni i efterhand ökande antal. Flest, 8 sjungande hanar, inräknades 1/6 (Pekka Westin).

Årets sista sjungande på lokalen registrerades 8/8 (Ragnar Hall m fl). Därefter finns några rapporter om sedda och lockande fåglar 8 och 10/9, som flest 3 ex 10/9 (Pekka Westin).

Åtta sjungande är rekord för Hjälstaviken, men det var inte bara här som arten noterades under året. Ytterligare 16 sjungande har rapporterats från totalt 13 lokaler enligt följande: 1 hane Brosjön, Roslags-Bro 26–27/4 (Magnus Bladlund m fl); 1 hane Övre Föret 1/5–5/8 (August Thomasson m fl); som flest 2 hanar södra Vendelsjön 4/5–7/8 (Annika Rastén m fl); 1 hane Hummelstaviken, Löt 10/5 (Ulf Elman); 1 hane Ryssjön, Österunda 12/5–15/7 (Bengt Ottosson m fl); 1 hane Ala-sjön, Vassunda 15/5 och 20/6 (Eskil Friberg m fl); 1 hane Ekaviken, Lillkyrka 19/5–5/6 (Ulf Elman); 1 hane Funbosjön 21/5–15/6 (Samuel Persson m fl); 1 hane Bälsundaviken, Övergran 22–23/5 (Pekka Westin); i Lårstaviken 1 hane 28/4 (Tony Henricsson) och 3 hanar 28/5 (Pekka Westin); 1 hane Alstasjön, Fröslunda 4/6 (Pekka Westin); 1 hane Stallviken, Löt 5/6 (Martin Tjernberg m fl) samt 1 hane Tämnarån O Ullfors, Tierp 11/6 (Kalle Brinell).

Således sammantaget 24 sjungande hanar fördelade på 14 lokaler, vilket även det är nytt rekord för rapportområdet.

BD

Svarthätta *Sylvia atricapilla*

Året började med ett vinterfynd av såväl en hane som en hona vid Nyby gård, Uppsala 6–7/2 (Gunilla Vejdarve, Nils-Olof Jerling). Det dröjde sedan till 21/4 innan vårens första sjungande hördes vid såväl Ekaviken, Lillkyrka (Ulf Elman) som i Sunnersta, Uppsala (Jan Sundberg). Det finns även ett vinterfynd från den andra änden av året, nämligen 1 hona i Bergsbrunna 26–27/12 (Björn Lundgren).

BD

Höksångare *Sylvia nisoria* VU

Ingen konstaterad häckning på fjolårets häckningslokal, Vidinge, men ett par sågs här 6/6 (Torbjörn Ebenhard, Robert Bünsow) och en hona dagen därpå (Magnus Liljefors). Ett

intressant fynd var också en sjungande hane vid Fladen, Roslags-Bro 26/6 (Bo Törnquist m fl). Lokalen är belägen på fastlandet, dock nära kusten, och det är inte uteslutet att det kan ha häckat ett par här. Det är inte alls otänkbart att det, utöver på öar i skärgården, kan häcka enstaka par höksångare på inlandslokaler längs kusten. Det finns till synes lämpliga lokaler här. Höksångare är en av de arter som vi har minst kunskap om, det finns sannolikt fler häckande par än vi tror. Utöver ovan nämnda möjliga häckningar, finns det ytterligare några få fynd utan tecken på häckning: 1 ex ringmärktes Svenska Högarna 20–21/5 (Anders Eriksson, Bengt Larsson) samt 1 2K hane ringmärktes på Örskar såväl 4/6 (Petter Haldén, Martin Irestedt) som 8/6 (Peter Schmidt m fl).

BD

Ärtsångare *Sylvia curruca* NT

Att ärtsångaren kan vara vanlig som rastande i ytterskärgården under flyttningstid vet vi sedan tidigare, men i maj detta år var detta särskilt tydligt på Svenska Högarna med tresiffriga antal flera dagar. Den 18/5 försågs 126 ex med ring (Bill Douhan).

BD

Brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapilla* [0; 2; 33; 5]

Fyra sjungande hanar har rapporterats från maj–juni enligt följande: 1 ex Björn 11–12/5 (Thomas Pless); 1 ex Rickebo, Östervåla 29/5–10/6 (Petter Haldén, Lars Gustavsson); 1 ex Huvsjön, Ekeby 30/5 (Samuel Persson) samt 1 ex Lilla Djurgården, Uppsala 2–15/6 (Tore Dahlberg, Linda Johannesson). Därtill finns en observation från senhösten: 1 ex Röder, Blidö 9/11 (Martin Hornsveld, Magnus Liljefors, Petter Simonsson).

Fem fynd detta år innebär kanske att den pågående expansionen ännu inte har fått riktig fart här i Uppland. Å andra sidan finns det troligen ett högt mörkertal av sjungande fåglar som aldrig upptäcks. Det finns en del som talar för att arten redan tillhör rapportområdets regelbundna häckfågelarter.

ML

Stare *Sturnus vulgaris* VU

Stora ansamlingar ($\geq 1\ 000$) har även detta år rapporterats från ett tiotal lokaler. De största koncentrationerna var: cirka 3 000 ex Ekebydammen, Uppsala 1/7 (Fredrik von Euler); 2 424 ex (! – räknade på fotografi) Övre Föret 22/7 (Kjell-Arne Larsson m fl) samt cirka 2 000 ex Hjälstaviken 22/7 (Pekka Westin, Håkan Markstedt). Dessa lokaler är sedan länge kända som välfrekventerade övernattningsplatser för arten.

PW

Ringtrast *Turdus torquatus*

Ringtrast rapporteras denna vår från perioden 8/4–19/5. Med hänsyn tagen till en viss risk för såväl dubbelräkning som att olika individer har räknats som en och samma, har uppskattningsvis drygt ett 50-tal rastande noterats under denna årstid. Därtill har 10 ex registrerats som sträckande vid Fågelsundet under perioden 17/4–9/5 (Kalle Brinell, Anssi Laurila). Med andra ord ett helt normalt uppträdande. Under hösten observerades två individer (vilket även det får anses som normalt): 1 hane Örskar 29/9 (Martin Irestedt, A Martin Fransson) och 1 ad hane Döbelngatan, Uppsala 2–4/11 (Christian Berne).

ML

Björktrast *Turdus pilaris* NT

Som en följd av den rikliga tillgången på rönnbär under hösten observerades stora antal flerstädes runt om i rapportområdet under senhösten och förvintern. Fyrsiffriga antal har rapporterats från 11/11 fram till årets slut. Riktigt stora koncentrationer ($\geq 2\ 000$) var: cirka 2 000 ex Hjälstaviken 1 och 4/12 (Magnus Edberg, Kermith Illerbrand); cirka 3 000 ex Ekebydalen, Uppsala 11/12 (Martin Tjernberg, Mats Brisegård); cirka 2 500 ex Hågadal, Uppsala 11/12 (Martin Molin) samt cirka 5 000 ex Kronåsen, Uppsala 16–17/12 (August Thomasson).

ML

Rödvingetrast *Turdus iliacus* NT

Två vinterfynd föreligger från årets inledning:

1 ex Vallskoga, Tolfta 2/1 (Sven Jägbrant) och 1 ex Fjärdhundra 13–14/1 (Kalle Källebrink m fl). I linje med de många björktrastarna i de av bär nedtyngda rönnarna, var tillgången på rödvingetrastar under senhösten betydligt större än normalt. Även om några stora flockar inte var i omlopp var cirka 50 ex Paris, Vänge 6/12 och cirka 25 ex samma lokal på själva julaftonen (Ulrik Lötberg) betydligt fler än brukligt för denna tid på året. Inga stora ansamlingar ($\geq 1\ 000$) har rapporterats från flyttningstider.

ML

Taltrast *Turdus philomelos*

Inga vinterfynd finns från årets inledning, men en handfull föreligger från första halvan av december. Utöver 2 ex Billudden 15/12 (Johan Södercrantz) bara enstaka individer.

ML

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

Sex vinterfynd av enstaka individer finns från årets inledning (1/1–22/2). Från vårsträcket måste totalsumman inräknade dubbeltrastar på sträck vid den under perioden 29/3–9/5 välbevakade Fågelsundet (dock ej daglig bevakning) nämnas, hela 2 510 ex. Den högsta dagsnoteringen var 529 ex under fem morgontimmar 23/4 (Kalle Brinell m fl). Samma dag, 23/4, registrerades för övrigt cirka 200 ex på sträck på Örskär (Mikael Malmaeus). Ett stort antal rastande måste också omnämnas: cirka 180 ex (nästan artren flock!) Norrmyra, Skuttunge 10/4 (Thomas Pless).

Den goda tillgången på föda (=rönnbär) gjorde att antalet vinterfynd under december var klart fler än normalt även av denna trast. Vanligtvis var det frågan om enstaka individer, men i några fall lite fler, dock aldrig mer än fyra.

ML

Grå flugsnappare *Muscicapa striata*

Föregående år registrerades det första godkända aprilfyndet (30/4) av arten i rapportområdet. Nu var det dags för det andra: 1 ex Svenska Högarna 30/4 (Kalle Brinell, Magnus

Liljefors). Det ligger nära till hands att miss-tänka att det kan vara klimatförändringarna som är orsaken.

ML

Rödhake *Erithacus rubecula*

I likhet med närmast föregående år finns det många vinterfynd rapporterade från januari–februari, men inte fullt så många, relativt sett, från december. Det är nästan uteslutande observationer av enstaka individer, men framför allt en rapport avviker: 4 ex längs banvallen i Tierp 5/1 (Anssi Laurila).

ML

Blåhake *Luscinia svecica*

Om man inte befinner sig i ytterskärgården kring mitten av maj, kan det vara svårt att hitta en blåhake under våren. På Svenska Högarna noterades arten dock dagligen med vanligtvis enstaka individer 13–20/5, dock cirka 10 ex 15–16/5 (Bill Douhan m fl). Om vi bortser från denna utpost i öster, har endast fyra fynd rapporterats från 15–18/5. Det enda inlandsfyndet var 1 sj hane Låta, Ärentuna 16/5 (Petter Haldén).

Som vanligt var det inga problem att hitta blåhake i rapportområdet under hösten. Arten noterades under perioden 11/8–2/10. Flest var 12 ex Lövstaslättan 8/9 (August Thomasson). Fördelar vi höstens blåhakar på tiodagarsperioder får vi följande: 11–20/8= 1 ex, 21–31/8= 111 ex, 1–10/9= 195 ex, 11–20/9= 59 ex, 21–30/9= 43 ex samt 1–10/10= 2 ex. Det innebär en totalsumma för hösten på 411 individer. Det innebär ett ganska normalt höstresultat för senare år, men skall jämföras med de 932 som rapporterades föregående höst.

ML

Tajgablåstjärt *Tarsiger cyanurus* [0; 2; 15; 1] EN

För fjärde året, det vill säga hösten, i följd finns ett fynd, nämligen 1 honfärgad ringmärkt på Svenska Högarna 28/9 (Bill Douhan m fl). Såväl datum som lokal får anses som helt normalt för denna art.

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca* NT

Dagarna 18–20/5 rastade uppenbarligen stora mängder på öar längs kusten. Störst antal, minst 120 ex, rapporteras från Svenska Högarna 19/5 (Raul Vicente m fl).

Halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis* [1; 18; 66; 2]

Arten rapporteras numera årligen i rapportområdet (sedan 2006), men alltid med få individer. Så även detta år. Endast två fynd, båda på Svenska Högarna, enligt följande: 1 3K+ hane ringmärktes 13/5 och 1 2K hane ringmärktes 17/5 (Bill Douhan m fl).

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

En häckning har rapporterats från Väsby, Länna där ett bofynd gjordes 16/6 (Bill Douhan). Därutöver föreligger två fynd som indikerar

ML häckning; 2 varnande ex. i lämplig häckningsbiotop Örnstenen, Hållnäs 6/6 (Ragnar Hall) samt 1 varnande ex Västergärdet, Florarna 12/6 (Anders Eriksson).

Antalet observerade på de sedvanliga "rastlokalerna" längs kusten – Svenska Högarna, Örskär och Björn – under våren (11/5–2/6) kan betraktas som normalt, även om minst 10 ex på Svenska Högarna 19/5 (Anders Eriksson, Bengt Larsson) är fler än brukligt. I övrigt har sjungande hanar rapporterats från ytterligare 20 lokaler under denna årstid.

Höstuppträdandet blev istället ganska blekt med sammanlagt 24 rastande individer på de traditionella skärgårdsöarna 25/8–9/10.

ML

ML **Svart rödstjärt** *Phoenicurus ochruros* NT

Årets första var en sjungande hane i Örbyhus, Vendel 2/4 (Anssi Laurila), men samma dag hördes en likaledes sjungande vid Fågelsundet (Kalle Brinell). Fler fynd rapporteras

från andra lokaler under våren och senare registrerades tre säkerställda häckningar enligt följande: 1 häckande par (unge sågs) Örbyhus 2/4–4/7 (Anssi Laurila); 1 häckande par (3 1K-fåglar) Lövsta, Funbo 19/4–14/8 (Tomas Pärt m fl) samt 1 häckande par (2 1K-fåglar) Boländerna, Uppsala 1/5–28/8 (A Martin Fransson). Dessutom hördes en sjungande hane i Rimbo 27/4 – 15/6 (Bo Granberg m fl) vilket även det skulle kunna indikera häckning. Årets senast rapporterade av denna art var 1 par i närheten av häckplatsen i Boländerna 6/11 (Susanne Malm).

ML

Svarthakad buskskvätta *Saxicola rubicola* VU

Fynd även detta år av denna allt annat än vanliga art i rapportområdet, till och med två: 1 hane Hälleby, Östuna 25/4 (Jonas Knape) och 1 hona (troligen 2K) Svenska Högarna 11/5 (Eskil Friberg m fl).

ML

Vitgumpad buskskvätta/Amurbuskskvätta *Saxicola maurus/stejnegeri*

En buskskvätta, som rapporterades som "vitgumpad buskskvätta", rastade på Örskär 29/9 (Martin Irestedt m fl), men individen kan inte med säkerhet bestämmas till någon annan

art. Mycket talar för att det var antingen en vitgumpad buskskvätta eller en amurbuskskvätta, men det råder stor osäkerhet kring detta artkomplex och hur man skiljer på ingående arter (se artikel av Peter Schmidt i nr 4 av FiU 2019). Det kan för övrigt vara aktuellt att tillföra ytterligare någon art till detta konglomerat. Det blir upp till RK att lämna den slutliga (?) domen.

ML

Strömstare *Cinclus cinclus*

Det finns inga observationer rapporterade under perioden 14/4–18/10 och i övrigt ingenting som tyder på någon häckning i rapportområdet detta år. Att något, eller några få, par säkerligen har häckat, råder det dock rimligtvis inga tvivel om. Det finns lämpliga häckningslokaler som sällan/aldrig besöks av skådare.

BD

Pilfink x Gråsparv *Passer montanus x domesticus*

1 hane av denna hybrid sågs och fotograferades vid Slavsta, Uppsala 19/2 (A Martin Fransson). Det finns några rapporterade fynd av denna artkonstellation från tidigare år, men den är ovanlig och långt från årligen förekommande.

PW

Svart röstjärt (*Phoenicurus ochruros*) 12 augusti 2019.

FOTO: ANNIKA RASTÉN

Järnsparv *Prunella modularis*

Två vinterfynd föreligger från årets början; 1 ex Länna, Almunge 1–31/1 och 20/2 (Mattias Lif) samt 1 ex Olofslund, Edebo 2/1 (Leif Borgersen). På båda lokalerna hade arten observerats i december året innan. Från december 2019 har fyra fynd rapporterats: 1 ex Rosenberg, Almunge 1/12 (Tomas Kjelsson); 1 ex Syd-Klyxen, Älvkarleby 15/12 (Johan Södercrantz); 1 ex Kvarnbo, Uppsala 22/12 (Bo Söderström) och 1 ex Björn 23/12 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund).

ML

Citronärsla *Motacilla citreola* [0; 8; H+29; 2]

Även om ingen citronärsla registrerades 2017 är arten numera en näst intill årlig gäst i rapportområdet. Från 2019 finns två godkända fynd: 1 hane Fladen, Ledskär 25 – 26/4 (Jan Rosenfeld m fl) och 1 hane Hjälstaviken 18/5 (Thomas Jalde, Rickard Anderberg, Maya Edlund).

ML

Forsärsla *Motacilla cinerea*

Forsärlan har snabbt blivit en väl etablerad häckfågel i rapportområdet och finns numera som häckande i många för arten lämpliga vattendrag. En följd av detta är att även vinterfynden tycks öka. Vid avloppsreningsverket i Uppsala fanns 2 ex 4/1–16/2 (Yngve Hareland, Anders Juréus m fl) och på samma plats fanns åter 2 ex under hela december (Per-Erik Holmlund, Valter Karl-Emil Englund m fl).

ML

Större piplärka *Anthus richardi* [1; 39; 55; 2]

Två fynd även detta år, som vanligt från hösten: 1 ex överflygande Svenska Högarna 23/9 (Tommy Eriksson, Bill Douhan) och 1 ex sträckande Måsten, Singö 17/10 (Tomas Pärt).

ML

Ängsplärka *Anthus pratensis*

Tre vinterfynd under december även detta år: 1 ex Översävne, Västerlövsta 12/12 (Björn Jerner); 1 ex Hjälstaviken 13/12 (Gustav Knall) och 1 ex Syd-Klyxen, Älvkarleby 15/12 (Johan Södercrantz).

ML

Sibirisk piplärka *Anthus hodgsoni* [0; 1; 16; 1]

En 1K-fågel hittades på Björn 29/9 där den fångades och ringmärktes dagen därpå då den åldersbestämdes (Johan Södercrantz m fl). Därutöver föreligger två rapporter av hörda fåglar, men Rrk godkänner inte endast hörda sibiriska piplärkor för publicering. Det är det 18:e fyndet av arten i Uppland. Samtliga iakttagelser är väl samlade i tiden till 21/9–12/10. Senast det begav sig var 2017 då hela fem fynd gjordes.

ML

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus* VU

I likhet med flertalet år under senare tid ett klenst uppträdande under våren, sju fynd av totalt nio individer under perioden 11–24/5 enligt följande: på Björn 1 ex 11/5 (Thomas Pless); 1 ex 17/5 (Kalle Brinell) och 3 ex 21/5 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund); på Örskär 1 ex 16/5 (Magnus Rignell, Martin Irestedt) och 1 ex 19/5 (Petter Haldén); 1 ex Dannemorasiön 16/5 (Annika Rastén) samt 1 ex mot N Svenska Högarna 24/5 (Anders Eriksson, Bengt Larsson).

Från höstflyttningen finns följande att redovisa. Från fem av skådare välbesökta lokaler finns flera fynd rapporterade enligt följande: vid Hjälstaviken elva dagar 27/8–29/9, dock aldrig fler än 1 ex (Pekka Westin m fl); vid Ledskär tre dagar 30/8–28/9, dock aldrig fler än 1 ex (Anders Helander m fl); på Lövestaslätten sju dagar 4–28/9, som flest 2 ex 4/9 (Nils-Olof Jerling m fl); vid Övre Föret/Kungsängen fyra dagar 7–22/9, som flest 2 ex 14/9 (August Thomasson m fl) och på Fjärdhundraslätten tre dagar 7 – 16/9, dock aldrig fler än 1 ex (Matthis Kaby m fl).. Därtill en-

staka fynd på andra lokaler enligt följande: 1 1K ringmärktes Sörsjön, Tämnaren 17/8 (Lars Gustavsson); 4 ex Tierpslätten 3/9 (Johan Södercrantz); 1 ex Tomtasjön, Knivsta 17/9 (Robert Bünsow) samt 1 ex Skölsta, Vaksala 22/9 (Anton Nyten). Sammantaget en riktigt usel höst för rödstrupig piplärka.

ML

Skärpiplärka *Anthus petrosus*

Från januari föreligger tre vinterfynd: 1 ex Fågelsundet 2/1 (Kalle Brinell); 1 ex Riddarskäret, Singö 13/1 (Bill Douhan) och 1 ex Sennebyhaken 29/1 (Bo Granberg). Därutöver kan tre inlandsfynd redovisas: vid Hjälstaviken 1 ex 23/3 (Hans Norelius, Eva Edmert m fl) och 1 ex 14/4 (Martin Tjernberg, Mats Brisegård) samt 1 ex södra Vendelsjön 22/9 (Anssi Laurila).

Arten förekommer sparsamt men regelbundet som häckfågel i ytterstergården. Däremot är den ovanlig som övervintrare och i inlandet.

ML

Bofink *Fringilla coelebs*

Inte heller detta år har några riktigt höga sträcksummor ($\geq 10\ 000$) rapporterats i samband med vårflyttningen. De två högsta var istället 3 930 ex Fågelsundet 28/3 (Kalle Brinell) och 4 503 ex samma lokal 7/4 (Martin Amcoff, Johan Södercrantz). Från hösten finns inga rapporterade sträcksummor värda att nämna.

PW

Bergfink *Fringilla montifringilla*

Stora antal sträckande ($\geq 1\ 500$) under våren har rapporterats alla dagar 15–25/4, i första hand från Fågelsundet, men även från Gräsö. En summa sticker ut bland de övriga: 36 260 ex Fågelsundet 18/4 (Kalle Brinell, Johan Södercrantz). I övrigt har inga anmärkningsvärda iakttagelser av arten rapporterats från 2019.

PW

Stenknäck *Coccothraustes coccothraustes*
Flockar innehållande tvåsiffriga antal har

rapporterats från knappt ett 15-tal lokaler under året (dock ej från slutet av april fram till mitten av september). Som vanligt är det Uppsala stad som dominerar fyndbilden med Gottsundagipen på toppplats. Här sågs cirka 50 ex födosöka 30/1 (Hans-Valfrid Österlund). Likaså sågs cirka 50 ex flyga förbi Uppsala slott 29/9 (Zacharias Svensson). Två andra flockar som kan vara värda att nämna är: cirka 30 ex Stora Parnassen, Hjälstaviken 28/9 (Anders Sennmalm) och lika många Stadsparken, Uppsala 15/11 (Baltasar Pinheiro).

Vill man se många stenknäckar tycks Gottsundagipen i mars vara ett givet exkursionsmål. Härifrån rapporterades 170 ex i början av denna månad 2017!

PW

Tallbit *Pinicola enucleator* VU

Fortsatt uselt med tallbitar in på det nya året. Endast två fynd finns från första halvåret: 1 ex Gräddö, Rådmansö 12/1 (Ulrik Lötberg, Mikael Malmaeus) och 2 ex Långviken, Blidö 27/2 (Carin Staav).

Om det var klenst med tallbitar i början av året, blev det istället det rakt motsatta i den andra änden av 2019. Det började 21/10 med rapporter från fyra lokaler spridda i rapportområdet, som flest 17 ex Rödhäll, och fortsatte sedan med dagliga observationer rapporterade från allt fler lokaler fram till årets slut. Inledningsvis gjordes de flesta iakttagelserna i inlandet, men efterhand noterades allt fler tallbitar längs kusten. Mycket talar för att det till att börja med var tallbitar från norra Skandinavien som invaderade oss, men under november kom det även in fåglar från öster som sannolikt hade ett mer östligt ursprung. Sammantaget var det tusentals tallbitar som besökte Uppland under november och december.

Att vinterns invasion var en av de största vi känner till råder det inga tvivel om, men det är omöjligt att i kända antal jämföra invasionernas storlek med varandra. Det finns idag så många fler fågelintresserade att en jämförelse utifrån rapporterade fynd inte blir rättvisande. Dessutom är det numera,

tack vare Artportalen, så mycket lättare att rapportera sina iakttagelser. Mer om efterårets invasion finns redovisat i en artikel i FiU nr 1 år 2020.

BD

Domherre *Pyrrhula pyrrhula*

Under våren inräknades så många som 1 075 ex på sträck vid Fågelsundet 21/3 – 4/4, som flest 238 ex 28/3 (Kalle Brinell). Så många har troligen aldrig tidigare registrerats på sträck i rapportområdet vid denna årstid. Sannolikt var det en del av alla de domherrar som under den gångna hösten anlände till Sverige från öster och som nu var på väg tillbaka mot hemmatrakterna.

Om vi skall tro rapporteringen blev det inget större inflöde av domherrar denna höst. Det finns bara tre rapporter om lite större antal (≥ 50), alla tre dock från kusten, enligt följande: minst 50 ex mot SV Röder, Blidö 20/10 (Magnus Liljefors m fl); cirka 200 ex Långskär, Söderarm 27/10 (Magnus Liljefors, Fredrik Friberg) och cirka 125 ex Björn 23/12 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund). Det är inte uteslutet att det kan ha kommit in en hel del domherrar från öster även denna höst. Vissa höstar kan det dröja långt in på senhösten innan flyttningen kommer igång på allvar, så sent att skådarna redan till stor del har hunnit sluta besöka kusten, och därmed kan inflödet till övervägande delen undgått uppmärksamhet. De stora antalen på Långskär respektive Björn skulle kunna indikera en sen flyttning.

PW

Rosenfink *Carpodacus erythrinus* NT

Året inleddes med 2 ex på Svenska Högarna 11/5 (Eskil Friberg m fl). Därefter, det vill säga under flyttningen i maj och början av juni, observerades som vanligt en hel del rastande rosenfinkar och då företrädesvis längs kusten. Exempel på större antal är cirka 35 ex Svenska Högarna 11/5–1/6 (Bill Douhan m fl); cirka 40 ex Örskär 15/5–9/6 (Magnus Rignell m fl) samt cirka 30 ex Björn 17/5–15/6 (Thomas Pless m fl).

Det totala antalet revirhävdande hanar uppgick till i storleksordningen 184, det vill säga exakt samma antal som året innan, och drygt tre fjärdedelar av dem påträffades längs kusten och i skärgården. I västra Uppland, där arten var relativt vanlig under 1970- och 80-talet, finns numera endast en spillra kvar. I Enköpings kommun hittades fem sjungande hanar, i Uppsala tolv och i Knivsta sex. Från Heby, Sala (del av) och Håbo rapporteras inte en enda!

MT

Grönfink *Carduelis chloris* EN

I likhet med föregående år har tresiffriga antal rapporterats från bara sex lokaler 2019. Flest, cirka 300 ex, sågs födosöka vid Kungshörnet, Uppsala 30/11 (August Thomasson) medan cirka 200 ex uppehöll sig vid Örsundsbro industriområde 7/11–30/12 (Gabriel & Daniel Tjernberg m fl). Så få grönfinkar som nu tre år i följd har registrerats i rapportområdet har ingen tidigare känd motsvarighet. Av allt att döma är det parasiten gulknopp som är huvudorsaken.

PW

Vinterhämpling *Linaria flavirostris* VU

Efter ett fjolår med en relativt mager förekomst under andra halvåret, följde ett första halvår 2019 med betydligt fler observerade vinterhämplingar. Allt som allt har cirka 2 200 ex rapporterats från i första hand jordbrukslandskapet under perioden 1/1–21/4. Det är ett märkbart större antal jämfört med åren innan, cirka 1 150 ex motsvarande period 2018 och cirka 1 600 ex 2017. Sju noteringar om tresiffriga antal har registrerats: cirka 200 ex Söderhällby, Danmark 1–6/3 (Nils-Olof Jerling m fl); cirka 110 ex Landsbergasläkten 1–28/1 (Mats Olsson m fl); cirka 450 ex Hjälstaviken 11/1–16/4 (Pekka Westin m fl); cirka 110 ex Olofslund, Lagga 14/3–14/4 (August Thomasson m fl); cirka 140 ex Ånge, Lena 9–14/4 (Martin Amcoff); cirka 270 ex södra Vendelsjön 11–13/4 (Bo Danielsson m fl) samt cirka 110 ex sträckande Fågelsundet

12/4 (Kalle Brinell).

På samma sätt som åren innan blev förekomsten betydligt klenare under det andra halvåret med totalt cirka 450 ex under perioden 6/10–28/12 (cirka 800 ex 2018 och cirka 550 ex 2017). De två största flockarna var cirka 60 ex Vallby, Viksta 27/10 (Matthias Kaby m fl) och cirka 55 ex Söderhällby, Danmark 26–28/12 (Anita Janelm m fl).

MT

Hämpling *Carduelis cannabina*

Hämpling observerades på åtta lokaler under vintermånaderna januari–februari, vilket är ovanligt många. Den stora flocken från december, som flest cirka 60 ex, vid Söderhällby, Danmark fanns kvar in i mars (Herbert Baumann m fl). Övriga fynd var: 1 ex Hjälstaviken 15–19/1 (Pekka Westin); 2 ex Landsbergaslätten 16/1 (Nils-Olof Jerling); 2 ex Årsta, Uppsala 21/1 (Hans G Svensson); 1 ex Örsundsbro 26–27/1 (Martin Tjernberg m fl); 1 ex Nyby gård, Uppsala 27/1 (Gunilla Vejdarve); 6 ex Hesta torp, Gryta 30/1–1/2 (Yngve Hareland m fl) och 1 ex Fjärdhundraslätten 17/2 (Eva Johansson m fl).

Först ut denna vår var 1 ex Olunda, Lagga 17/3 (Bill Douhan). Från denna årstid finns två stora ansamlingar (≥ 50) värda att nämna, nämligen cirka 110 ex Hjälstaviken 1–9/4 (Pekka Westin) och cirka 120 ex Stenby, Lagga 10/4 (Sylve Gustavsson, Nils-Olof Jerling).

Stora ansamlingar (≥ 50) har rapporterats från elva lokaler under hösten och i några fall i betydligt större antal än under våren. Riktigt stora antal (≥ 300) har setts på tre lokaler enligt följande: cirka 300 ex Åsby, Lohärad 15–24/9 (Mikael Johansson m fl); cirka 300 ex Villberga kyrka 15/9 (Mathias Bergström, Anders Eriksson) och cirka 350 ex Saltängen, Vassunda 6/10 (Eskil & Fredrik Friberg). Ansamlingar av denna dignitet har, enligt Artportalen, endast rapporterats vid sex tillfällen tidigare under 2000-talet, senast 2011. Inga vinterfynd finns från december, sist ut var istället 1 ex Hjälstaviken 4/11 (Anders Hellgren).

MT

Gråsiska *Carduelis flammea*

Den stora invasionen från hösten 2018 fortsatte i oförminskad styrka in på det nya året. Vid den årliga räkningen av fåglar vid våra fågelmatningar, i slutet av januari, registrerades i genomsnitt 14 gråsiskor per matning i Uppsala län. Det var dubbelt så många som den annars normalt talrikaste fågelbordsgästen talgoxe. Fyrsiffriga antal har rapporterats vid tretton tillfällen, elva av dessa utgjordes av sträckande fåglar vid Fågelsundet. Här inräknades totalt cirka 24 000 gråsiskor under perioden 21/3–13/4 (ej daglig bevakning) med 3 800 ex 24/3 som högsta dagssumma (Kalle Brinell, Johan Södercrantz). Därtill har tresiffriga antal rapporterats vid fler än hundratalet tillfällen på lokaler spridda över hela rapportområdet. Tresiffriga antal rapporterades fram till slutet av april, men redan från månadsskiftet april/maj återstod bara iakttagelser av enstaka, eller några få, individer. De sista efterslänrarna noterades i månadsskiftet maj/juni. Från sommarmånaderna finns bara två observationer rapporterade (båda från kusten): 1 ex Sikhjälma, Hållnäs 2/7 (Kalle Brinell) och 1 ex Rödlöga, Blidö 18/7 (Jan Sundberg).

Efter tre observationer under augusti och första halvan av september, startade höstens flyttning på allvar med i stort sett dagliga fynd från 23/9. Från och med oktober var gråsiskan relativt allmänt förekommande i rapportområdet, men inte alls i samma omfattning som under vinterhalvåret 2018/2019. Av drygt 300 rapporter av arten under hösten avser två tredjedelar färre än tio individer medan tresiffriga antal har rapporterats vid endast 20 tillfällen. Av de senare gällde åtta rapporter väst- eller sydväststräckande fåglar observerade vid kusten, vilket visar varifrån de härstammade. En observation – cirka 9 600 ex mot SV Fågelsundet 24/10 (Kalle Brinell) – avvek markant från de övriga. Det var den enda fyrsiffriga rapporten under andra halvåret.

MT

Snösiska *Acanthis flammea exilipes*

Det var inte bara "vanliga" gråsiskor som ingick i den massiva invasionen av dylika vintern 2018/19. Bland dem fanns även ett mindre antal snösiskor och totalt har 82 ex bokförts under perioden 1/1–8/4, som flest 20 ex Hesta torp, Gryta 30/1–1/2 (Robert Bünsow, Yngve Hareland). I motsats till detta, och helt i linje med den betydligt blygsammare förekomsten av gråsiskor under andra halvåret, har endast en snösiska rapporterats från denna period, nämligen 1 ex Skutskär 10/11 (Gudrun Öhman).

MT

Större korsnäbb *Loxia pytiopsittacus*

Enstaka iakttagelser av flockar innehållande minst tio individer har rapporterats från sju lokaler, belägna i såväl inlandet som vid kusten, och fynden är väl spridda från januari till oktober. De två största flockarna var: 30 ex Olbo, Gryta 26/1 (Yngve Hareland, Lotta Hedkvist) och 20 ex Fågelsundet 15/2 (Martin Amcoff). På samma sätt som för mindre korsnäbb ett klenst år även för denna art. Senast vi hade en större invasion av större korsnäbb var så länge sedan som 2003.

PW

Mindre korsnäbb *Loxia curvirostra*

Från början av året (januari–februari) finns rapporter om stationära lite större flockar (≥ 25) från drygt en handfull lokaler, flertalet belägna i inlandet. Flest, cirka 70 ex, sågs vid Håkansmossen, Börje 22/1 (August Thomasson). Sedan dröjde det fram till slutet av mars innan antal av motsvarande storheter noterades fram till slutet av april. Flertalet noteringar avser fåglar rapporterade som sträckande vid i första hand Fågelsundet (Kalle Brinell, Martin Amcoff, Johan Södercrantz), som mest 108 ex 24/3, men även 31 ex mot SV Örskär 18/4 (Petter Haldén). Därutöver rapporteras som mest 38 ex från Karboda, Vendel 22/4 (Per Eriksson m fl) i samband med jakten på W-beckasinen.

Efterföljande fyra månader bjöd inte på några anmärkningsvärda flockar av arten ($\geq$

25). Bortsett från fyra rapporter från maj och början av juni, som flest cirka 100 ex Örskär 3/6 (Petter Haldén), finns inga fler kända iakttagelser från resten av perioden. Likaså var av allt att döma resten av året påfallande fritt från mindre korsnäbb. Faktum är att den enda observationen av denna dignitet (≥ 25) under andra halvåret var cirka 25 ex Sunnersta, Uppsala 29/9 (Jan Sundberg). Sammanfattningsvis ett mycket svagt år för arten i rapportområdet. När skall vi åter få uppleva ett invasionsår likt 1990, 2002 och 2009?

PW

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*

Under årets början (januari–mars) är arten rapporterad från sex lokaler 1/1–18/2, bland annat 4 ex Rönnskärs udde 1/1 (Bill Douhan) och 2 ex överflygande Bodviken, Söderön 18/2 (Per-Anders Edin). Övriga fynd under första halvåret var tre iakttagelser av sammanlagt sju individer i april, exempelvis 4 ad Koppbacka, Grillby 4/4 (Urban Karlsson).

Det dröjde sedan till in i juli innan arten åter observerades och därefter lite mer frekvent fram till mitten av september. Det var dock inte frågan om något invasionsartat uppträdande. Överlägset flest, 31 ex, sågs sträcka mot N vid Fågelsundet 19/8 (Kalle Brinell). Från årets tre avslutande månader föreligger sedan sex fynd av enstaka individer (1–3 ex) på lika många kustlokaler.

Totalsumman för året stannade på 110 individer, att jämföra med fjolårets 190 och cirka 600 år 2017.

PW

Steglits *Carduelis carduelis*

Stora ansamlingar (≥ 100) har under året rapporterats från drygt ett tiotal lokaler (en i januari och övriga under augusti–december). Riktigt stora antal (≥ 200) har observerats på fyra lokaler (en i januari) med överlägset flest – cirka 500 ex – vid såväl Hesta torp, Gryta 12/1 (Torbjörn Ebenhard) som vid Hjälstaviken 19–20/9 (Ulrik Lötberg m fl). Steglitsen är en av få fröätande arter som det går riktigt bra för i det uppländska hagmarks-

och jordbrukslandskapet.

PW

Gulhämpling *Serinus serinus* [1; 15; 39; 2] VU

Två fynd finns från senvåren/försommaren: 1 sj hane Burunge, Vendel 17–23/5 (Roine Jansson m fl) och 1 hane Örskär 4/6 (Petter Haldén, Martin Irestedt). Av nu totalt 36 fynd av arten i rapportområdet har 23 ex observerats under 2000-talet.

PW

Grönsiska *Carduelis spinus*

Arten var fortsatt fåtalig under årets inledning. Det var först mot slutet av mars som ett tresiffrigt antal rapporterades: 109 sträckande Fågelsundet 28/3 (Kalle Brinell). Antalet grönsiskor ökade därefter snabbt och på nämnda lokal inräknades fyrsiffriga antal vid flera tillfällen under första halvan av april, som mest hela 5 896 på sträck 4/4 (Kalle Brinell).

Även om grönsiskan var fåtalig i rapportområdet vinter 2018/19, blev det andra visor inför nästföljande vinter. Redan i slutet av september observerades stora antal på sträck vid kusten med som mest cirka 1 000 ex mot SV Svenska Högarna 22/9 (Tommy Eriksson m fl). Från senhösten och fram till årets slut registrerades sedan stora flockar (≥ 200) på ett otal lokaler med bestånd av al och björk. Mot slutet av december noterades fyrsiffriga antal på en handfull lokaler enligt följande: cirka 1 500 ex Skarholmen, Uppsala 21/12 (Fredrik Sundberg, Joel Hallingfors); cirka 1 500 ex Hjälstaviken 22/12 (Håkan Markstedt); cirka 4 000 ex mot V Fågelsundet 24/12 (Kalle Brinell); cirka 1 400 ex Rimbo reningsverk 28/12 (Christer Jansson) och minst 1 100 ex Fånö slott, Löt 28/12 (Pekka Westin). Sammanfattningsvis ett invasionsartat uppträdande under december.

PW

Gulsparr *Emberiza citrinella* NT

För senare tid större ansamlingar (≥ 250) har rapporterats från ett fåtal lokaler, varav tre under årets första månad: cirka 300 ex

Husby, Vendel 3/1 (Anssi Laurila); cirka 300 ex Årsta, Rasbo 4 och 6/1 (Baltasar Pinheiro) samt, överlägset flest, cirka 1 100 ex (kvar sedan föregående år) Garnsängarna, Landsberga 10/1 (Martin Tjernberg). Även från början av mars finns två noteringar: cirka 250 ex Ängebo, Tämnaren 3/3 (Ulrik Lötberg) och cirka 300 ex Svenskär, Ledskär 9/3 (Anssi Laurila). Det dröjde sedan fram mot årets slut innan två ansamlingar av minst denna storlek åter registrerades, dels cirka 300 ex åter vid Svenskär 30/11 (Johan Södercrantz) och dels cirka 300 ex Valla, Övergran 10/12 (Pekka Westin).

Rapporteringen för 2019 visar att statusen för gulsparrven är fortsatt dystur. Årets resultat är som helhet till och med är än sämre jämfört med både 2018 och 2017. Arten har, enligt Svensk Häckfågeltaxering, minskat med nästan 50 % under de senaste 35 åren och är från och med 2015 rödlistad.

PW

Ortolansparv *Emberiza hortulana* CR

Årets första var 1 sjungande hane Hyvlingeåsen, Torstuna 5/5 (Bengt Ottosson). Från häckningstid har sammantaget 22 sjungande hanar rapporterats från tänkbara häckningslokaler, 14 av dessa från området kring Sparsätra. Det finns bara två rapporter som indikerar parbildning/häckning. Ett svagt resultat, men inventeringsinsatsen var ganska dålig detta år. Flera lokaler besöktes inte under optimal sångtid. Antalet fynd på icke häckningslokaler under flyttningstid var även detta år ytterst få: 2 ex sträckande Fågelsundet 9/5 (Kalle Brinell); 1 ex Örskär 11/5 (Martin Irestedt m fl); på Svenska Högarna 1 ex 15/5 (Bill Douhan) och 1 hane 19–22/5 (Anders Eriksson, Bengt Larsson); 1 hane Björn 20/5 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund) samt 2 ex Understen, Singö 31/8 (Fredrik Bondestam).

PS

Rostsparr *Emberiza caesia* [0; 0; 1; 0]

Rostsparven i Skutskär, som upptäcktes 23/12 2018, sågs dagligen fram till 11/1. Dagarna innan hade den vid ett par tillfällen setts flyga

in i ett fönster och blev efter detta sämre. Efter den 11/1 stod fågeln inte att finna.

ML

Dvärgsparv *Emberiza pusilla* [3; 14; 37; 1] VU

Fjärde året i följd med fynd av dvärgsparv i rapportområdet, denna gång dock bara ett: 1 ex Fågelsundet 29/4 (Kalle Brinell). Det är samma datum som fjolårets enda vårfynd. Observationer under denna årstid är klart ovanligare än under hösten, men som i år således saknas.

ML

Videsparv *Emberiza rustica* NT

Videsparvens kräftgång fortsätter och arten börjar nu bli en riktigt ovanlig gäst i rapportområdet. Inga vårfynd och från hösten föreligger endast fyra fynd av lika många individer: 1 ex Ugglan, Gräsö 28/8 (Leif & Kersti Östman); 1 ex Hjälstaviken 7/9 (Ragnar Hall m fl); 1 ex Fladen, Ledskär 8/9 (Kalle Brinell m fl) samt 1 ex ringmärktes Svenska Högarna 29/9 (Bill Douhan m fl). Det är häpnadsväckande få observationer.

ML

Sävspurv *Emberiza schoeniclus* NT

Jämfört med året innan var vinterförekomsten av sävspurv mycket blygsam 2019. Från januari – februari finns endast 2 ex rapporterade, från december 5 med 3 ex Gubbsundet, Gårdskärshalvön 24/12 (Tore Dahlberg) som största antal.

MT

Lappspurv *Calcarius lapponicus* VU

Arten observerades på två lokaler under årets två första vintermånader: som flest 3 ex Garnsängarna, Biskopskulla 3–15/1 (Pekka Westin m fl) och 1 2K Örsundsbro industriområde 25/1–5/2 (Gabriel Tjernberg m fl).

Arten är numera så ovanlig i rapportområdet under våren att vi denna gång lämnar en fullfjädrad redogörelse av uppträdandet: 1 hane Hjälstaviken 10–14/4 (Martin Tjernberg m fl); 2 ex Kallrigafjärden 10/4 (Martin

Amcoff); 1 ex Månkarbo 12/4 (Johan Södercrantz); 1 ex mot V Ugglan, Gräsö 14/4 (Leif & Kersti Östman); vid Fågelsundet 1 ex sträckande 14/4 (Kalle Brinell), 1 ex sträckande 18/4 (Kalle Brinell, Johan Södercrantz), 1 ex sträckande 20/4 (Anssi Laurila) och 1 ex sträckande 23/4 (Kalle Brinell); 2 ex Ledskär 18/4 (Leif Johansson, Björn Gustafsson); 3 ex Skutskärstippen 19/4 (Per Johan Ulfendahl, Andreas Press m fl) samt 1 ex Björn 30/4 (Martin Amcoff, Björn Svensson). Det blir sammanfattningsvis totalt 15 individer under perioden 10–30/4, ett med nutida mått mätt ändå hyfsat antal.

Från höstflyttningen föreligger 24 fynd av totalt 32 individer från perioden 24/8–31/10. Om resultatet från våren ändå ingav ett visst hopp, visar höstens svaga fyndbild att lappspurvens kräftgång fortsätter. Sammanlagt över hela året noterades endast 51 individer i rapportområdet, vilket är en bottennotering.

ML

Snöspurv *Plectrophenax nivalis*

Det totala antalet rapporterade snösparvar under första halvåret uppgick till 921 under perioden 3/1–14/4 vilket är ett ganska normalt antal för senare år (1 085 ex 2018). Den enskilt största flocken var den som uppehöll sig på fälten kring Gästre, Fjärdhundraslätten (kvar sedan december 2018) 3/1–16/3 där antalet vid flera tillfällen uppskattades till cirka 200 ex (Håkan Markstedt, Yngve Hareland m fl).

Första fyndet under andra halvåret var en individ som kom på insträck vid Rönnskärs udde redan 20/9 (Jan Andersson). Sammanlagt under andra halvåret noterades sedan 736 ex fram till årets slut. Inga tresiffriga ansamlingar har rapporterats, de största var istället cirka 90 ex sträckande Björn 26/10 (Kalle Brinell, Sara Svedberg m fl) och som flest cirka 80 ex Lövstaslättan 31/10 – 10/11 (Baltasar Pinheiro, Per-Erik Holmlund m fl).

ML

PROGRAM HÖSTEN 2020

Vart vill du åka? Vilka ämnen vill du veta mer om? Hör gärna av dig till programgruppen med tips, maila samper97@gmail.com

Information om anmälan till exkursioner

Som alla är väl införstådda med vid det här laget sätter den rådande Coronasituationen förutsättningarna för att ordna exkursioner i ett nytt läge. Vi kommer under hösten inte att erbjuda några exkursioner som kräver samåkning utan var och en får ta sig till samlingspunkten på egen hand. Vi hoppas ändå att det finns ett intresse att vara med på det som ordnas.

Årike Fyris – onsdag 2 september

Välkommen att stå en stund i fågeltornet och se vad Övre föret har att erbjuda såhär när hösten närmar sig. Många gäss, änder och vadare rastar på maderna innan den fortsatta flytten söderut. Över Företängarna sveper den bruna kärrhöken och ormråkarna spanar från sina favoritstolpar. Har vi tur hinner vi se kungsfiskaren när den susar förbi lågt över vattenytan! Samuel Persson guidar. **Samling:** kl 18:00 vid Övre förets fågeltorn, på åns västra sida. **Anmälan:** Ingen anmälan krävs utan det är drop-in som gäller. Guide finns på plats i tornet under ett par timmar. För frågor så maila gärna till Samuel på samper97@gmail.com

Ledskärsviken – lördag 12 september

På gyttebankarna rastar vadare av olika arter och ute i viken ligger flockar med änder. Tubkikare rekommenderas. Kort gångsträcka. Per-Johan Ulfendahl guidar. **Anmälan:** Ingen anmälan krävs vid frågor maila Per-Johan Ulfendahl, på e-post perjohan.ulfendahl@telia.com. **Samling:** Vid Ledskärsbryggan 08.00.

Vardagsvandring Lövstaslättan – onsdag 16 september

Vi går ner på slätten en bit innan vi vänder tillbaka mot utgångspunkten. Blåhake finns stora möjligheter att få se men också flera arter rovfåglar som födosöker över slätten. **Samling:** Vi möts 17.15 på parkeringen vid stora ladugården. Ca 4 km vandring. **Anmälan:** Vardagsvandringar är gratis och ingen anmälan behövs. Leder gör Jan Wärnbäck, warnback@hotmail.com eller 073-6548876.

Vardagsvandring Dalbyviken – onsdag 30 september

Vi utgår från parkeringen vid Hammarskog tar en vandring längs viken i kvällningen. Vi kan få se och höra en blandad kompott av änder och tättingar. **Samling:** Vi möts kl. 17:00 på parkeringen vid Hammarskog. Ca 4 km vandring. **Anmälan:** Vardagsvandringar är gratis och ingen anmälan behövs. Leder gör Peter Schmidt, peter.kauffeldt.schmidt@gmail.com eller 073-0673145

Lördagsvandring Årike Fyris – lördag 12 oktober

Vi vandrar längs Fyrisån och spanar efter änder och andra sjöfåglar i ån, småfåglar i buskagen och rovfåglar över äng och skog. **Samling:** Vi möts kl 08.00 vid Vindbrons östra fäste. Ca 4 km vandring. **Anmälan:** Vandringen är gratis och ingen anmälan behövs. Vid frågor kontakta Gunnar Ehrenroth, gunnar.ehrenroth@gmail.com eller 076-7807017.

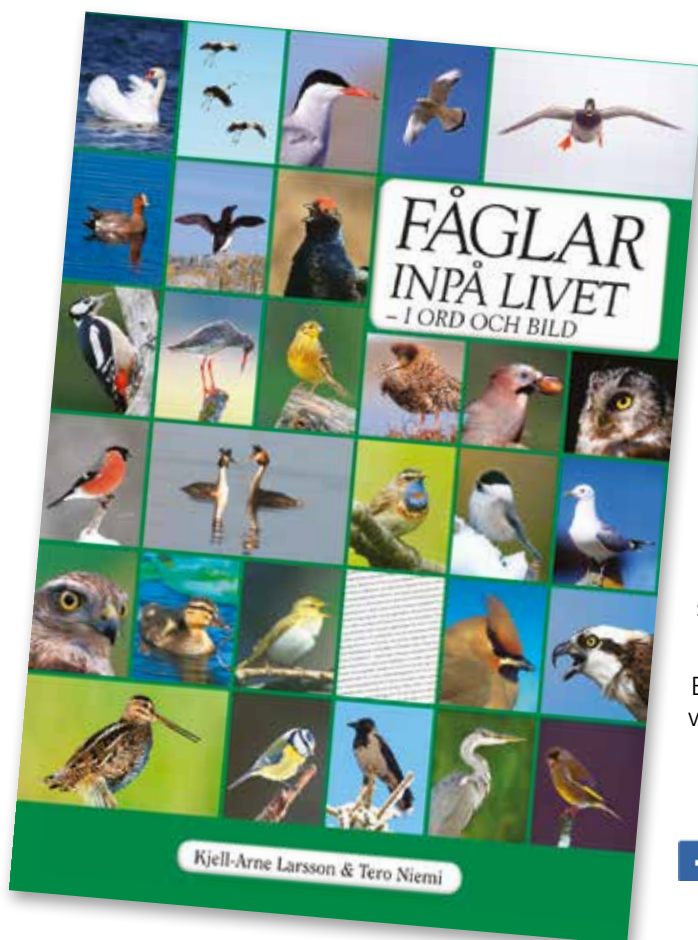
Backsvalan i Uppland – 3 november

Bengt Legnell som inventerat backsvalor i Mälardalen under flera års tid kommer och berättar lite om denna vår ovanligaste svala. **Samling:** Startar 18.30 på Biotopia **Anmälan:** Görs till warnback@hotmail.com, även vid frågor. Föredraget blir av endast om rekommendationerna för Corona tillåter det. För uppdaterad info se hemsida och Facebook.

Virtuell träff – visa dina fågelbilder – 22 november

Vi möts via Zoom för att visa och berätta om fågelmöten fångade på bild under det gångna året. För dig som har bilder du vill dela med dig av gäller max 3 bilder var som anmäls i förväg till Jan Wärnbäck. Vill du vara med och lyssna anmäler du även detta. Länk till mötet kommer skickas ut till alla som anmält deltagande. Start 18.30, **anmälan** Görs till warnback@hotmail.com, även vid frågor.

KOM FÅGLARNA INPÅ LIVET!

“Fåglar inpå livet” berättar på ett underhållande sätt om fåglars ekologi, häckningsbiologi, beteende och mycket annat.

Boken riktar sig till både nybörjare och mer försigkomna.

“Fåglar inpå livet” fungerar både som läsebok och uppslagsbok.

En bok för alla vetgiriga ornitologer.

 Fåglar inpå livet

Boken tar upp alla vanliga svenska fåglar och några till, sammanlagt 122 arter.

På svenska finns ingen motsvarighet som berör ekologi och etologi i samma utsträckning.

400 sidor • A4-format

Kalamus Förlag
Börjegatan 62
752 21 Uppsala
info@kal.nu
0722-00 95 14

ars: 2 / mm

Vikt: 19 - 29 gram

Ålder: typisk livslängd 2 år,

max 10 år 1 mån rapporteras från Sverige

Föda: mest insekter

Mycket utförliga faktarutor!

Tips på fågelmat till vinterfåglar.

Mått på holkar till hålhäckande arter och mycket mer!

per... malar ungarna, 1 undersökning)

Naturtyp: öppna gräsmarker, helst med sten, fjällhed, strandäng, alvar, skärgård, hygge

Bo placering: hållighet i stenröse, mur e.d., under sten, under

telekops allar utströmm i busnad/evin busfundsmast utströmm

E-posta din beställning nu!

info@kal.nu

Boken kostar 290 kr inklusive frakt inom Sverige.

Boken faktureras. Betala inget i förväg.

 Magni-Pro

見よ

MagniPro 8/10x42 Miyo ED

Stockholm // Tokyo

Magnipro Miyo ED är en Japantillverkad fågelkikare med optik av riktigt hög kvalitet med bland annat ED-glas och ett stort synfält. Miyo ED är dessutom helt vattentät, gummerad och anpassad för glasögonbärare. Läs mer på gofoto.se/miyo

---

GUNNAR OLSSONS FOTO

Hornsgatan 91 • Stockholm • Tel 08-55 60 60 50 • www.gofoto.se